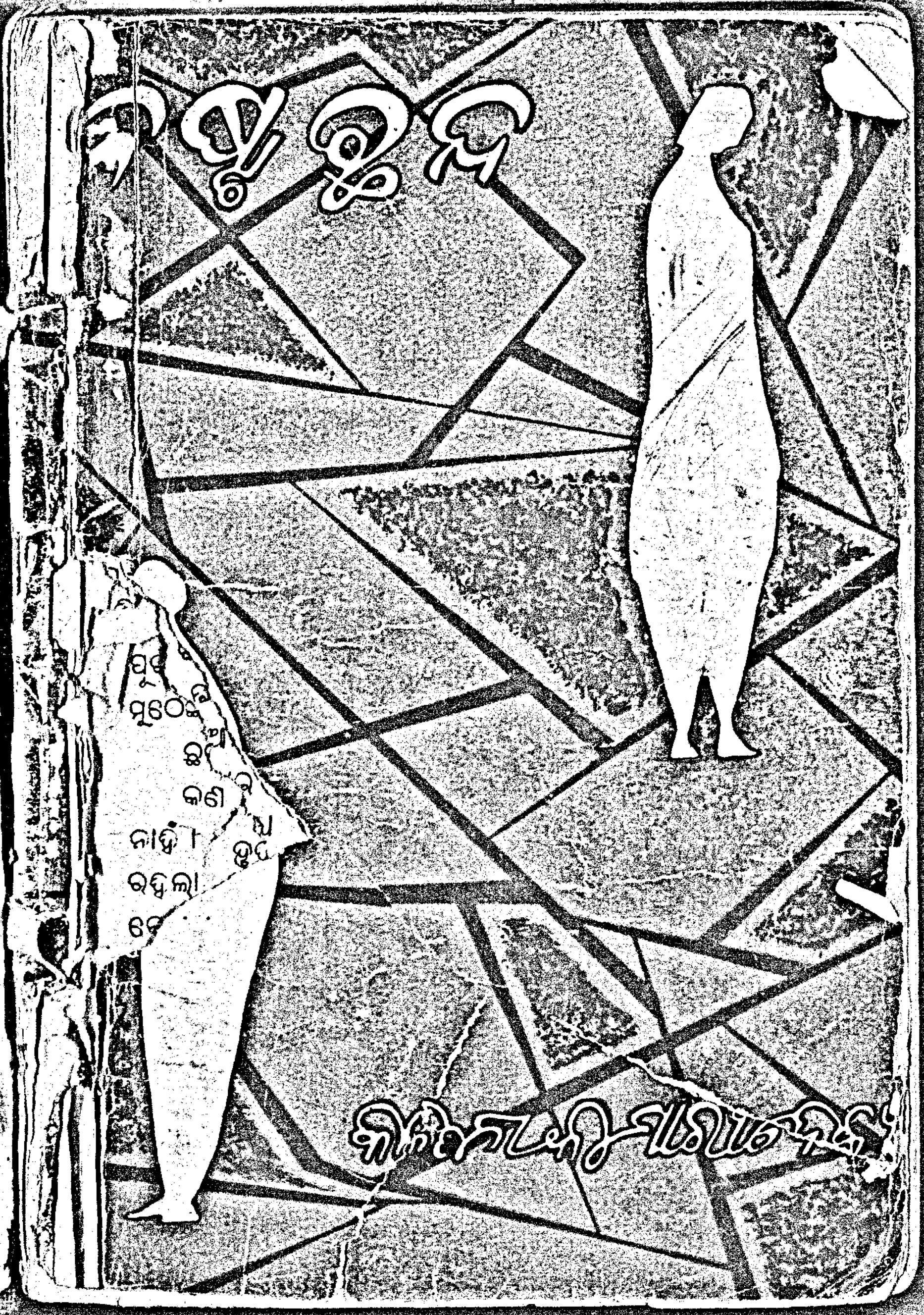

ମୋର ସବୁଠୁ ନିର୍ମମ
ସବୁଠୁ ଆନ୍ତରିକ
'ଭାଇ' ହାତରେ....

ଏହି ଲେଖିକାଙ୍କର ଲେଖା—

ଲଢ

ଢେଉ

ନଷ୍ଟଚନ୍ଦ୍ର

ପ୍ରକାଶଗାମୀ—

କଳାଛାଇ

ରାଜଶ୍ରୀର ଆଗାମୀ ଅବଦାନ—

ତୁଷାର ମାନବ

ସଖି

ଲଳିତ-ଲବଙ୍ଗ-ଲତା

ଉପରର ମୁଣ୍ଡଫଟା ଖର୍ସ୍ତା । ଶେଷ ଚଇତର ଖରା ।
ଶ କୋଳରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଝଗର ରଶ୍ମି ବର୍ଷି ହେଉଛି ।
ଉଠେ, ଦଗ୍ଧା ଧରଣୀ । ଆକାଶ ଆଉ ପୃଥିବୀର ଉତ-
ତ୍ତ ଟେର ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଗୃହଚକ୍ର ଯୋଡ଼ିଏ କିଶୋର
ସି । ସତେ ଯେପରି କେଉଁ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ୍ ଭିତରେ
ପୁ ଚପଲ ମୃଗ ଶିଶୁ ।

ମୁଠେ ଜ ବେଗରେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ବିନୟ ଆସି ବାହାର
ଛ ଆମ୍ବଗଛ ମୂଳରେ ଠିଆ ହେଲା । ତା' ଠାରୁ ଅନେକ
କଣ ଜ ଜୋଛନା । ସେ ବିନୟ ପରି ଡେଇଁ ଡେଇଁ
ନାହିଁ । ଧ ବହୁ ପଛରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ବାଁହାତରେ
ରହିଲା । ହୁ ଛି ବିନୟ ଡାକିଲା—

ଜୋଛନ !

ଜୋଛନା ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ । ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର
ଭିତରେ ତୁଣ୍ଡ ଭାଷା ତାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି ।
ଛନା ପୁଣି ଶୁଣିଲା ବିନୟର ସ୍ୱର ।
ଛନା ।
ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ଜୋଛନା ଆସି ବିନୟ ପାଖରେ ଠିଆ

ହେଇଗଲା । ଖୁସିରେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ମୁହଁ ତାର ଦରସିଥା ପରବାର ରଙ୍ଗ ପରି ଦିଶୁଥି । ଝାଳରେ ଦେହର ଶାଢ଼ୀ ଫତୁଣ୍ଡି ଭିଜି ଯାଇଥି ।

ଆଜି ଅଁମର ଡେରି ହେଇଗଲା ଛନା ! ମା ମତେ ଜଟି ଜଟି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କବାଟ ଖୋଲି ପଳେଇ ଅସିଲି । ତୁ ଉଆସିଲୁ ଅଣିରୁ ?

କହୁ କହୁ ଜୋଛ୍ନାର ମୁହଁ ନିଜ ପିଲା କାନରେ ... ଦେଲା ବନସ୍ତୁ । ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

[illegible] ବିସେ ମୁଁ । ସାଙ୍ଗରେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ମୋ ଦମ୍ ଛୁଟି ଗଲାଣି ।

କହୁ ସାରି ଜୋଛ୍ନା ଅମ୍ବଗଛର ଗୋଟାଏ ମୋ... ଗଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଗଛକୁ ଆଉଜି ବସି ପଡ଼ିଲା । ହସି ହସି ... କହିଲା—

ତୁଠା ମଲା ପିଲା । ତୁ ଥୋର ବସ । ଉଆସି ମତେ ଦେଇ ଦେ ।

ଚଞ୍ଚଳ ସ୍ୱରରେ ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

ନା ନା ତମେ ବସ । ତମେ ଅଜି ବସିବ କହୁଥି ମୋ କାମ ମୁଁ ଅଜି କରିବ ।

ତୋ କାମ ? କି କାମ ଏଇଟା ? ଭାତ ... ଘଢ଼ା ? ମୋର ଅଉ ନୁହେଁ ? ଦେ ... ଅସିଲି । ... ମଣିପଠାଏ । ଦେ ମତେ !

ବନସ୍ତୁ ଜୋଛ୍ନା ଅଡ଼େ ହାତ ବଢ଼େଇଲା ।

ତମେ ବସ । ମୁଁ ... ଦେବି । ମୁଁ ସବୁ ଗୋଡ଼ି ପାରିବ ହେ ।

ପରାଜିତ ଭଳି ଲୁହ ଆସିଲା କାହିଁକି ? କଣ ମୋର ପାଇଁ ? କେବଳ ମୋର ପାଇଁ କାନ୍ଦିଲେ କଣ ବିନୁଭାଇ ?

ନିଜର ଭାବନା ଭିତରେ ବଡ଼ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଲୁଗା କାନିରେ ବିନୟର ଆଖି ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲା—

ମୋ ପାଇଁ ତମେ କାନ୍ଦିଲ ବିନୁଭାଇ·········

ଜୋଛ୍ନାର ସ୍ୱରରେ ଯେମିତି କ୍ରନ୍ଦନର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ବିନୟର ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଚଲେଇ କହିଲା—

ମୋର ସବୁ ଦୋଷ ବିନୁଭାଇ ! ତମେ ତ ଆସିଲ ନାଇଁ ।

ମାନୁଛି ମୋର ସବୁ ଦୋଷ ।

ଅସ୍ପଷ୍ଟ କହି ଚିଠି ତ ଆସିଲ ଉଠେଇ ବିନୟ ହାତରେ ଦେଲା ଜୋଛ୍ନା । ତାର ଏ ଚିଠି ବିନୟର ମନ ଭିତରେ ଯେତେ ପୂର୍ବର ସ୍ମୃତି ଫେରେଇ ଆଣିଲା । ଜୋଛ୍ନାର ଦୁଇହାତ ମୁଠେଇ ଧରି ବିନୟ ଡାକିଲା—

ଛନ୍ନୁ !

କଣ କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ସେ । କିନ୍ତୁ କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ହୃଦୟର ଭାଷା ଥର ଥର ଓଠ ଦୁଇଟିରେ ଅଟକି ରହିଲା । ସେ କେବଳ ଜୋଛ୍ନାର ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ଜୋର୍‌ରେ ଚିପି ଧରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଦୂରରେ ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଛନ ଛନ ହୋଇ ଗୁହ ଅଡ଼କୁ ଅନେଇ ଦେଇ ନିଜକୁ ବିନୟ ଠାରୁ ଅଲଗା କରି ନେଲା ଜୋଛ୍ନା । ପୂର୍ବ ପରି ବିନୟ ସହିତ ନିଜକୁ ମିଶେଇ ଦେବାକୁ ଯେମିତି ଖୁବ୍ ଡର ଯାଉଛି ମନେ ମନେ ।

ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇ ବଡ ପ୍ରାଟିରେ ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

ଉଃ…ଭାରି ଖରା । ଶୀଘ୍ର କାମ ସାରି ଯିବା ବନୁଭାଇ ! ପଢ଼ାପଢ଼ି ଅଛି ପରା !

ବନସ୍ତ ନିରୁତ୍ତର ।

ଜୋରରେ ଖସ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ସେଥିରେ ଅଳ୍ପ ଡର ନ ଯାଇ ଜୋଛ୍ନା ଦୁଇ ପାଦ ଆଗେଇ ଆସିଲା । କେହି ଆସୁ-ନାହିଁ । ଗଛରୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଖସିପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଛି । ଏଥିରେ ଯେମିତି ସାହସ ଫେରି ପାଇଲା ସେ । ବନସ୍ତକୁ ଜୋରରେ ହଲେଇ ଦେଇ କହିଲା—

ବନୁଭାଇ, ଉଆସିଲ ନିଅ । ଡେରି ହେଉଛି ।

"କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ବନସ୍ତର ବାକ୍ୟ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ । ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ଉଛିର ଗୋଣ୍ଠ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା । ବସନ୍ତପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି ବନସ୍ତ । ଜୋଛ୍ନା କେତେବେଳେ ତାଠାରୁ ନିଜକୁ ଛଡ଼େଇ ପଥର ଗୋଟା ବଳାଣି ତାହା ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । କେତେବେଳେ ତା ହାତରେ ଉଆସିଲ ଧରେଇ ଦେଇଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନାହିଁ । ପୂର୍ବର ସେଇ ଭାବନା ଭିତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିମଗ୍ନ ହେ‌ ...

ଏଥର ନିଅଁ ଲଗାଅ ବନୁଭାଇ ।

ଜୋଛ୍ନାର ଏଇ ସ୍ୱର ବନସ୍ତର ଯଥେଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି-ଦେଲା । ଯେମିତି ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ନିର୍ଜନ ଅରଣ୍ୟରେ ଧ୍ୟାନ ମଗ୍ନ ଥିଲା । ଏବେ କେଉଁ ଅପ୍ସରାର ମଧୁଗୁଞ୍ଜନରେ ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପୂରି ଉଠୁଛି । ଆଖିତାର କେଉଁଠୁ ଖସିଆସି ହଠାତ୍ ଜୋଛ୍ନାର ଦେହ ଉପରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ନଇଁଯାଇ ପଥର ଗୋଟା ଧରିଛି ଜୋଛ୍ନା । ହାତର ଲୁଗା ତଳୁ ଖସି

ଯାଇ ଓହ୍ଲଇ ପଡ଼ୁଛି । ଛାତରେ କେବଳ ପଡ଼ିଲା ଗୋଲାପିବ୍ଲାଉଜ୍‌ର ସଗ୍ର । ତା ତଳୁ ବକ୍ଷଉନ୍ନତିର ସୂଚନା ବନସ୍ତ ଆଖିରେ ଯେପରି ବସ୍ତୁର ଏକ ଅଞ୍ଜନ ବୋଲି ଦେଲା । ଏ କଣ ? ନିଜକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଜୋଛନାକୁ କହିପାରିଲା ନାହିଁ କିଛି । ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ହେବ ଜୋଛ୍‌ନା ଫ୍ରକ ଛାଡ଼ି ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଲାଣି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବିଷୟରେ ତାର କୌଣସି ଧାରଣା ଆସି ନ ଥିଲା କିମ୍ବା କିଶୋରୀର ନଗ୍ନବକ୍ଷ ତା ଆଖିରେ ମାୟା ସୃଷ୍ଟି କରି ନ ଥିଲା । ବହୁଦିନ ପରେ ବନସ୍ତର ମନେ ହେଲା ଜୋଛ୍‌ନା କେବଳ ଏଥିପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଛି । ଯେମିତି ଏ ସବୁ ତାର ମହା ସମ୍ପଦ ଆଉ ନିଜର ଏହି ଦୈହିକ ସମ୍ପଦକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିବାକୁ ଯାଇ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଆଉ ଭାବନା ଭିତରେ ବନସ୍ତ ଯେମିତି ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ହଜେଇ ଦେଲା ।

ଓ ଆସିଲୁ ମୋର ବନୁଭାଇ !

ଜୋଛ୍‌ନା କ'ଣ କହୁଛି ? କଣ କହୁଛି ? ହଁ ତାକୁ କଣ କହୁଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ପୁଣି ଜୋଛ୍‌ନାର କଥା ଶୁଭିଲା ।

ତମେ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛ ବନୁଭାଇ ! ଆଉନ୍ଦ ରାଗିଛ ?

ପତର ଗୋଛା ଛାଡ଼ିଦେଇ ଠିଆହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଜୋଛନା ।

ରାଗିଛି ? ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । କଣ କହୁଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ତା ଉପରେ କଣ ରାଗି ପାରେ ? ଜୋଛନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ବନସ୍ତ ।

ମୁଁ ରାଗିନାହିଁ ଛନୁ ! ତୁ ରାଗିଛୁ । ମୋ କଥା ଶୁଣି ତୁ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛୁ ଛନୁ ! କହୁ କହୁ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଯାକି ଧରିଲା ବନସ୍ତ । ଜୋଛନା ମଧ୍ୟ ନିର୍ବାକ ।

ସତେ ଯେମିତି ଦୂର ଅତୀତର ଶିଶୁ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛି ବିନୟ । ନିଜକୁ ବୁଝେଇ ଦେଲା ଜୋଛ୍ନା । ସେଥିଯୋଗୁ ତାର ବ୍ୟବହାର ବଦଳି ନାହିଁ ।

ଏତିକିବେଳେ ଦୂରରେ ଜୋଛ୍ନାର ମା ରଜନୀ ଦେବୀଙ୍କର ସ୍ୱର ଶୁଭିଲା । ରଜନୀ ଦେବୀ ସାନପୁଅର ନାଁ ଧରି ଡାକୁଛନ୍ତି । ସେଇ ଡାକ ଭିତରେ ଦୁହେଁ ଯେପରି କର୍ମ ପ୍ରେରଣା ଫେରି ପାଇଲେ ।

ବିନୟର ଅଶ୍ଳେଷ ଭିତରୁ ନିଜକୁ ମୁକୁଳେଇ ନେଇ ପଥର ଗୋଟେଇ ଧରିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଦିଆସିଲି ଲଗେଇ ନିଆଁ ଧରେଇଲା ବିନୟ । ନିଜର କାମ ଭିତରେ ଏକବାର ବୁଡ଼ିଗଲେ ସେମାନେ । ଯେମିତି ତାଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି ଘଟିନଥିଲା । କେଇଟା ଅଶୁଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକୁ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ଭୁଲି ଗଲେ ଦୁହେଁ ।

ଅମ୍ବ ଚନ୍ଦ ପୋଡା ସାରି ବିନୟ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ବେଳକୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଆସି । ନିଜର ଅଜ ପରିବାରର ସମ୍ମାନ ବିଷୟରେ ତାର ଏପରି ଅବହେଳା ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କର ରାଗ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇଥିଲା । ପୁଅର ଏମିତି ଅମାନିଆ ପଣ ଦେଖି ମା ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ମର୍ମାହତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଜୋଛ୍ନା ସହିତ ନ ମିଶିବାକୁ ସେ ବାରମ୍ବାର ବୁଝେଇଛନ୍ତି । ମିଶିଲେ ବିଶେଷ କୌଣସି କ୍ଷତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜୋଛ୍ନା ସହିତ ମିଶି ଅତି ଛୋଟ ଘରର ପିଲା ପରି ତାର ଘର କାମରେ ସହଯୋଗ ନ କରିବାକୁ ବିନୟକୁ ଅନେକ ବାର କହିଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ନାନା ଭର୍ତ୍ସନା ମଧ୍ୟ

କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିନୟ କିଛି ବୁଝି ନାହିଁ । ମାଙ୍କ ଅଖି ଅଗରେ ଜୋଛ୍ନାର ଘରକାମରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଗ ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରାଳରେ ବହୁ ବହୁ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି । ଏଥିରେ ଯେମିତି ସମଗ୍ର ପରିବାରର ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଘୋର ଅାଞ୍ଚ ଆସିଛି ।

ବିନୟ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୋଇଥିଲା, ମା ସେଇ ଘରର ଚଟାଣି ଉପରେ ବିଛଣା କରି ଶୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗିଯିବା ପରେ କେତେବେଳେ ଉଠି ପଦ୍ୟ ପୋଛିବା ପାଇଁ ଜୋଛ୍ନା ଘରକୁ ସେ ଚାଲି ଯାଇଛି, ତାହା କେହି ଜାଣି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ତାର ଚାଲିଯିବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ମା ଉଠି ଦେଖିଲେ ବିନୟ ଚାଲିଯାଇଛି । ସେ ଠିକ୍ ଜାଣିଥିଲେ ଜୋଛ୍ନା ଘରକୁ ଯାଇଛି ବିନୟ । ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମନରେ କୌଣସି ଦୁର୍ଭାବନା ଆସି-ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ପିଲା । ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲରେ ଏକାକ୍ଲାସରେ ପୁଣି ପଢ଼ନ୍ତି । ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ସଦ୍‌ଭାବ ଜନ୍ମିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ପିଲା ମନରେ ଏଇ ନିଷ୍ପାପ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିକଟରେ ଧନୀ ଦରିଦ୍ରର ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ । ଜୋଛ୍ନାର ସଂସାର କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଆସି ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିନୟ ମାଙ୍କର କୌଣସି ଦୁର୍ଦ୍ଧାରଣା ତା' ପ୍ରତି ଆସି ନାହିଁ । ସେ ଜାଣନ୍ତି ବିନୟ ତାଙ୍କର ପିଲା । ସଂସାର ଅନଭିଜ୍ଞ କାହାରି ମନରେ ସୃଷ୍ଟିର ଅାଦି କାମନାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ସେଠି ଏମାନଙ୍କର ଆଶଙ୍କା ଅତି ଅପ୍ରାକୃତିକ । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ବଡ଼ପୁଅ ମୃଣ୍ମୟ ଆଉ ବଡ଼ ବୋହୂ ସ୍ନେହଲତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶୋଭନୀୟ । ବିନୟର ଶୋଇବା ଘରକୁ ଆସି ପଚାରିଲେ ସ୍ନେହଲତା—

ବିନୁ ତାହିଁକି ଦେଖା ନାହାନ୍ତି ମା !

ମା ଦାମିନୀ ଦେବୀ ବଛଣାରେ ଉଠି ବସିଲେ । ଅଳସ-ମିଶା କଥାରେ କହିଲେ—

ଖେଳିବାକୁ ଯାଉଥିବ । ପଢିବାର ସମସ୍ତ ହେଉନାହିଁ, ଏକଲିଁ ଖେଳୁଥିବ ।

ଖେଳୁଥିବ । ସେଇ ଛୋଟ ଘରର ପିଲା ସହିତ ବିନୁ ଖେଳୁ ଥିବେ । ଯେତେ ମନା କଲେ ସେ ଟୋକଟାର ସାଙ୍ଗ ଛାଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । ଏତେ ଅବାଧ । ଏସବୁ ଆପଣଙ୍କର ମୁହଁ ବଢ଼ା ମା !

ଧୀର ସ୍ୱରରେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ କହିଲେ—

ଛନା ସହିତ ଖେଳିବା ଦୋଷାବହ ନୁହେଁ ସ୍ନେହ ! ଦ ଜଣ ପିଲା, ମାନ ସମ୍ମାନର କଥା କଣ ପିଲା ବୁଝିଲେଣି ମା ! ବୟସ ହେଲେ ସବୁ ଜାଣିବେ ସବୁ ଶିଖିବେ । ବିନୁ ମୋର ଅପେ ସବୁ ବୁଝିବ ଯେ !

ଆପଣ ଯେତେ ପିଲା ଭାବୁଚନ୍ତି ବିନୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେତେ ପିଲାନୁହନ୍ତି ମା ! ସମୟ ଆସିଲେ ବଲେ ବୁଝିବେ ଆପଣ ।

ଏତକ କହି ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବରେ ସେଠୁ ଗୃଲିଗଲେ ସ୍ନେହଲତା ।

ଭୋହୁର ଯିବା ବାଟକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଅନେଇ ରହିଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ।

ବିନୁ ତାଙ୍କର ଅଜ ପିଲା ନୁହେଁ । ଗୋଟାଏ ଝିଅ ସହିତ ମିଶିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଏବେ ଅଶୁନ୍ଦର । କାହିଁ ଏ ସବୁତ ଦିନେ ସେ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ । ଏ ବଂଶର ସନ୍ତାନ ବିନୟ କଣ ଦରିଦ୍ର ଅସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ. ଜୋଛ୍‌ନାର ଅନୁରକ୍ତ ହେବ ? କାହିଁ ଏ ସବୁର ଆଭାସ ତ ଦିନେ ମିଳିନାହିଁ ? ହେଇପାରେ, ବୟସ

ନିକଟରେ ବାଛବିଗୁର ନାହିଁ । ସ୍ନେହ କହିଗଲା । ବଡ଼ ପୁଅ ମୃଣ୍ମୟ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଥର ବାରଣ କଲାଣି । କିନ୍ତୁ ବିନୁ କିଛି ମାନୁନାହିଁ । ସତେ କଣ ବିନୁ ଅବାଧ୍ୟ ହେବ ?

ଏହିପରି ଭାବନା ଭିତରେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ନା ବିନୁ ବଡ଼ ଅବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ସ୍ନେହ ମିଛ କହି ନାହିଁ । ଏଇ ସ୍ନେହ ଦିନେ ହୁଏତ ଭିନ୍ନ ରୂପ ନେଇ ବସିବ । ଏଥିପାଇଁ ଶାସନ ଦରକାର ।

ଭାବି ଭାବି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବସି ରହିଲେ ସେ ।

ବିନୟକୁ ଆସିବାର ଦେଖି ସ୍ନେହ କିମ୍ବା ମୃଣ୍ମୟ କେହି କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ସେ ଖୁବ୍ ଡରିଗଲା । ଯେମିତି ସେ ଏକ ମହା ଅପରାଧୀ । କିନ୍ତୁ ଅପରାଧ କଣ ସେ ଆଦୌ ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ମଧ୍ୟ କାହାକୁ କିଛି କହି-ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅପରାଧୀ ପରି ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ସେ ନୀରବରେ ସେଠୁ ଚାଲିଗଲା । ନୀରିହ ଶିଶୁ ପରି ମାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା । ଅତି ଅନଭିଜ୍ଞ ସରଳ ପୁଅ ତାଙ୍କର ଏଇ ବିନୟ । ଚିରଦିନ ପରି ଅଞ୍ଚଳନିଧି । ସବା ପଛରେ ମା'ର ଗର୍ଭକୁ ଆସି-ଥିବାରୁ ବେଶୀ ସ୍ନେହ ଗ୍ରହଣର ଭାଗୀଦାର । କୋଳପୋଛା ପୁଅ । ବୟସ ପନର ଟପି ଗଲେ ମଧ୍ୟ ମା'ଙ୍କ ନିକଟରେ ବିନୟ ଏବେ ବି ଶିଶୁ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛି । ସେଇ ଶିଶୁ ସନ୍ତାନ ଅଙ୍କ ଖରାରେ ବୁଲି ବୁଲି ଆସି ଝାଳ ନାଳ ଏକାକାର ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛିଡା ହୋଇଛି । ହୁଏତ ତାକୁ କେହି କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । ହଠାତ୍ ପଚାରିଲେ ସେ କହି ଉଠିଲେ—

କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲୁ ବୁଝୁ । କଣ ସେଇ ଛନା ସାଙ୍ଗରେ ଆମ୍ବପାଚ ପୋଡ଼ା ଲଗେଇଥିଲୁ ? କଣ ଦଶ୍ଶଟୁ କହିଲୁ ?

କହି କହି ବସନ୍ତ ମୁହଁ ନିଜର କାନିରେ ପୋଛି ଦେଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ।

ମା'ଙ୍କ ଗଳାରେ ଦୁଇବାହୁ ଛନ୍ଦି ବସନ୍ତ କହିଲା—

ଛନା କଣ କହୁଛି ଦେଖୁନ ମା !

ଦାମିନୀ ଦେବୀ ପୁଅକୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ । କେବଳ ନୀରବରେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେଦିନ ଆଉ ବସନ୍ତର ଜୋଛ୍ନା ସହିତ ଦେଖା ହେଲା ନାହିଁ । ଅମୃତନେ ଘୋଡ଼ା ପରେ ଜୋଛ୍ନା ଆଉ ବସନ୍ତର ଘରକୁ ଆସିଲା ନାହିଁ । ହୁଏତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଘର କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ସେ ଆସି ପାରି ନାହିଁ । ବସନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ଘରକୁ ଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭାଇଙ୍କ ଉପରେ ବସି ବସି ପଢିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ ଏକା ଏକା ପଢ଼ାରେ ମନ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ବହିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାରେ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ କିଶୋରୀର ମୁଖଛବି କେଉଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶିଳ୍ପୀ ଆଙ୍କି ଦେଇ ଯାଇଛି । ପରେ ପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କ୍ରୂର ଚକ୍ଷୁର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଇଂଗିତ । ବସନ୍ତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡିଲା । ଆଖିରେ ତାର ଭରିଗଲା ଅସହାୟତାର ଅଶ୍ରୁ । ସେ ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ଯେପରି ପୁଣି ସେଇ ମୁହଁ । ସେ ମୁହଁରେ ଅଳି ଅଭିମାନ ଫୁଟିଥିଲା । କେତେ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେ ଅଭିମାନ ତୁଟି ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଇ ତୁଟିଯିବା ଭିତରେ ହୁଏତ ଅଜ୍ଞ କେଣେ ନିଆଁ ବାଣ ହୋଇ ଉଠିଥିବେ ।

ସହିତ ତେବେ ଭାବନା ଭିତରେ ବନସ୍ପର ମନେ ପଡ଼ିଲା ତାର ତଥା ଶେଠବାଉଙ୍କ କଥା । ଭାଉଜବୋଉ.........

ଦୁଇ ଆଖି ବୁଜି ଧରିଲା ବନସ୍ପ । ଆଖିରେ ତାର ଅଶ୍ରୁ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ତମେ ମତେ ଅନେକ ଥର ଗାଳି ଦେଇଛ । ବୁଝେଇଛ ଭାଉଜବୋଉ ! ଛନା ସହିତ ମିଶିବାକୁ ମନା କରିଛ । ଛନା ଦରିଦ୍ର । ଛୋଟ ପରିବାରର ପିଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଛୋଟ କିଏ କରିଛି ଭାଉଜବୋଉ ! ଛନା କଣ ଇଚ୍ଛା କରି ଦରିଦ୍ର ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ? ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମଣିଷ ଜୀବନର ଭୟଙ୍କର ଅଭିଶାପ । ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟର ଘୃଣା କେତେ ମର୍ମନ୍ତୁଦ । ତମେ ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଛ ବୋଲି କଣ ଅନ୍ୟକୁ ଘୃଣା କରିବ ଭାଉଜବୋଉ !

ଭାବି ଭାବି ଅଧୀର ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ବନସ୍ପ । ତାର ଦୁଇ ଗଣ୍ଡ ପ୍ଲାବନ କରି ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଜୋଛ୍ନା ଗରିବ । ଗରିବ କଣ ମଣିଷ ନୁହେଁ ? ଏ ଦୁନିଆରେ ଗରିବର କଣ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । କିଏ କହିଲା ଗରିବ ମଣିଷ ନୁହେଁ ? ଜୋଛ୍ନା ମଣିଷ । ମଣିଷ ପରି ଏ ଦୁନିଆରେ ତାର ବଂଚିବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ବିଶ୍ୱ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପୃଥିବୀର ମୁକ୍ତ ଆଲୋକ ତଳେ ହସି ହସି ବିକଶିବାର ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ଅଛି ।

ବନସ୍ପର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ସେ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜୋଛ୍ନା ନିକଟକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ତାକୁ ଦୁଇ ବାହୁରେ ଜଡ଼େଇ ଧରି କହନ୍ତା—

ତୁ ଛୋଟ ନୁହଁ ଛନା ! କିଏ କହୁଛି ତୁ ଛୋଟ ? ଧନର ଅହମିକା ନେଇ ମଣିଷ ବଡ ହୁଏ ନାହିଁ । ମୁଁ ତୋର ହୃଦୟର

ପରିଚୟ ପାଇନି ଛନା ! ତୋର ସ୍ମୃତିକୁ ମୋ ଭିତରୁ ଛଦେଲେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏଇକଥା ହୁଏତ ଭାଉଜ ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି । ଅଥଚ ସେ ହୁଏତ ଏ ସହୃଦୟତା ଗ୍ରହୁନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଥିଯୋଗୁ ସେ ତୋ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଦୁହାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେନା ଏଥି ଭିତରେ ତାଙ୍କର କେଉଁ ସ୍ୱାର୍ଥ ଛପି ରହିଛି । ହୁଏତ କିଛି ଥାଇପାରେ । ଯାହା ମୋର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଜ୍ଞାତ ରହିଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତୋ ହୃଦୟ ନିକଟରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ଅଉ ଧନର ଅହମିକା ଅତି ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ମୋର ମନେ ହୁଏ । ମୋ ନିକଟରେ ମୋର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଠାରୁ ତୋର ଜୀବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ । ଏ ଏକ ମହାସତ୍ୟ । ଏଇ ସତ୍ୟ ନିକଟରେ ବୈଭବର ମୋହ ତୁଟି ଯାଇଛି ଅନେକ ଦିନୁ । ତାପରେ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ତୋ ସ୍ନେହପାଶରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ମୁଁ । ଜାଣେନା ଏ ବନ୍ଧନର ଶେଷ ପରିଣତି କଣ ।

ନିଜର ଭାବନା ଭିତରେ ବହି ଛାଡ଼ି ବିନୟ ତଳମହଲକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ବାରଣ୍ଡାର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ ଠିଆ ହେଉଛନ୍ତି ଭାଇ । ଭାଉଜବୋଉଙ୍କ ସହିତ କଣ କଥା ହେଉଛନ୍ତି । କି କଥା ? ଛନା ଅଉ ତା କଥା ନୁହେଁ ତ ? ବିନୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ପୁଣି ଉପରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ପଢାରେ ଆଦୌ ମନ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଜୋଛନାର ଅଭାବ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ।

ସେହି ଦିନର ସନ୍ଧ୍ୟା । ଘରକୁ କିଏ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଆସିଥିଲେ । ତଳ ମହଲାର ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ବସି ମୁନ୍‌ସିଙ୍କ

ସହିତ ସେ କଣ କଥା ହେଉଚନ୍ତି । ବହୁତ ବେଳୁ ସେମାନଙ୍କର କଥା ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି । କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶେଷ ହେଉନାହିଁ । କେବେ କେବେ କଥା ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଭୁଚି । କେତେବେଳେ ବଡ଼ ପାଟିରେ ସେମାନେ ଯୁକ୍ତି କରୁଚନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ହସିହସି ଗଡ଼ି ଯାଉଚନ୍ତି । ବିନସ୍ତ୍ର ବହୁଥର ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେଇ ଅନେଇ ଫେରିଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର କଥା ସରି ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଯେପରି ବିନସ୍ତ୍ରର ଅସ୍ୱସ୍ତି ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ସେ ଆଜି ଆଉ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଘରକୁ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଭାଇ ଆଜି ବାହାରକୁ ବୁଲି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଗପ କରିବାରେ ରହିଚନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗପ କରିବା ଭିତରେ ଦିନ ପରେ ସଂଧ୍ୟା ଯାଇ ରାତି ଆସିଲାଣି । ତାହା ପୁଣି ପ୍ରଥମ ପ୍ରହର ଭୋଗ ହେଇଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ତାର ପଢ଼ା ପଢ଼ି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନାହିଁ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ହେଉନାହିଁ । କିଛି କରି ନ ପାରି ବିନସ୍ତ୍ର ତଳ ଉପର ଉପର ତଳ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ମୃଣ୍ମୟୀ ଆଉ ସେନ୍ ହଲଦାରଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସହିତ ମିଶିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୋଷାବହ । ସେଥିଯୋଗୁ ଦୁହେଁ ବିନସ୍ତ୍ର ଉପରେ କଡ଼ା ନଜର ରଖି ଥାଆନ୍ତି । ମୃଣ୍ମୟୀ ସବୁ ସମୟରେ ସାନ ଭାଇକୁ କଠୋର ଶାସନ ଭିତରେ ରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବାପା ନାହାନ୍ତି । ସେ ଅଭାବ ବିରାଟ । ସେ ଅଭାବର ଅନୁଭବରେ ସାନଭାଇଟିକି ନ ଆଣିବାକୁ ମୃଣ୍ମୟୀ ସବୁ ସମୟରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସିଚନ୍ତି । ସେଥିଯୋଗୁ ବିନସ୍ତ୍ରକୁ ସେ ନିଜ ମୁହଁରେ କିଛି କହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେନ୍ ହଲଦାରଙ୍କ ଆଖିରେ ବିନସ୍ତ୍ରର ଏହି ବାଧାହୀନ କଳାପ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶୋଭନୀୟ । ସେଥିପାଇଁ

ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ଗପନ୍ତି ସେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଘୋର ଆଞ୍ଚ ଆସୁଛି । ଶେଷରେ ଏହାର ବିଷମୟ ପରିଣତି ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ଏହି କଥା ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସୂଚନାରୂପେ ବୁଝେଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ପରିଣତି ବିଷମୟ ହେବ କାହାଁକି ? କାହାଁକି ହେବ ? ବିନୟ କିଛି ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ସେ ନିଜକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ କରି ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ପାଏ ନାହିଁ । ଇଚ୍ଛା ହୁଏ, ତାର ଯଦି କୌଣସି ଶକ୍ତି ଥାଆନ୍ତା ସେ ଏହିକ୍ଷଣି ଭାଉଜବୋଉଙ୍କର ସମସ୍ତ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଅପହରଣ କରି ପଳେଇଆନ୍ତା, ଛନାକୁ ଆଉ ଘୃଣା କରିବ ଭାଉଜବୋଉ ! କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି କରି ପାରେନା । ନିଜର ଅକ୍ଷମତା ଭିତରେ ପୁଣି ଉପାୟ ଖୋଜି ବସେ । ଭାଇ କେବେ ବମ୍ବେ ଯିବେ ? ତାଙ୍କର କଣ ଛୁଟି ପୂରି ନାହିଁ ? ମା କହୁଥିଲା ଏଇ ମାସ ଶେଷ ସପ୍ତାହରେ ଭାଇ ବମ୍ବେ ଫେରିଯିବେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଭାଉଜବୋଉ ମଧ୍ୟ ଯିବେ । ସତେ କଣ ଭାଉଜବୋଉ ଯିବ ତମେ.........

ଭାଉଜବୋଉ ବମ୍ବେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଜୋଛନାକୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଆଉ କେହି ନାହିଁ ଏଠି । ସେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଜୋଛନା ସହିତ ପଢାପଢ଼ି କରି ପାରିବ । ଏହି ଭାବନା ବିନୟକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କଲା । ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତର କଥା ଚିନ୍ତା କରି କରି ସେ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସିଲା ।

ତଳମହଲାର ସୋପାନ ଶ୍ରେଣୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ବିନୟ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କର ସ୍ୱର । ତାକୁ ଡାକୁଛନ୍ତି ଭାଇ ! କାହିଁକି ଡାକୁଛନ୍ତି ? କଣ ସେଇ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ

ଛନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କହିବେ ? ନିଜର ଭାବନାକୁ ଖଣ୍ଡନ କରି ସେ ପୁଣି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା ଭାଇଙ୍କର ସ୍ୱର ।

ବନୁ.....କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ......ଆସିଲୁ ।

ବନସ୍ତ ଧୀରେ ଧୀରେ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲା ।

ନରେଶ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କର ବନୁ ।

ମୃଣ୍ମୟ କହିଲେ—

ବନୁର ଦାୟିତ୍ୱ ଆଜିଠାରୁ ଆପଣ ନେଲେ । ସେ ମୋର ନୁହେଁ, ଆପଣଙ୍କର ଭାଇ । ମୁଁ ତ ବହୁ ଦୂରରେ......

ବନସ୍ତ ଅବାକ ହୋଇ ଭାଇଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଥାଏ । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ କାହିଁକି ରହୁ ନାହାନ୍ତି ଭାଇ । ସେଥିପୋଇଁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । କିଏ ସେଇ ଛନା ଘରକୁ ଯିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ? ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ବନସ୍ତ ଭିତରେ ବାର-ମ୍ବାର ଆନ୍ଦୋଳନ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନୀରବରେ ନରେଶ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲା ।

ନରେଶ ବାବୁ ତୋର ଶିକ୍ଷକ ବନୁ ! ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଟ୍ୟୁସନ ହେବୁ । ସେ ଆମ ଏଠିକା କଳା ବିକାଶ କେନ୍ଦ୍ରର ଜଣେ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷକ । କହିଲେ ମୃଣ୍ମୟ ।

ବନସ୍ତ ଗୀତ ଶିଖିବ । ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଆଉ ଥର ବମ୍ବେ ଗଲା ପୂର୍ବରୁ ଭାଇ ତାକୁ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ବିନୋଦ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ସା, ରେ, ଗା, ମା, ସାଧିବାକୁ କହି ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଗଲା ପରେ ସେ ବି ବିନୋଦ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ସାଧନା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଆଉ ଯାଇ ନାହିଁ । ବିନୋଦ ବାବୁଙ୍କ ଘର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ହେଲେ ବି ସେ ଆଉ ଇଚ୍ଛା କରି ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ବିନୋଦ ବାବୁ

ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଥର ଡକେଇ ପଠେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଯାଇନାହିଁ । ଆଜ ପୁଣି ସେଇ ଗୀତ ଶିଖିବା କଥା ଭାବି କହୁଚନ୍ତି ।

ମୃଣ୍ମୟ କହିଲେ—

ବାବାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଥିଲା ମତେ ଜଣେ କଳାକାର ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ କିଛି ଦିନ ସଙ୍ଗୀତ ସାଧାନାରେ ମନୋନିବେଶ କରି ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ତାହା ବେଶି ଦୂର ଆଗେଇ ପାରିଲନାହିଁ । ଗୃହସ୍ଥ ଜୀବନ ତାର ଘୋର ଅନ୍ତରାୟ ହେଲା ।

ମୃଣ୍ମୟ ଅଟକି ଗଲେ । କିଛି ପରେ ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ଟାଣି କହିଲେ—ବାବା ଆଜ ନାହାନ୍ତି । ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକାଂକ୍ଷା ଧରି ସ୍ୱର୍ଗତ ଆତ୍ମା ତାଙ୍କର ହୁଏତ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବ । ସେ ଆକାଂକ୍ଷା ତାଙ୍କର ପୂରଣ କରିବି ମୁଁ ବିନୁକୁ ଧରି ।

କହି କହି ନୀରବ ହେଇଗଲେ ମୃଣ୍ମୟ । ଆଖି ତାଙ୍କର ବାଷ୍ପାକୁଳ ହେଇ ଉଠିଲା । ବିନୟର ଆଖି ମଧ୍ୟ ଛଳ ଛଳ ହେଇ ଆସିଲା । ବାବା କେବେ ଥିଲେ, ଏଇ ଘରର କେବେ ସେ ଅତଳାତ ହେଇଥିଲେ, ସେ କଥା ବିନୟର ମନକୁ କେବେ ଆସିନାହିଁ । ହେତୁ ହେଲାଦିନୁ ସେ ଦେଖିଛି ତାର ମା ଏବଂ ଭାଇଙ୍କୁ । ପରେ ଭାଉଜ ବୋଉ ଆସି ପରିବାରର ଜନ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରିଚନ୍ତି । ଏତକି ମନେ ରଖିଛି ସେ । ଭ୍ରାତୃ ପ୍ରେମ ଆଉ ମାତୃ ସ୍ନେହରେ ତାର ସମସ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଦରି କଟେଁ । କିନ୍ତୁ ଆଜ ଭାଇଙ୍କର ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ସେ ଯେମିତି ପିତୃ ସ୍ନେହର ନିବିଡ ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ହାର ବଯାଥିଲେ, ଆଉ ତାଙ୍କର ଥିବା ଭିତରେ ପୁଅ ପାଇଁ ସେ ଏ ଆଶା ମଧ୍ୟ ପୋଷଣ କରିଥିଲେ । ବିନୟ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା କରିବ । ବାପାଙ୍କର କାମନାକୁ ରୂପ ଦେବାକୁ ଯାଇ ବିନୟ ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବ ।

ବାବାଙ୍କର ଶୁଭାଶିଷ ଆଉ ଭାଇଙ୍କର ସଦିଚ୍ଛା ବିନୟକୁ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ କଳାକାରର ଗୌରବ ଦେବ ।

ଏହି କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ବିନୟର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଉଠିଲା ।ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ମନ ଭିତରେ ତାର ଜାଗିଉଠିଲା ପ୍ରବଳ ଆଗ୍ରହ ।

ବିନୟକୁ ପାଖକୁ ଟାଣିଆଣି ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସିଲେ ନରେଶବାବୁ । ସ୍ମିତ ହସି କହିଲେ—

ବାବାଙ୍କର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ମୃଣ୍ମୟ ବାବୁ । ବିନୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ କଳାକାର ରୂପେ ଏ ମାଟିରେ ଠିଆ ହେବ । ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଅଛି । ଈଶ୍ୱର କରନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟା ଆପଣଙ୍କର ସଫଳ ହେଉ ।

କହୁସାରି ଚୌକି ଛାଡ଼ି ଉଠିଲେ ନରେଶବାବୁ । ପଛେ ପଛେ ମୃଣ୍ମୟ ମଧ୍ୟ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ । କହିଲେ—

ମୁଁ ତା ହେଲେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲି । କାଲି ଆସୁଚନ୍ତି ?

ନିଶ୍ଚୟ କାଲି ଆସୁଚି । ବିନୟ ତ ମୋର……

ହସି ହସି ନରେଶବାବୁ ଘରୁ ବାହାରି ଗଲେ । ମୃଣ୍ମୟ ବିଦାୟ ଦେବାକୁ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲେ ।

ବିନୟ କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ବାରଣ୍ଡାକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଭାଇ ଚାଲି ଗଲେଣି । ତଳ ମହଲା ଶୂନ ଶାନ୍ତ । ମା ବୋଧେ ଠାକୁର ଘରେ ଆରତିର ଆୟୋଜନ କରୁଚନ୍ତି । ଭାଉଜ ବୋଧ ମଧ୍ୟ ରୋଷେଇ ଘରେ କର୍ମ ବ୍ୟସ୍ତ । ଏ ଯେମିତି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଘରକୁ ଯାଇ ତା ବାବାଙ୍କର ଅଭିଲାଷ ଆଉ ତାର ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାକୁ କହିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସର । ଏ ସୁଯୋଗ ହରେଇବାର ନୁହେଁ । ବିନୟ ଗୃହ-ଅଙ୍ଗନକୁ ଥରେ ଅନେଇ ଦେଇ ବାରଣ୍ଡା ତଳକୁ ଓହ୍ଲେଇଗଲା ।

କିଛି ଦିନ ବିତି ଯାଇଛି । ଏହା ଭିତରେ ମୃଣ୍ମୟୀ ଆଉ ସ୍ନେହଲତା ବମ୍ବେ ଚାଲିଗଲେଣି । ସ୍ନେହଲତା ଅଭିଜାତ ବଂଶର ଝିଅ ପୁଣି ବୋହୂ । ଆଭିଜାତ୍ୟର ମୋହ ଆଉ ଧନର ଅହମିକା ତାଙ୍କୁ ମଣିଷର ହୃଦୟ ଠାରୁ ବହୁ ଦୂରକୁ ଦୂରେଇ ଦେଇଛି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଧନହୀନ ଜୀବନ ଯେପରି ଏକ ମହା ପାପର ପରିଣତି । ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ବୋଲି କୁହା ଯାଇ ନ ପାରେ । ଏଇ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ଦୁନିଆର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ନିଜ ଦିଅର ବିନୟ ସହିତ ଦରିଦ୍ର ପରିବାରର ପିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ ସ୍ନେହଲତା । ହୁଏତ ଏଇ ସମ୍ବନ୍ଧ ଦିନେ ଭିନ୍ନ ରୂପ ନେଇ ବଂଶ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଶତ୍ରୁ ରୂପେ ଠିଆ ହେବ । ସେଥିଯୋଗୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଠାରୁ ବିନୟକୁ ଦୂରରେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ସ୍ନେହଲତା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରି ବିନୟ ବାରମ୍ବାର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସହିତ ଗୋପନରେ ମିଶିଛି । ଏହି ମିଳାମିଶା ତାଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ନିବିଡ଼ ହେବ ଆଉ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ହେବ । ବଂଶ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ବଳି ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଯେମିତି ଯୂପକାଠ ।

ଏହି ଭାବନା ଭିତରେ ସ୍ନେହଲତା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ବମ୍ବେ ଚାଲିଗଲେ । ଯିବାବେଳେ ଦିଅରକୁ ସେ ନାନା ଉପଦେଶ ଦେଇଗଲେ । ମାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ କଥା କହି ସାବଧାନ କରି

ଦେଇଗଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଶୁଝେଇ ଶେଷରେ ବିଦାୟ ନେଲେ ସ୍ନେହଲତା ।

ସ୍ନେହଲତାଙ୍କ ଯିବା ପରେ ବିନୟ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଉପଦେଶ ଭୁଲିଗଲା । ଜୋଛ୍‌ନା ଗରିବ ହେଉ । ସେଥିରେ ତାର କଣ ଗଲା ? ଜୋଛ୍‌ନାର ଯଦି ବହୁତ ଟଙ୍କା ପଇସା ଥାଆନ୍ତା ତାର କଣ ଲାଭ ହୁଅନ୍ତା । ଜୋଛ୍‌ନାର କଣ ଲାଭ ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଯୋଗୁ ? ସତେ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କେବେ ସେ ତାର ଭଲ ମନ୍ଦ ସମ୍ପର୍କରେ ପଦେ ପଚାରି ନାହିଁ । ଖାଲି ତା ସହିତ ମିଶି ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହୁ କଥା କହିଛି । କିନ୍ତୁ ତା ଅଭାବର ଅନୁଭବରେ କେବେତ ଆସି ନାହିଁ ? ଜୋଛ୍‌ନା ମଧ୍ୟ କିଛି କହି ନାହିଁ । ଖାଲି ତା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର କାହାଣୀ ଶୁଣିଛି ।

ବିନୟର ମନେ ହେଲା ଏ ସବୁ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଭିତରେ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ । ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଯଦି ବନ୍ଧୁର ହୃଦୟ ନିକଟରେ ଅପରିଚିତ ରହିଗଲା, ତା ହେଲେ ଆଉ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ କାହିଁକି ? ଅନୁଶୋଚନାରେ ବିନୟର ହୃଦୟ ଭରିଗଲା । ଆଖି ଆଗରେ ତାର ଭାସିଉଠିଲା ଜୋଛ୍‌ନା ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପ୍ରତିଚ୍ଛବି । ତଥାପି ଜୋଛ୍‌ନା ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ନାହିଁ । ଦିନ ଦିନ ଧରି ନୀରବରେ ତାର କଥା ଶୁଣି ଯାଇଛି । ଭାବି ଭାବି ବିନୟର ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଭରିଗଲା । ସେଇ ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ହୃଦୟ ତାର ଅଭିମାନରେ ପୁରି ଉଠିଲା ।

ତୁ ମତେ କିଛି କହିନାହୁଁ ଛନା ! ତୋର ଅଭାବ ବିଷୟରେ ମତେ ସଚେତନ କରି ଦେଇ ନାହୁଁ । ହୁଏତ ଲାଜରେ କିଛି କହି ପାରିନାହୁଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର କଣ ଅଧିକାର ନାହିଁ ତୋ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ? ମୁଁ କଣ ତୋର

ପରି ? ଆମ ଭିତରର ଏତେ ଦିନର ସମ୍ପର୍କ କଣ ଖାଲି ଛଳନା ? ଧର୍ମୀ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଭେଦା ଭେଦର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାକୁ ଏବେ ବି ତୁ ନିଜ ଭିତରୁ ଦୂରେଇ ଦେଇ ନାହୁଁ । ତୁ ଭୁଲିଯା ଛନା, ଏଇ ସ୍ମାନତାକୁ ତୁ ଏକବାର ଭୁଲିଯା । ତୋ ମୋ ଭିତରେ କୌଣସି ଦୂରତ୍ୱ ମୁଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଏଇ ମୂହୁର୍ତ୍ତରେ ଥରେ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ନା ମୁଁ ଏଇ ଦୂରତ୍ୱ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ମନେ ହେଉଥିଲା ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କୋଳରେ ଧରି କହନ୍ତା, ତୋ ମୋ ଭିତରେ ସମ୍ପଦର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ସେଠି ଭାଉଜ ବୋଉଙ୍କର କଥା କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

କେତେ କଣ ଭାବି ଭାବି ବିନୟ ଆସି କେତେବେଳେ ଜୋଛ୍‌ନା ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଛି ସେ ନିଜେ ଜାଣେନା ।

ଜୋଛ୍‌ନା ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ବିନୟ ଶୁଣିଲା କାହାର ସ୍ୱର । ଗୀତ ! ହଁ କିଏ ଗୀତ ଗାଉଛି । କାହାର ଏ ସ୍ୱର ? ସ୍ୱର ଭିତରେ ପୁଣି ବେଦନା । କାହାର ଏ ବେଦନା ଗୀତ ? ପରିଚିତ ସ୍ୱର । ସ୍ୱରଟା ଖୁବ୍ କ୍ଷୀଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଯେପରି କାହାର ଅନ୍ତ ସ୍ଥଳକୁ ମନ୍ଥିତ କରି କରି ବାହାରି ଆସୁଛି । ଜୋଛନା ! ହଁ ଜୋଛ୍‌ନା ଗାଉଛି ଏ ଗୀତ । ଜୋଛନାକୁ ଗୀତ ଗାଇ ଆସେ ? ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ତ ଗାଉଛି ଜୋଛନା । ବିନୟ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେଇ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ

ସେ ଯେମିତି ଜୋଛ୍ନା ବେଦନାର ଭାଷାକୁ ଭୁଲିଗଲା । କେବଳ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ? କେତେ ମଧୁର ଜୋଛ୍ନାର ସଙ୍ଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ।

ଏତେ ଗୀତ ଗାଇଆସେ ଛନା ! ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଢଙ୍ଗେ ଗାଇ ଆସେ ? କାହିଁ ମୁଁ ଦିନେତ ଶୁଣିନାହିଁ......

କହି କହି ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ବନସ୍ତୁ । ଜୋଛ୍ନା ଗୀତ ଗାଉଛି । ସଙ୍ଗୀତର ଝଙ୍କାର ଭିତରେ ତା ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଯେମିତି ହଜି ଯାଇଛି । କଣ୍ଠରେ ତାର ଉଛୁଳି ଉଠୁଛି କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ।

କିଏ ଶିଖେଇଲା ଛନାକୁ ? କେଉଁଠୁ ଶିଖିଲା ଛନା ? ଭାବି ଭାବି ବନସ୍ତୁ ଡାକି ଉଠିଲା—

ଛନା !

ଜୋଛ୍ନାର ଅଡ଼ର ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ବନସ୍ତୁ । ସେ ପୁଣି ଡାକିଲା—

ଛନା !

ଜ୍ୟୋଛ୍ନାର ଗୀତ ବନ୍ଦ ହେଲା । ଅତି ନିକଟରେ ସେ ଶୁଣି ପାରୁଛି ବନସ୍ତୁର ସ୍ୱର । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ତାର ଯେମିତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ । ଜୋଛ୍ନାର କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତରଖି ବନସ୍ତୁ କହିଲା—

ଏତେ ଗାଇ ଅସେ ଛନା ! ମତେତ କହୁନାହୁଁ ? ତୁ ଏଡ଼େ ଜଣେ ନା......କଥା ଶେଷରେ ବନସ୍ତୁ ହସି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ଜୋଛନାକୁ ଚୁହିଁ ହସ ତାର ବେଶି ସମୟ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଛନା କାନ୍ଦୁଛି । କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଚି ଛନା ? କଣ ହେଲା ତାର ?

ତୋର କଣ ହେଲା ଛନା……

ହଠାତ୍ ବନସ୍ପତିର କଟିରେ ଦୁଇ ବାହୁ ବେଷ୍ଟନ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଜୋଛନା । ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ତାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବନସ୍ପ । ଜୋଛନାର ଅଶ୍ରୁ ଭିତରୁ କେବଳ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା—

ବନୁ ଭାଇ !

ପୁଣି କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ଜୋଛନା । ହୃଦ୍‌ଗତ କୋହ ଭିତରେ ସ୍ୱର ତାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରହିଗଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଶ୍ରୁ ସମ୍ବରଣ କରି ଜୋଛନା ପୁଣି ପଚାରିଲା—

ସତେ କଣ ତମେ ମତେ ଭଲ ପାଅ ବନୁଭାଇ !

ଏ କି ପ୍ରଶ୍ନ ? ଏ ନୂଆ କଥା କାହିଁକି ଛନା ମୁହଁରେ ? ସେ କଣ ଭଜକବୋଉଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ପାରିଛି ? ଭାଇଙ୍କ ଭର୍ତ୍ସନାର କଥା କଣ ଜାଣି ପାରିଛି ?

ବନସ୍ପକୁ ସେହିପରି କୋଳାଗ୍ରତ କରି ଜୋଛନା କହିଲା—

ତମେ ଅଭିଜାତ ଘରର ପୁଅ ବନୁଭାଇ ! ତମର ଅଭିଜାତ୍ୟ ନିକଟରେ ମୋର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଆମେ ଦରିଦ୍ର । ଏଇ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ତରଣୀ ବାହି ସୁଖ ଦୁଃଖରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ତମେ ସେ ସୁଖ ଦୁଃଖର ଅନ୍ତରାୟ ହେଲ କାହିଁକି ? ଆମ ଦରିଦ୍ରତା ମଝିରେ ତମେ ଦେଖା ଦେଲ କାହିଁକି ବନୁଭାଇ…।

ବନସ୍ପର ଛାତିରେ ମୁହଁ ଲୁଚେଇ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଜୋଛନା । ବନସ୍ପର ଦେହ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଅଶ୍ରୁ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଏ ସବୁ ଅର୍ଥ ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲା ବନସ୍ପ । ଜୋଛନାର ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ସେ ଯେମିତି ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ମୂକ

ପାଲଟି ଯାଉଥିଲା । ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ଆଉ ତାର ଜନ୍ମ ଭିତରେ ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ବର୍ଷର ବ୍ୟବଧାନ । ଏଇ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟବଧାନ ଯୋଗେ ଜ୍ୟୋଛ୍ନାର ଦୈହିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଠାରୁ ତାକୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ରଖିଥିଲା । ସେ କେବଳ ଲୋମ କୂପେ କୂପେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ଦେହର କଂପନ । କଣ ହୋଇପାରେ ଏ କଂପନର ଅର୍ଥ ? ତା ହେଲେ ଭାଉଜ ବୋଉଙ୍କ କଥା ଛନା ଅଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଆଣି ନାହିଁ । ଛନା ଅଶ୍ରୁର ସୃଷ୍ଟି କେବଳ ଏଇ କଂପନ ପାଇଁ । ସେ କଂପନ ଯେମିତି ବନସ୍ମୃର ହୃତ ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ସଞ୍ଚରି ଏକ ତଡିତ୍ ପ୍ରବାହ ଖେଳାଇ ଦେଉଥିଲା ।

ବନିସ୍ମୃ ଆଉ ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ବନସ୍ମୃ ଘରର ଉପର ମହଲାର ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ଗୀତ ଗାଇବାର ଆୟୋଜନ କରୁଥିଲେ । କଣ ଗୋଟାଏ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ବନସ୍ମୃ କହୁଥାଏ ଜ୍ୟୋଛ୍ନାକୁ । ମାର ଅନୁମତି ନେଇ ବନସ୍ମୃ ଏବେ ନିଜର ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟରେ ଜ୍ୟୋଛ୍ନାର ଗୀତ ଶିଖିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଦେଇଛି । ମା ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରି ନାହାନ୍ତି । ପୁଅର ଆଗ୍ରହରେ ବାଧା ଦେଇ ଅକାରଣରେ ତାର ମନକୁ ମାରି ଦେବାକୁ ଠିକ୍ ମନେ କରି ନାହାନ୍ତି ମା । ଜ୍ୟୋଛ୍ନାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ବୋହୁ ସ୍ନେହଲତାଙ୍କ ପରି ସେ କେବେହେଲେ ଘୃଣା କରି ନାହାନ୍ତି । ବୋହୁ ମୃଣ୍ମୟଙ୍କ ସହିତ ବମ୍ବେ ଗଲାଦିନୁ ସେ ବଡ଼ ନିଃସଙ୍ଗ ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଘରଟା । ଗୃହର ପୂର୍ବାଂଶ ତଳ ମହଲାରେ । ଏକମାତ୍ର ପିଲା ବନସ୍ମୃ । କୁଆଡ଼େ ବାହାରି

ଗଲେ ସବୁ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ । ଉପର ମହଲାରେ ମାଛି ମରି ଯାଉଛି । ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ନିଜର ଏଇ ନିଃସଙ୍ଗତାକୁ ଦୂର କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ବନସ୍ତ ମା । ପଡ଼ୋଶୀର ଝିଅ ଜୋଛ୍‌ନା । ତା ସହିତ କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟ ସଂବଂଧ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବନସ୍ତର ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଝିଅ ହିସାବ କରନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ଏବେ ବନସ୍ତର ଘରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ଅବାଧ ଗତି । ବନସ୍ତ ଘରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ପଢିବା, ଆଉ ଖେଳିବା ହୁଏ । ଖାଇବା ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ସେ ଅନ୍ୟ ପରିବାରର ଝିଅ ବୋଲି ଯେପରି କାହାରି ମନେ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷକ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଆସିବାକୁ ଅହୁରି ଅନେକ ଡେରି ଅଛି । ପାଞ୍ଚଟା ପୂର୍ବରୁ ସେ କେବେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଫାଙ୍କା ସମୟଟା କିଶୋର କିଶୋରୀ ଦୁଇଟିଙ୍କର ମନୋମୁଗ୍ଧୀ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ କଟିଯାଏ । ବନସ୍ତ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଗୀତ ବୋଲିବାକୁ କହି ତବଲା ଆଣିବାକୁ ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । କହି କହି ଫେରି ଆସି ତବଲା ଆଉ ଡୁଗି ଯୋଡ଼ାକ ତଳେ ରଖି ଦେଲା ।

ମୁଁ ଆଜ ତବଲା ବଜେଇବି । ତୁ ଗାଅ ଛନା ! ମୁଁ ବଜେଇ ପାରିବି ନେ ।

କହି ସାରି ଜୋଛ୍‌ନାର ମୁହଁକୁ ସମ୍ମତିର ଆଶାରେ ଚାହିଁଲା ବନସ୍ତ । ନିଜର ବଜେଇବା ଉପରେ ତାର ଯେମିତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ଆସୁନାହିଁ । ତା ବଜେଇବା କଥା ଶୁଣି ଛନା ହସିବ କି ? କାହିଁକି ହସିବ ଛନା । ତାକୁ କଣ ବଜେଇ ଆସିବ ନାହିଁ ଯେ ଛନା ହସିବ ।

ଭାବି ଭାବି ବନସ୍ତ ବଜେଇ ଉଠିଲା । କୌଣସି ଉତ୍ତର

ନ ଦେଇ ତାନପୁରା ଧରିଲା ଜୋଛନା । ଜୋଛନା ଗୀତ ଗାଇବ । ତା ସହିତ ତବଲା ସଙ୍ଗତ କରିବ ସେ । ଅନନ୍ତ ଅଭ୍ୟାସଗତ ବିନୟର ଅଙ୍ଗୁଳି କ୍ଷିପ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଜୋଛନା ତମ୍ବୁରରେ ଝଙ୍କାର ତୋଳିଛି । ସରୁ ସରୁ ଅଙ୍ଗୁଳିର ଗୁଞ୍ଜନା ତାର ଯେପରି ବିନୟର ହୃଦତନ୍ତ୍ରୀକି ଛୁଇଁ ଛୁଇଁ ଚାଲି ଯାଉଛି । ଗୋଟାଏ ଆବେଗରେ ବିନୟ କହି ଉଠିଲା—

କି ମୂର୍ଚ୍ଛନା ! ମୂର୍ଚ୍ଛନା ତୋର ଆଜି ପ୍ରାଣ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଯାଉଛି ଛନା !

ତବଲା ଉପରେ ବିନୟର ହାତ ଅଟକି ରହିଲା । କିଶୋରୀ ପ୍ରାଣର ଝଙ୍କାର ଆଜି ଯେପରି ନୂଆ କରି ତା ମନରେ କାଉଁରୀ କାଠି ଛୁଆଁଇ ଦେଇ ଯାଇଛି । କଣ ଅଛି ଏ ସ୍ୱର ଭିତରେ । ବେଦନା ? କାହା ପାଇଁ ଛନାର ଏ ବ୍ୟଥା ? ବିନୟର ଆଖି ଦୁଇଟି ଜୋଛନାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ କଣ ଯେମିତି ଅକୁଳ ଭାବରେ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବ୍ୟଥାରେ 'ନଇଁ' ଅସୁଛି ଜୋଛନାର ଆଖିପତା ।

ଛନୁ......

ବିନୟର ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ଅତି ଅକସ୍ମାତ୍ ଏଇ ଅଶ୍ରୁ । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବିନୟ ପାଇଁ ବିପୁଳ ସମ୍ଭୋଗ ପୂରି ରହିଛି । ସେଠି ଅଶ୍ରୁ କାହିଁ ? ଅଶ୍ରୁର ଚିନ୍ତା କେବେ କରି ନାହିଁ ବିନୟ । ଆଜି ଏ ଲୁହର କୌଣସି ହେତୁ ନାହିଁ । ହେତୁ ନାହିଁ ? ଜୋଛନାର ଦୁଇଗଣ୍ଡ ଦେଇ ଅଶ୍ରୁର ଝରଣା ବହି ଆସୁଛି.........

ଏହା ଭିତରେ ଦିନ ଦିନ ମାସ ମାସ କରି ଗୋଟାଏ ବର୍ଷ କଟି ଗଲାଣି । ଏହି ଲମ୍ବିଲା ଦିନ ଗୁଡ଼ିକ ବିନୟର ମନଃ ଉପରେ ଚିହ୍ନ ରଖି ରଖି ଲିଭି ଯାଇଛି । ତା ଦେହରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯାଇଛି । ବର୍ଷେ ହେଲା ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା କରି ନିଜ ପ୍ରତିଭାର ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଚୟ ଦେଇଛି ବିନୟ । ନାନା ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ସ୍ୱର୍ଗତ ପିତୃଦେବଙ୍କର କାମନାକୁ ସାର୍ଥକ କରିଚି ଉଚ୍ଚ ସମ୍ମାନ ଆଉ ସୁନାମ ଭିତରେ । ତା ପାଦର ଚିତ୍ର ସହିତ ସମତା ରଖି ଜୋଛ୍‌ନା ମଧ୍ୟ ଆଗେଇ ଚାଲିଚି । ନିଜର ଉନ୍ନତିରେ ବିନୟ ଯେତେ ଖୁସି ନ ହୋଇ ପାରିଚି ତାହାଠାରୁ ବେଶି ହେଉଛି ଜୋଛ୍‌ନାର ଉନ୍ନତିରେ । ଜୋଛ୍‌ନାର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ଶୁଣି ଭବିଷ୍ୟତର ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ମଗ୍ନ ହୋଇଯାଏ ବିନୟ । ଜୋଛ୍‌ନା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗାୟିକା ହେବ । ଓଡ଼ିଶା ଛାଡ଼ି ଖ୍ୟାତି ତାର ଦେଶ ବିଦେଶରେ ବ୍ୟାପିଯିବ । ବେତାର ଶିଳ୍ପୀ ହୋଇ ମାସକୁ ଶତାଧିକ ଟଙ୍କାର ଅଧିକାରିଣୀ ହେବ ଜୋଛ୍‌ନା । ସେତେବେଳେ ଭାଉଜବୋଉଙ୍କର ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ନ ଥିବ ନିର୍ଦ୍ଧନ ବୋଲି ତାକୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ।

ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ଥରେ ନୁହେଁ କେତେଥର ବିନୟକୁ ଅଭିଭୂତ କରି ଦିଏ । ହୃଦୟ ଭିତରେ ତାର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ବସେ ଜୋଛ୍‌ନା । ତାର ହସ, ତାର ଅଶ୍ରୁ, ତାର ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି, ତା ସଙ୍ଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା, ସବୁ ଯେପରି ବିନୟ ଭିତରେ ଏକ ନୂତନ ଚେତନାର ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ବିନୟ । ଆଖି

ଆଗରେ ତାର୍ ଯେମିତ ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟର ଦ୍ୱାର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେଇ ଯାଉଚି ଧୀରେ ଧୀରେ । ଆଉ ସେଇ ରହସ୍ୟ ଭିତରର ଗୂଢ଼ ରହିଚ ଜୋଛ୍‌ନା । ନିଜ ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ରଖିଚ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟକୁ । ସେଇ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଏକ ଧୂଳିକଣା ଯେମିତ ବିନୟ । ସେ କେବଳ ଦେଖୁଚି ଜୋଛ୍‌ନା ମହିମାର ବ୍ୟାପ୍ତି । ଆଉ ସେଇ ବ୍ୟାପ୍ତି ଭିତରେ ନିଜକୁ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ମିଶେଇ ଦେଉଚି ବିନୟ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ନିଃସଙ୍ଗଲା କରି ନିଜ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଖୋଜି ବସେ ବିନୟ । କିନ୍ତୁ ପାଏ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ଖୋଜି-ବାକୁ ଯାଇ ସେ ଖୋଜିବା ବାଟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଏ ଜୋଛ୍‌ନାର ଦୁଇଟି ନୀଳ ନୟନ । ସେ ଯେପରି ଖୋଜିବାକୁ ସହା ଅବୋଧ ନେଇ ଚାହିଁ ରହିଚି । ଚାହିଁଚି ଚିରଦିନ ସେ ପଥ ଚୁଙ୍ଗ କରି ରଖିବ ।

ଏହି ଚିନ୍ତା ବିନୟର ମନକୁ ସ୍ତବ୍ଧ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଚଳ ରଖିଥାଏ । ଗୀତଗାଇବାକୁ ବସି ତାର ମନେପଡେ ଜୋଛ୍‌ନାର ସେଦିନର ବ୍ୟଥାର ଗୀତ । ସେଇ ବ୍ୟଥା ଭିତରୁ ଜୋଛ୍‌ନାର ହୃଦୟ ଖୋଜିବସେ ବିନୟ । ତାର ସେଦିନର ଭାଷା ବିନୟର କାନ ପାଖରେ ଥର ଥର କରି ଯେମିତ ତା ହୃଦ ପରିଚୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ଯାଏ । ଯାହା ସେଦିନ ବିନୟର ନିର୍ବୋଧ ମନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିନଥିଲା । ତାହା ଯେପରି ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠାପରି ଏବେ ଆଖି ଆଗରେ ଖେଳେଇହେଇ ପଡୁଚି । ଆଉ ସେହି ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ଖାଲି ଜୋଛ୍‌ନାର ଅଶ୍ରୁ ବିନ୍ଦୁ ଜମି ରହିଚି ।

କାହିଁକି ଏ ଅଶ୍ରୁର ସୃଷ୍ଟି ? ଏଇ ଅଶ୍ରୁର ଅନ୍ତରାଳରେ ତୋ ହୃଦୟର କେଉଁ ଶୂନ୍ୟ ଅଂଶ ଗୋପନ ଅଛି ଛନା ! ଯଦିଥାଏ

ତାହା କଣ ମୋଦ୍ୱାରା ପୂରଣ ହେଇପାରିବ ? ତୁ ଜାଣିଛୁ, ତାହା ମୋ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ ହେଇ ପାରିବ ନାହିଁ………

ଭାବି ଭାବି ଅସହାୟ ଅଖିରେ ଦୂରକୁ ଚାହିଁ ରହେ ବନସ୍ତ । କିନ୍ତୁ କଣ ଅଭାବ ଛନାର ? ସେ ଅଭାବର ଅର୍ଥ କଣ ହୋଇ-ପାରେ ? ଛନାର ସେ ଅଭାବ ଦୂର କରି ତା ହୃଦୟର ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବାର ଶକ୍ତି କଣ ତାର ଅଛି ? ହୁଏତ ଥାଇ-ପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅଭାବଟାତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା ନିକଟରେ ଅଜଣାତ ରହିଗଲା । ସେ ପୁଣି ଜୋଛନାକୁ ମନ ଭିତରେ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲା—

ତୁ ମତେ ତୋ ଅଭାବ କଥା କହୁନାହୁ ଛନା ! ତୋ ହୃଦୟର ଶୂନ୍ୟଭାଗ ଖୋଲି ତୁ ମତେ କେବେବି ଦେଖେଇ ନାହୁଁ । ହୁଏତ ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାସଲ କରି ପାରିନାହିଁ । ମଣିଷ ଯେଉଁ ସୋପାନରେ ରହି ଅନ୍ୟର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରେ, ସେ ସୋପାନକୁ ନିଜର ଅକ୍ଷମତା ପାଇଁ ମୁଁ ଯାଇ ପାରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୋର କଣ ଉଚିତ ନୁହେଁ ତୋ ଅଯୋଗ୍ୟ ସାଥୀର ହାତଧରି ଆଗେଇ ନେବା ?

ବନସ୍ତର ଭାବନା ହଠାତ୍ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା । ସାଥୀ···? କିଏ ସାଥି ! ଛନାର ସାଥି ସେ ? ସେଦିନ ପିଲା ଖେଳର ସାଥୀ ଶବ୍ଦ ଆଜି ଯେପରି ବନସ୍ତ ଭିତରେ ଏକ ନୂତନ କାମନାର ବିଜ ବୁଣି ଦେଇଗଲା ।

ପରୀକ୍ଷା ପାଖେଇ ଆସୁଛି । ପଢ଼ାପଢ଼ିର ଆଧିକ୍ୟରେ ଜୋଛ୍ନା ଆଉ ବିନୟ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତା ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ନିୟମିତ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ସ୍କୁଲ ଜୀବନର ଶେଷ । ଏଇଠି ପରିଶ୍ରମର ପ୍ରମାଣ ହେବ ସଫଳତା କିମ୍ବା ବିଫଳତା ଭିତରେ । ଖେଳା ବୁଲା କରିବାକୁ ଆଦୌ ସମୟ ମିଳୁନାହିଁ । ଶୋଇବାର ବହୁ ସମୟ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିବାରେ ବିତି ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟାର କେଇଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସଙ୍ଗୀତର ମଧୁର ପରିବେଶ ଭିତରେ କଟେଇ ଦେଉଛି ବିନୟ । କେଉଁଦିନ ନିଜର, କେଉଁଦିନ ଜୋଛ୍ନାର ସଙ୍ଗିଣୀ ନିସ୍ତବ୍ଧ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳ ଭିତରେ ଏକ ସ୍ୱପ୍ନର କୁହେଳି ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଏ । ଦୁହେଁ ବିଭୋର ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଦୁଇଟି ହୃଦୟରେ ବାସନାର ଜାଗୃତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କାହାରି ତୁଣ୍ଡରେ ଭାଷା ପ୍ରକାଶ ହୁଏନା । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି । ଆଖିରେ ଆଖିରେ ଉଭରିଉଠେ ଆକୁଳତା । ସେ କାମନାର ଯେପରି ଭାଷା ନାହିଁ । ତାର ନୀରବ ଲିପି ଏଇ ଆଖିର ଆକୁଳତା ।

ପରସ୍ପର ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । କେହି କାହାକୁ କିଛି କହି-ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜଣକୁ ଅନ୍ୟଜଣକର ଭୟ ନିଜକୁ ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିନ୍ତୁ ମୂକ କାମନାର ରୂପ ଜୀବନକୁ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତ କରିଦିଏ । ଜୋଛ୍ନା ହୃଦୟର ଶୂନ୍ୟତା ଗର୍ଜିଉଠେ । ପୁଣି ନୈରାଶ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ଭରିଯାଏ । ବିନୁ ଭାଇ ବଡ଼ଲୋକ··· ସେ ଗରିବ··· ନିଜ ଭିତରୁ କିଏ ଯେପରି ଫୁଟ୍ ଜୋରରେ ଚିତ୍କାର

କରିନଠେ । ଅସମ୍ଭବ···କିନ୍ତୁ ସେଦିନ କଣ ହୁଥିଲେ ବିନୁଭାଇ ?

ବିନୁଭାଇ·········

ନିଜ ଭିତରେ ନିଜେ ନୀରବ ହୁଏ ଜୋଛନା । ବ୍ୟଥାରେ ହୃଦୟ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ । ନୂଆ ଅନୁଭୂତି । ଜୀବନର ଦଂଶନ ଅନୁଭବ କରେ ବିନୟ । ଉଃ···କି ଯନ୍ତ୍ରଣା । ଏ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଉପଶମ ଯେମିତି ହୁଅନ୍ତା ଜୋଛନାର ସ୍ପର୍ଶରେ । ଇଚ୍ଛାହୁଏ, ଜୋଛନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣନ୍ତା । ଦୁଇ ବାହୁରେ ଭିଡ଼ି ଧରି ଏ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଉପଶମ କରେଇ ଦିଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଜୋଛନା ଯଦି ଅନ୍ୟଭାବେ···? ଛନୁ·········

ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଉପଶମ ହୁଏନାହିଁ । ଦୁଇଟି ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବେଦନାର ଆଲୋଡ଼ନ ହେଉଥାଏ ।

ସେଦିନ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ତମ୍ବୁରା ଉଠେଇ ନେଇ ନୀରବରେ ବିନୟଙ୍କୁ ଚାହିଁଲା ଜୋଛନା । ତାନପୁରା ତାରରେ ସ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଯାଇ ତା ଆଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡ଼ାକର ଅଥର୍ବତା ଅନୁଭବ କଲା ସିଏ । ଯେମିତି ଅତି ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଆଙ୍ଗୁଳିର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି କିଏ କାଢ଼ି ନେଇଗଲା । କଣ ହେଲା ? ସୁପ୍ତ କାମନା ଯେପରି ବୃଶ୍ଚିକର ଚେତନା ନେଇ ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ଦଂଶନ କରୁଛି । ଆଉ ସେଇ ଦଂଶନର ଜ୍ୱାଳା ତାର ସମସ୍ତ ଶରୀରକୁ ଝାଣ୍ଡୁ ପାଲଟେଇ ଦେଇଛି । ସେଇ ଜ୍ୱାଳା ଭିତରୁ ଜୋଛନା ଡାକି ଉଠିଲା—

ବିନୁଭାଇ······

ସେ ସ୍ୱର ଯେମିତି ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ବିନୟ ଭିତରୁ ସମସ୍ତ ମାନବିକ ସଂଜ୍ଞା ଲୋପ କରି ଦେଇ ଏକ ବନ୍ୟ ପଶୁରେ ପରିଣତ

କରି ଦେଉଛି । ନିଜର ଏଇ ବ୍ୟତିକ୍ରମକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ କହିଲା—

ଭଜନ ଗାଅ ଛନା ! ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଭଜନ ଗାଅ ।

କହି ସାରି ନିଜ ଭିତରେ ଗୁଣୁଗୁଣେଇ ଉଠିଲା ବିନୟ ।

ଭଜନର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର । ଦେବତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଯାଇ ଏଇ ଲଳିତ ସ୍ୱରର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ମାନବ । ତାର ଝରିସବୁ ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜେଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ବିନୟ । ସେ ଯେମିତି ଦେବତାର ଆରାଧନା କରି ଏ ପଶୁତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ଲଭିବାକୁ ଚାହେଁ । ବିନୟ ମନର ଏଇ ଭାବନା ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କିନ୍ତୁ ଛୁଇଁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ନିଜ ହୃଦୟର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ କହି ଉଠିଲା—

ଧରାବନ୍ଧା ଗତିରେ ଆଉ ଚାଲିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ବିନୁ ଭାଇ ! ପାଠପଢ଼ା, ଗୀତବୋଲା । ଏହାଛଡ଼ା ଆମ ଜୀବନରେ ଯେମିତି ଆଉ କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ନାହିଁ ବିନୁଭାଇ !

ଏତିକି କହି ଅପେ ଅପେ ନୀରବ ହୋଇଗଲା ଜୋଛ୍‌ନା । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ପୁଣି କହିଲା—

ଧରାବନ୍ଧା ଗତିରେ ଚାଲି ଚାଲି ମୁଁ ବଡ଼ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡିଲିଣି । ସମଗ୍ର ଜୀବନକୁ ମୋର ଆଜି ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଛି ଏଇ କ୍ଲାନ୍ତି । ମୁଁ ଆଶ୍ରୟ ଚାହୁଁଛି । ଏ ଆଶ୍ରୟ ଭିତରେ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ପଥଶ୍ରାନ୍ତିକି ଭୁଲିଯିବି ମୁଁ । ତମେ ମତେ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ-ପାରିବ ବିନୁଭାଇ···? ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ ତମେ ମୋର ଏଇ ନିରାଶ୍ରୟ ଦେହ ମନର ସମସ୍ତ ବେଦନାକୁ ଉପଶମ କରି ପାରିବ ?

କହିସାରି ଜୋଛ୍‌ନା ଅନୁଭବ କଲା, ତା ଉପରୁ ଯେମିତି ଏଇ ମସ୍ତବଡ଼ ବୋଝ ଓହ୍ଲାଇଗଲା । କଣ କହିଲା ସେ ? ନିଜ

ଭିତରର ଅତି ଗୋପନ ସତ୍ୟକୁ ସେ କଣ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିବ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଗରେ ? ନିଜର ଏହି ଭାବନା ଭିତରେ ତମ୍ବୁରିଟି ତଳେ ରଖିଦେଇ ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ପାହାଚ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ-ଗଲା ଜୋଛ୍ନା । ତା ଅନ୍ତରର ଏଇ ମହା ସତ୍ୟର ବଗୁର ପାଇଁ ସେ ଯେପରି ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏକାକୀ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଗଲା । ପଛକୁ ମଧ୍ୟ ଥରେ ଫେରି ଅନେଇଲା ନାହିଁ ।

ବନ୍ଧୁ ସେହିପରି ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥାଏ । ତା ଭିତରର ଚିନ୍ତା ଶକ୍ତିକୁ କିଏ ଯେମିତି କାଢ଼ିନେଇଛି । ଜୋଛ୍ନାକୁ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ତାର ଯେପରି ଭାଷା ନାହିଁ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କପାଳରେ ତାର ଚିନ୍ତା ରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । କଣ କହିଲା ଛନା ? ବେଶ୍ କଥାଟି କହି ପାରିଲଣି ଛନା ? କହିବାର ଢଙ୍ଗ ତାର ଅନେକ ବଦଳି ଗଲାଣି । ସେ ଯେମିତି ବନ୍ଧୁକୁ କଥା କହୁ ନାହିଁ । ଏକ କବିତା ଛନ୍ଦି ଶୁଣାଉଛି ଆଉ ସେଇ କବିତା ଭିତରେ ଖାଲି କରୁଣ ରସ ପ୍ର-ବହୁଛି । କାହିଁକି ଛନାର ଏ କାରୁଣ୍ୟ ? ତା ହୃଦୟର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହିତ ଛନା ଜୀବନର କରୁଣତାର କଣ କିଛି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି ?

ଭାବି ଭାବି ଜୋଛ୍ନାର ଯିବା ପଥକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ବନ୍ଧୁ । ଆଖି ଆଗରେ ତାର ଜୋଛ୍ନାର ରୂପ ଭାସି ଉଠିଲା । ସେ ଆଉ ଦୂର ଅତୀତର ସେଇ ସାନ ଦେହଟି ଭିତରେ ନିଜକୁ ଅଟକି ରଖି ପାରିନାହିଁ । ଦେହ, ମନରେ ତାର ଯୌବନ ଦେବତାର ହାତ ଲାଗିଛି । ବୟସର ସେଇ ଚକ୍ର ସହିତ ତାଳ ରଖି ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧିର ମଧ୍ୟ ବିକାଶ ହୋଇଛି । ସେଦିନର ଶୈଶବ ପରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଆଜି ଷୋଳ ବର୍ଷର ବୟସ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡିଛି । ଏହି ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିବା ଭିତରେ ସେ ହୁଏତ

ଖୋଜି ବସିଛି ଏକ ଛନ୍ଦମୟ ଜୀବନ । ଯେଉଁ ଜୀବନର ଛନ୍ଦ ଖାଲି ମଧୁ ରସରେ ରସାଣିତ ହେଇ ଉଠିଥିବ । ସେଠି ସାଧନାର ଏଇ କ୍ଲାନ୍ତି ନଥିବ କିମ୍ବା କାମନାର ଦଂଶନ ନଥିବ । ସେଥି-ଯୋଗୁ ଜୋଛ୍‌ନା ଆଜି ଗୃହୁଁଚି ଅଶ୍ରୁ । ହଁ ସେଥିପାଇଁତ ଜୋଛ୍‌ନା ପଚାରୁଥିଲା, ତମେ ମତେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଇ ପାରିବ ବିନୁଭାଇ ! ·····ବଡ଼ ଭରସାରେ ଜୋଛ୍‌ନା ହୁଏତ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ବସିଛି । ସେ କଣ ତାକୁ ଅଶ୍ରୁ ଦେଇ ପାରିବ ? ଯେବେ ଦେଇ ନପାରେ ? କଣ ସେ ଦରିଦ୍ରର କନ୍ୟା ବୋଲି ?

ନିଜର ଏହି ଭାବନା ଭିତରେ ବିନୟର ଅବସ୍ଥା ବଡ଼ କରୁଣ ହେଇ ଉଠିଲା । ଅଭିଜାତ୍ୟ ନିକଟରେ ହୃଦୟ ବନ୍ଧନର କଣ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ? ଏହାର ମୀମାଂସା ହୁଏତ ଦିନେ ସେ କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆଜି କାହିଁକି ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ସେ କିଛିଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ ? କାହିଁକି ଜୋଛନାକୁ ଅଶ୍ରୁ ଦେଇ ପାରିବ ବୋଲି କହିଲାନି ?

ଛନା···ଛନା···ତୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ତୁ ନେଇଯା । ମୁଁ ତତେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଇ ପାରିବି ଛନା ! ନିଶ୍ଚୟ ଦେଇ ପାରିବି । ତତେ ନିରାଶ୍ରୟ କରି ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହି ପାରିବି ନାହିଁ ଛନା !

ବିନୟର ମନେହେଲା ଖୁବ୍ ବଡ଼ ପାଟିରେ ସେ ଏହି କଥା କହି ଦିଅନ୍ତା । ଜୋଛ୍‌ନା ଶୁଣି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୁଅନ୍ତା ଆଉ ସେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହି ପାରନ୍ତା ନିଜେ ।

ନିଜ କଥାର ବିଗ୍ଭର ପାଇଁ ବିନୟକୁ ଏକାକୀ ଛାଡ଼ିଦେଇ ତଳକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ଜୋଚ୍ଛ୍ନା । ତଳ ମହଲରେ ସେ ମଧ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେଠୁ ଚାଲି ଆସିଲା ନିଜ ଘରକୁ କିନ୍ତୁ ଚାଲିଆସି ସେ ଯେମିତି ଭାରି ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଯେଉଁ ବିଗ୍ଭରର ଭାର ସେ ବିନୟ ଉପରେ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହି ପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରିଥିଲା, ତାହା ଅତି ନିର୍ମମ ଭାବେ ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଗଲା । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଅନୁଭବ କଲା ସତେ ଯେପରି ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ ତୁଚ୍ଛ କରି ସେ ପଳେଇ ଆସିଛି । ବିନୟ ସାନିଧ୍ୟ ତା ନିକଟରେ ମହାସ୍ୱର୍ଗ, ଅଚ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗ ଭିତରୁ ଇଚ୍ଛା କରି ନରକକୁ ଖସି ଅସିଛି ସିଏ । କଣ ପଗ୍ଭରିଲା ସେ ବିନୁଭାଇଙ୍କୁ ? ସେ ତାକୁ ଅଶ୍ରୟ ଦେବେ···ଯଦି ଦେଇ ନ ପାରିବେ ?

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଜୋଛ୍ନାର ଭାବନା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଭରିଗଲା । ଲୁହରେ ଭାସି ଭାସି ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ସାରା ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ । ଘରଟା ନୀରବ, ନିଥର । ଶୀତରାତିର ସୁଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ପରଶରେ ସବୁ ଯେମିତି ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ-ଯାଇଛି । ମା ସେତେବେଳେ ଘରେ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ । ସାନ ଭାଇଟି ଅଲୁଅ ଛାଇ ଭିତରେ ପଢ଼ିବାର ଅୟୋଜନ କରୁଛି । ସବୁ ଶୂନ୍ୟ ଲାଗୁଛି । ତାର ଜଟିଳ ଭାବାନ୍ତରକୁ କାଟି ଦେବା ପାଇଁ ଯେପରି କିଛି ଗୋଟାଏ ଅଶ୍ରୟ ଦରକାର । ସେଥି ଯୋଗୁ ସେ ମାଙ୍କୁ ଘର କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । କିନ୍ତୁ ମା ଯେତେ

ବନସ୍ତୁ ଘରୁ ଅଟିଦ୍ୱାର କାରଣ ପଗୃବ ବସନ୍ତ···କ ଉତ୍ତର ଦେବ ?

କୌଣସି ଉତ୍ତର ଠିକ କରି ନ ପାରି ବାହାରକୁ ଗୃଲି ଅସିଲ ଜୋଛ୍ନା । ଘଇ ଘଇକା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଅମ୍ବ ଗଛ ତଳଟା ଚିକ ବରିକ ହେଇ ଉଠିଚି । ସତେ ଯେପରି କେଉଁ ରୁପାନ୍ୱୀତାର ଛିଟ ଜଉଟ୍ଟୁ ବିଅଁହେଇ ପଡିଚି । ତାର ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଏଇ ନବଗେଲା ସହକାର କୁଞ୍ଜ ଅଜ ରୁପେଲି ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଭିତରେ ସେ ଏକା । ବନୁଭାଇ କଣ କରୁଥିବେ ? ଘର ଉପରର ସେଇ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ବୁଲିବୁଲି ସେ କଣ ତାକୁ ମନେ ପକଉ ଥିବେ ? ସତେ କଣ ତମେ ମତେ ମନେ କରୁଚ ବନୁଭାଇ······

ଜୋଛ୍ନାର ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ତମେ କାହିଁକି ମତେ ମନେ କରିବ ବନୁଭାଇ । ଧନାଢ୍ୟ ପିତାର ସନ୍ତାନ ତମେ । ତମ ପାଇଁ ବିପୁଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପୂରି ରହିଚ । ହୁଏତ ତମର ହାତ ଧରିବାକୁ କେତେ କେତେ ରୁପାନ୍ୱୀତା ଗୃହିଁ ବସିଥିବେ । ଅଜ ମୁଁ ଅଦ୍ଧନଗ୍ନ । ପୁଣି ଦରିଦ୍ରର କନ୍ୟା······

ଅଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । ବ୍ୟାକୁଳ ହେଇ ଉଠିଲା । ତାର ଦୁଇଟଣ୍ଡ ଦେଇ ନୂତନ ଅଶ୍ରୁ ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସେ ଭାବିଲା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଅଭିଶାପ ବହନ କରି ମୁଁ ଗୃଲିଥିଲି । ତମର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ି ନ ଥିଲି । ମୋ ଜୀବନରେ ଅଯାଚିତ ଭାବେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ତମେ କାହିଁକି ଅସିଲ ବନୁଭାଇ··· ! ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପରୀକ୍ଷା । ତମର ସହାନୁଭୂତି ମତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଥରୁ ବହୁ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚେଇ ଦେଇଚ । ତାର ପରିଣାମ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ହୁଏତ

ସଫଳକାମ ହେବ । ତାପରେ ମୋର ଗତି କଣ ହେବ ? ତମେ କହି ପାରିବ ? ତମେ ମତେ କହି ପାରିବ ବିନୁଭାଇ···। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ସେଇ ଉତ୍ତର ମତେ ଦେଇଦିଅ ବିନୁଭାଇ··· !

ବାହାର ଘୁପିଘୁପିକା ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଘରଆଡ଼ୁ କିଏ ଜଣେ ଆସୁଚି । କିଏ ଆସୁଚି ? ସେତେବେଳର ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ କଣ ବିନୁଭାଇ ଆସୁଚନ୍ତି ? ସତେ ତମେ ଆସୁଚ ବିନୁଭାଇ···

ଏତକି ଭାବି ଲହ ପୋଛି ଅନେଇ ରହିଲା ଜୋଛ୍ନା । କିନ୍ତୁ ବିନୟ ନୁହେଁ । ଆଉ କିଏ ? ମା ଆସୁଚନ୍ତି କି ? ଜୋଛ୍ନା ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ସେଠି ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଘର ଭିତରେ ଯେମିତି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ପ୍ଲାବନ । ଖୋଲା ଝରକା ଦେଇ ତା ଉପରକୁ ଯେମିତି ଅଞ୍ଜୁଳା ଅଞ୍ଜୁଳା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଲୁଚି ଲୁଚି ଛିଞ୍ଚି ପକଉଚନ୍ତି ବିନୁଭାଇ । କେଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟ···

ଭାବି ଭାବି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । କେତେବେଳେ ଯେ ତା ଆଖିରେ ନିଦ ଆସି ଯାଇଚି ସେ ତାହା ଜାଣି ପାରି ନାହିଁ ।

ଏଥି ଭିତରେ ଅନେକ ଦିନ ଗତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଶୀତର ସଞ୍ଜଭୁ ସବୁ ଆସିଲାଣି ଧରାପୃଷ୍ଠକୁ । ବସନ୍ତର ଆଗମନ ପାଇଁ ବନାନୀ ହୁଏତ କେଉଁଠି ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗୁଥିବ । ଅମ୍ବ ବଉଳେ ବଉଳେ ଭରି ଗଲାଣି ସପନର ମହୁ । ଜୋଛ୍ନା ବାହାର ସେଇ

ସନ୍ଧ୍ୟାର କୁଞ୍ଜ ଭ୍ରମରର ମଧୁ ଗୁଞ୍ଜନରେ ପୂରି ଉଠିଲାଣି । ବିନୟ ଆଉ ଜୋଛନାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ତାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଉଠିଥିଲେ ବି ସେମାନେ ଯେମିତି ସେ ସବୁକୁ ଏକବାର ଭୁଲି ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଚନ୍ତି ।

ଏହା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଫିସ ଦାଖଲ ସରି ଯାଇଚି । ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଅନବରତ ପାଠପଢ଼ାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଚନ୍ତି ଜୋଛନା ଆଉ ବିନୟ । ଫିସ୍ ଦାଖଲ ପୂର୍ବରୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରି ବସିଲା ଜୋଛନା । ତାର ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ । ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଜୋଛନାକୁ ଅନେଇଲା ବିନୟ । କଣ ଅର୍ଥ ହୋଇପାରେ ଏ ଅନିଚ୍ଛାର ? ମାନସିକ ନା ଆର୍ଥିକ ? ଯାହାହେଉ ତାକୁ ଜଣେଇବା କଣ ଉଚିତ ନଥିଲା ଜୋଛନାର ? ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଭିତରେ ଗୋପନତା ହୃଦୟର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିଚି ସେଠି ଏ ସ୍ନେହ କାହିଁକି ? ନିଜର ଏହି ବିଫଳତା କଥା ଚିନ୍ତା କରି ବିନୟ ଆଖିରେ ଲୁହ ପୂରି ଉଠିଲା ।

ବିନୟ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହେଲା ଜୋଛନା । ତାହାଁକି କାନ୍ଦିଲେ ବିନୁଭାଇ ? ତାଙ୍କର କଣ ହେଲା ? ସମ୍ପଦର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବିନୁଭାଇଙ୍କର କଷ୍ଟ ହେବାର ତ ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତେବେ ବିନୁଭାଇ କଣ ତା ପାଇଁ କାନ୍ଦିଲେ ? ନିଜର ଭାବନା ଭିତରୁ ଜୋଛନା ପଚାରି ବସିଲା—

ତମେ କାନ୍ଦିଲ ବିନୁଭାଇ……

ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଆହୁରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ବିନୟ । ତାର ଦୁଇଗଣ୍ଡ ଦେଇ ଅଶ୍ରୁର ଝରଣା ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତାର କଣ ହେଲା ? ଛନା ତାକୁ କାନ୍ଦିବାର କଥା ପଚାରୁଛି । ଛନାର ବିଫଳତା କଣ ତାର ନୁହେଁ ? ଛନା ତାକୁ ଅଜବ ପଚାରୁଛି । ଏତେ ପର ଭାବିଲାଣି ତାକୁ ଛନା । ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କେବଳ ଅଧୀର ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ବିନୟ ।

ତମେ ମତେ କହିବନି ବିନୁଭାଇ ! କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛ କହିବନି ?. ହେଉ ନ କହ ମୁଁ ତମର କଣ······

କହି କହି ଅଭିମାନରେ ଚୁପ ହୋଇଗଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଆଖି ତାର ଛଳ ଛଳ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ଚାହିଁ ଅଜବ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡିଲା ବିନୟ । ଛନା ଆଖିରେ ଲୁହ । ତା କାନ୍ଦିବା ପରେ ଛନା ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସିଲା କାହିଁକି ? ତା ହେଲେ କାନ୍ଦି କଣ ଛନା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି ସେ ? ସେଇ ଅନ୍ୟାୟର ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ଛନା ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଥିପାଇଁ କଣ କୌଣସି ଶାସ୍ତି ତୋ ବିଚାରରେ ନ ଥିଲା ଛନା !

ଏହି କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ମଧ୍ୟ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ନାରୀର ଅଶ୍ରୁ ଚିରଦିନ ପୁରୁଷକୁ କାଙ୍ଗାଳ କରିଛି । ଛନା ନିଜ ଅନ୍ତରର କଥା ତାକୁ କହି ନାହିଁ । ନାରୀର ସହଜାତ ଲଜ୍ଜା ତାକୁ ହୁଏତ କହିବାର ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ବୁଝି ନାହିଁ କାହିଁକି ଛନାର ଅନ୍ତର । ନ କହି ଯେତେ ଅନ୍ୟାୟ ନ କରିଛି ଛନା, ତାଠାରୁ ବେଶି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି ସେ ନିଜେ । ସେଥିପାଇଁ ଛନା ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଭରି ଯାଇଛି ।

ଭାବି ଭାବି ଆତ୍ମଗ୍ଲାନିରେ ଧୀର ହୋଇ ପଡିଲା ବିନୟ ।

କିଛି କହି ନ ପାରି ଅସହାୟ ଆଖିରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ସେ ।

ଜୋଛ୍ନା ଆଖିରେ ପୂର୍ବର ସେଇ ଅଶ୍ରୁ ଭରି ରହିଚି । ହୁଏତ କୌଣସି ପଙ୍ଗୁ ପରିବେଶ ଭିତରେ ରହି ପ୍ରେଷା ଦେବାକୁ ଛନା ମନା କରୁଚି । ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ ତାର । ସେଥିପାଇଁ ତଥି ସେ କାନ୍ଦୁଚି । କିଛି ନ ବୁଝି ସେ କାନ୍ଦିଲା କାହିଁକି ? ବିନୟର ମନେ ହେଲା ନିଜର କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଦେଖେଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ ଯେପରି ଜୋଛ୍ନାର କ୍ଷତ ଦେଖି ପାରିଚି । ଆଉ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ନ ପାରି ଜୋଛ୍ନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ବିନୟ ।

କଣ କହିଲୁ ଛନା···

ଜୋଛ୍ନା କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ଶିଶୁ ପରି ବିନୟର ଗଳାରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ଦେଲା । ଏଇ ଉଚ୍ଚାରଣ୍ୟରେ ସେ ଯେପରି ଏକ ନିସହାୟ ଶିଶୁ । ଆଉ ତାର ପରମ ଆଶ୍ରୟ ଏଇ ବିନୁ ଭାଇ ।

ତୁ ମୋର କଣ···ସତେ ତୁ ମୋର କଣ ଛନୁ······

ଗୋଟାଏ ଆବେଗରେ କହି ପକେଇ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବିନୟ ।

ମୁଁ ତମର କଣ ? ନା' ମୁଁ ତମର କେହି ନୁହେଁ ବିନୁ ଭାଇ ! ମୁଁ ଗରିବ ଝିଅ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟା । ତମେ ମହାଙ୍ଗପଦର ଉତ୍ତରା-ଧିକାରୀ । ମୋ ସହିତ ତମର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବିନୁଭାଇ । ମୁଁ ତମର କିଛି ନୁହେଁ···

କହୁ କହୁ ପୁଣି କାନ୍ଦ ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଅଶ୍ରୁର ତାଡ଼ନାରେ ତାଙ୍କର କ୍ଷୀଣ ଅଙ୍ଗଲତା ଥର ଥର କମ୍ପିବାକୁ

ଲାଗିଲା । ପୁଣି ଏକ ମହା ସମସ୍ୟା ବିନୟଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା । ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଆଶାରେ ସେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ନ ଥିଲା । କେବଳ ଖିଆଲି ହୋଇ ପଚାରି ଦେଇଥିଲା । ତା ଭିତରୁ ଝିଅ ଟାଣି ଜୋଛ୍ନା ଯେ ଗୋଟାଏ ଏତେବଡ଼ ଘଟଣାର ସୃଷ୍ଟି କରି ବସିବ ତାହା ସେ ଭାବି ପାରି ନ ଥିଲା । ଏଥିରେ ସେ ବଡ଼ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡିଲା ।

ଜୋଛ୍ନା ପାଖରେ କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରି ବିନୟ କହିଲା—

ତୁ ମତେ ଏତେ ପର ମନେ କରୁଛୁ ନା ! ତୁ ଗରିବ, ମୋର ସେଥିରେ କଣ ଅଛି ? ତୁ ଅସୁନ୍ଦରୀ । ମୁଁ ତ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାବି ନାହିଁ । ତୁ ସୁନ୍ଦରୀ ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ କଣ ଏହା ଠାରୁ ଅତି ବେଶି ଭଲ ପାଉଥାନ୍ତି ବୋଲି ତୁ ଭାବୁଛୁ ନା !

ଏତକ ଅତି କରୁଣ ଭାବରେ କହି ଜୋଛ୍ନାର ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ମୁହଁ ଆଡେ ଚାହିଁ ରହିଲା ବିନୟ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ଆଉ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । ତା ଅଶ୍ରୁର ଗଡଟସ୍ଵଧ କରି ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଶକ୍ତିକୁ ଯେପରି କାଢ଼ି ନେଲା ବିନୟର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ । ନିର୍ବାକ ହୋଇ ବିନୟକୁ ଖାଲି ଅନେଇ ରହିଲା ସେ । ଅନେଇ ଅନେଇ ବିନୟ ମୁହଁରୁ କଣ ଯେମିତି ଖୋଜିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ? ତା କଥାର ଏକଶତାଂଶର ତ ଅଭାସ ମିଳୁନି ବିନୁଭାଇଙ୍କ ମୁହଁରୁ । ପୁର୍ବର ସେଇ ଗୃହାଣୀ । ସେଥିରେ ଅଉରି ସଜଳ କାରୁଣ୍ୟ ସେ ନିଜେ ଭରି ଦେଉଛି । କାହିଁକି ସେ ଏ କଥା କହିଲା ବିନୁଭାଇଙ୍କି ? ଅକାରଣରେ ଖାଲି ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଅଘାତ ଦେଲା ।

ନିଜର ଏହି ଭାବନା ଭିତରୁ ହଠାତ୍ ବିନୟର ପାଦ ଧରି

ରେଖିଟି ପଡିଲା ଜୋଚ୍ଛନା । କିନ୍ତୁ ତୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅନୁଶୋଚନାର ଅଶ୍ରୁ ତାର ବିନୟର ପାଦ ଉପରେ ଝରି ଗଲା । ଜୋଚ୍ଛନାକୁ ତଳୁ ଉଠେଇ ନେଇ କହିଲା—

ତୁ ପୁଣି କାନ୍ଦିଲୁ । ଦୁଷ୍ଟା ! ସୁନ୍ଦର ଅସୁନ୍ଦରରେ କଣ ହୃଦୟ ଭିନ୍ନ ହୁଏ ଛନା !

ବିନୟର ଏହି କଥା ଜୋଚ୍ଛନାର ପ୍ରତି ତନ୍ତ୍ରୀରେ ଯେମିତି କରାଘାତ କରିଗଲା । କେତେ ସୁନ୍ଦର ତାର ବିନୁଭାଇ । କେତେ ଫୁଲର କୋମଳତା ନେଇ ହୃଦୟ ତାଙ୍କର ଗଢ଼ା ଯାଇଛି ? ନା ଲକ୍ଷେ ଫୁଲରେ ତମ ହୃଦୟର ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରେନା ବିନୁଭାଇ ! ତମ ହୃଦୟକୁ ଉପମିତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏକ ବସ୍ତୁର ସୃଷ୍ଟି ଅବଶ୍ୟକ ।

ଏହି ସବୁ କଥା ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ବି କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୋଚ୍ଛନା । ଖାଲି ବିନୟକୁ ଚୁହିଁ ଚୁହିଁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲା । ଏଇ ବିନୁଭାଇଙ୍କି ସେ ପୁଣି ଅଘାତ ଦେଇଛି ସୁନ୍ଦର ଅସୁନ୍ଦରର କଥା କହି ।

ଜୋଚ୍ଛନାର ମୁହଁକୁ ନିଜ ହାତରେ ଭଲକରି ପୋଛି ଦେଲା ବିନୟ । ଗାଲ ଉପରେ ଲୁହ ଧାର କ୍ରମେ ଶୁଖି ଆସୁଛି ।

ମୁଁ କାନ୍ଦିଲି । ତୁ କଣ ତାକୁ ବୁଝିଲୁ ଛନା……

ଜୋଚ୍ଛନାକୁ ଅଶ୍ୱାସନା ଦେବା ଆଶାରେ ଅଗ କରି କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା ବିନୟ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ମନା-କଲା ଜୋଚ୍ଛନା । ନା ସେ କିଛି ବୁଝି ପାରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପାଟି ଖୋଲି କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ସିଏ । ଯେମିତି ବିନୟର ନିବିଡ଼ ସାନିଧ ଭିତରେ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ସେ ମୂକ ପାଲିଟି ଯାଉଛି ।

ଆଜ ଏଇ ମୂକତାକୁ ଏଡେଇ ଦେବାପାଇଁ ତାର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଉପାଦାନ ଦରକାର । ଅନେକ କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବନସ୍ପର କଥା ଶୁଣିବାକୁ ନିରୁପାୟ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କଲା ଜୋଛ୍ନା । ହଁ ବନୁଭାଇ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । କେତେ ଦିନ ତଳେ ଅନ୍ଧକାରରେ ଆଉର ଥରେ ଏମିତି କାନ୍ଦିଥିଲେ ବନୁଭାଇ । ସେଦିନ ସେଇ କାନ୍ଦିବା ଭିତରେ ଶିଶୁର ଅସହାୟତା ଯୁରି ରହିଥିଲା ତାଙ୍କର । ଆଜି ତ ଆଉ ଶିଶୁ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ବନୁଭାଇ । ପୁଣି କାନ୍ଦିଲେ କାହିଁକି...

ବନସ୍ପ କହିଲା—

ତୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ମନା କଲୁ । ଏତେ ପରିଶ୍ରମ ପରେ ମଧ୍ୟ ସାର୍ଥକତା ନାହିଁ ।
ତୁ କାହିଁକି ମନାକଲୁ ଛନା......

କହିସାରି ଜୋଛନାର ମୁହଁକୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷାର ଚାହାଣୀରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ବନସ୍ପ । ଜୋଛ୍ନାଠାରୁ ଯେମିତି ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଯଥାଯଥ ଉତ୍ତର ଆଶା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଜୋଛ୍ନା କି ଉତ୍ତର ଦେବ ? ନିଜର ଅବସ୍ଥା ବନସ୍ପଠାରୁ ଲୁଚେଇ ରଖିବାକୁ ଯେପରି ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ଆଦୌ ସମର୍ଥନ ପାଇଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । କିନ୍ତୁ କଣ କହୁ ବନସ୍ପ ନିକଟରେ ନିଜ ଅଭାବର କଥା ସେ ପ୍ରକାଶ କରିବ ? ଭାବି ଭାବି ଅତି କରୁଣ ଭାବରେ ହସି ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଯେମିତି ନିଜର ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତିକୁ ସେଥି ଭିତରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ସେ । ସତେ ବନୁଭାଇ ତାକୁ କେତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ବନୁଭାଇ......

ଜୋଛ୍ନାର ଏଇ ସ୍ୱର ଭିତରୁ ଅସୁବିଧାର କଥା ଯେମିତି ଜାଣି ପାରିଲା ବନସ୍ପ । ତା ହସର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝିପାରିଲା ।

ତାର କଳ୍ପଣାକୁ କାଟିଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହି ଉଠିଲା—

ତୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବୁ। ତତେ ମୋରାଣ। ତୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବୁ।

ବିନୁଭାଇ……

ମୁଁ ତୋ କଥା ଶୁଣିବି ନାହିଁ ଛନା ! ପାଠ ପଢିବା ଛଡ଼ା ତତେ ଅନ୍ୟ କଥା ଭାବିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ। ମା ଅଛନ୍ତି। ସେ ମୋ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିବେ। ମୁଁ ତୋ କଥା ଆଉ ଶୁଣିବି ନାହିଁ ଛନା……

ହଠାତ୍ ବିନୟଙ୍କୁ ଦୁଇ ବାହୁରେ ଭିଡ଼ି ଧରିଲା ଜୋଛନା।

ମୁଁ ତମର କଣ ବିନୁଭାଇ। କଣ ଦେଇ ଏହାର ପ୍ରତିଦାନ ମୁଁ ଦେବି……

ତୋର ଭଲ ପାଇବା…

କହି ଦେଇ ଯେମିତି ନିଜର ସମସ୍ତ ସାହସ ହରେଇ ଦେଲେ ବିନୟ। ତାକୁ ଆହୁରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭିଡ଼ି ଧରିଲା ଜୋଛନା। ତାର ମନ ହେଉଥିଲା ସେ କହନ୍ତା, ଆଉ କିଛି ମାଗ ବିନୁଭାଇ…ଆଉ କିଛି ମାଗ ତମେ…

ଆହୁରି କିଛି ଦିନ ଗତ ହୋଇ ଯାଇଛି। ଶୀତ ପରେ ବସନ୍ତ ଯାଇ ଖରା ଆସିଛି। ପ୍ରଖର ଉତ୍ତାପ ଭିତରେ ତାହା ପ୍ରାୟ ଶେଷ ହୋଇ ଆସିଲାଣି। ପୃଥିବୀର ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ବର୍ଷା ହୁଏତ ଅଭିସାର ରଚୁଥିବ। କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀକି ତାହାର ନୂପୁର ନିକ୍ୱଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣା ଯାଉ ନାହିଁ। ଅସହ୍ୟ ଉତ୍ତାପରେ ବ୍ୟଥିତ

ହେଇ ଉଠିଛି ପୃଥିବୀ । ସେଥିପାଇଁ ବାହାର ଗୋଟିଏ ଅମ୍ବଗଛ ମୂଳରେ ବସିଛନ୍ତି ବିନୟ ଆଉ ଜୋଛ୍ନା । ଖରା ତାପରେ ଦୁହେଁ ଦିଶୁଛନ୍ତି ଦୁଇଟି ମଉଳା ଫୁଲ ପରି । ପୂର୍ବ ପରି ଜୀବନର ଘନ ରସ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହୁଛନ୍ତି ସେମାନେ । କେବଳ ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା ନେଇ ବେଳେ ବେଳେ ଅସ୍ଥିର ହେଇ ଉଠୁଛି ଜୋଛ୍ନା । ନିଜ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ହେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରିବାର ସେଇ ଆଗ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ସେଥିରେ ଯେମିତି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ କେହି ସମର୍ଥ ନୁହନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ । ତଥାପି ସେ ବିଷୟରେ ଯେମିତି କିଛି ଭାବୁଛି ଜୋଛ୍ନା । ତାର ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ ସେହିପରି ମନେ ହେଉଛି ।

କଥା ଭିତରେ ବିନୟ ପଚାରି ବସିଲା—

ପାଶ୍ କଲେ ତୁ କଣ କରିବୁ ଛନା ! କଲେଜ ଯିବୁ ତ ? କେଉଁ କଲେଜ ଯିବୁ ?

ଜୋଛ୍ନା କେବଳ ଚାହିଁଲା ବିନୟକୁ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । କେତେବେଳେକେ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଟାଣି କହିଲା—

ବାରମ୍ବାର ସେ କଥା କାହିଁକି ପଚାରୁଛ ? ମୋର ପାଠରେ ଡୋର୍ ଦିଆ ସରିଛି । ବାପା ଏକା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ । ପରିବାରର ମହା ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ବଡ ହେବାର ଆଶା ମୋର ମନରେହିଁ ମରି ଯାଇଛି । ମୁଁ ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବି ବିନୁଭାଇ ! ଚାକିରି ଖୋଜିବି ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରି ସାରିବା ପରେ । ମୁଁ ଚାକିରି କଲେ ବାପା ଯେମିତି ବଞ୍ଚି ଯିବେ ।

କହି କହି ଜୋଛ୍ନା ଆପେ ଆପେ ନୀରବ ହେଇଗଲା ।

ସତେ କଣ ସେ ଚାକିରି କରିବ ? ଭାବି ଭାବି କେତେବେଳେକେ ପୁଣି କହିଲା—

ମୁଁ ଚାକିରି କରିବି ବିନୁଭାଇ ! ଆଉ ପଢିବି ନାହିଁ ।

ଏ କଥା ଶୁଣି ହସରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା ବିନୟ । ହସି ହସି ଶେଷକୁ ଜୋଛ୍ନା ପିଠିରେ ଦୁଲ୍ କରି ବସେଇ ଦେଲା ଗୋଟାଏ । ଜୋଛ୍ନା ମଧ୍ୟ ବାଇଲି ହୋଇଗଲାଣି । ବିନୁଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜର ଅବସ୍ଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ସେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଭୁଲ୍ କରି ପକେଇଚି । ନା ସେ ଭୁଲ୍ କରୁଛି କାହିଁକି ? ବିନୁଭାଇଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ସେ ଅଜା ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାକୁ ସାହସ କରି ପାରିଲାଣି । ସେଇ ଯଥେଷ୍ଟ । ଏହାଠାରୁ ଆଉ କଣ ବେଶି ଆଶା କରିପାରିବ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ? ଜଣେ ସହପାଠୀ ବନ୍ଧୁ ନିକଟରେ ସହପାଠିନୀର ଜୀବନ ଦାବୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶୋଭନୀୟ । ନା ଅଶୋଭନୀୟ ହେବ ବା କାହିଁକି ? ବିନୁଭାଇ କଣ କେବଳ ତାର ସହପାଠୀ ? ଆଉ କିଛି ନୁହନ୍ତି···? ଭାବି ଭାବି ସେ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହି ଉଠିଲା—

କଣ ଆଉ ତମେ କହୁଛ ? ମୁଁ ପଢ଼ିବି ତମ ସହିତ ? ତମେ କହୁଛ ବିନୁଭାଇ, ମୁଁ କଲେଜରେ ତମ ସହିତ ପଢିବି ?

ପୁଣି ଯେମିତି ତାର ଭୁଲ ହୋଇଗଲା । ବିନୟ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚୁପ ହୋଇଗଲା ଜୋଛ୍ନା । ବିନୁଭାଇ ପୁଣି ହୁଏତ ତାକୁ ମାରିବେ । ଏତେ କାହିଁକି ମାରୁଚନ୍ତି ବିନୁଭାଇ । ସେ ଥରେ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ନ୍ତେ କି ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନିଅନ୍ତି ।

ସତକୁ ସତ ଜୋଛ୍ନାର ଆଶଙ୍କାକୁ ରୂପ ଦେଇ ବିନୟ

ପୁଣି ଗୋଟାଏ ତା ପିଠିରେ ଦୁଲ କରି ବସେଇ ଦେଲା । ହସି ହସି କହିଲା—

ହଁ ତୁ ପଢ଼ିବୁ ଛନା ! କଲେଜରେ ମୋ ସାଂଗରେ ପଢ଼ିବୁ ।

କଥା ଶୁଣି ଯେମିତି ଏକ ଅଶ୍ୱସ୍ତିର ପବନ ଜୋଛ୍ନାର ଦେହକୁ ଛୁଇଁ ବହିଗଲା । ନିଜର ଅବସ୍ଥାକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ଅଧୀର ଆନନ୍ଦରେ ସେ କହି ଉଠିଲା—

କଣ ମା କହୁଥିଲେ ?

ଅମ୍ବଗଛର ଅଢ଼ୁଆଳରୁ ଏହି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗକୁ ଆସିଲେ ଜୋଛ୍ନାର ମା । ଆନନ୍ଦରେ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ କହିଲେ—

ହଁ ହଁ ତୋ ମା କହିଚନ୍ତି ଲୋ! ଛନା ! ତୋ ମା ମତେ ଡାକି ନେଇ କହିଚନ୍ତି । ଛନାକୁ ପଢ଼ା । ସେ ଉମର ଝିଅ ନୁହେଁ ପୁଅ । ଆଗକୁ ପଛକୁ ମୁଁ ଅଛି । ସେ ମୋ ବିନୁର ଭଉଣୀ । ନ ହେଲେ ବିନୁ ମୋର ପଢ଼ି ପାରିବ ନାହିଁ ।

କହିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କୃତଜ୍ଞତା ଭରା ଆଖିରେ ବିନୟକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ସେ ।

ଜୋଛ୍ନା ମାକୁ ଚାହିଁଲା । ବିନୁଭାଇଙ୍କ ମା ମାକୁ ଡାକି ନେଇ କହିଲେ ସେ ପଢ଼ିବ । ନ ହେଲେ ବିନୁଭାଇ ପଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସତେ କଣ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ବିନୁଭାଇଙ୍କ ମନ ପାଠ ପଢ଼ାରେ ଲାଗିବ ନାହିଁ......

ଜୋଛ୍ନାର ଭାବନାକୁ ଖଣ୍ଡିତ କରି ବିନୟ ପାଟି କରି କହିଲା—

ମା ଡାକିନେଇ କହୁଥିଲା ମା ସତରେ ! କହୁଥିଲା ଛନା ମୋ

ସହିତ ପଢ଼ିବ ?— ଅପଣଙ୍କୁ ଡାକନେଇ ମା କହୁଥିଲ ?

ବିନୟଙ୍କୁ କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇଲେ ଜୋଛ୍‌ନା ମା ।

ହଁ ବାବା, ମା କହୁଥିଲେ । ଛନା ତମ ସହିତ ପଢ଼ିବ । ତମ ପାଇଁ ତମ ଭଉଣୀ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବ । ଛନା ତମ ଭଉଣୀ ତମେ ମୋର ବଡ଼ ପୁଅ । ବିନୁ ! ମୋର ଅନ୍ୟ ଭରସା ନାହିଁ ତମେ ମୋର ବଡ଼ ପୁଅ ।

ଜୋଛ୍‌ନା ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଅନେଇ ରହିଲା ତାର ମାକୁ । ମା ଏତେ ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି, ତା ପଢ଼ିବା ଲାଗି ? ବିନୁଭାଇଙ୍କୁ ପୁଅ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଉଛି ମା । ବିନୁଭାଇ ତାର ପୁଅ··· ଅନ୍ୟ କିଛି ହେବେ ନାହିଁ ? ସେଇ ନୀରବତା ଭିତରୁ ସେ କହି ଉଠିଲା—

ବିନୁଭାଇଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ ମା !

ଝିଅକୁ ଅତମତ ହୋଇ ଅନେଇ ରହିଲେ ଜନନୀ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜୋଛ୍‌ନା ଆଉ ବିନୟଙ୍କୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣି କହିଲେ—

ବିନୁ ମୋର ପୁଅ ମା ! ବିନୁ ମୋର ପୁଅ । ଝିଅ ବଦଳରେ ପୁଅ ପାଇଛି ମୁଁ । ବିନୁ ହାତରେ ତତେ ଦେଇ ଦେଉଛି । ସେ ମୋର ଭରସା ଲୋ ଛନା ! ମୋ ମନର କଳପଣା ଯାହା ପ୍ରଭୁ ପୂରଣ କରିବେ । ବିନୁ ମୋର ପୁଅ । ମୁଁ ତ ଗରିବ······

ଲୁହସାର ସ୍ନେହ ସଜଳ ଆଖିରେ ବିନୟର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ-ରହିଲେ ଜୋଛ୍‌ନା ମା । କଣ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ବାମନ ହୋଇ ମୁଁ ଚାନ୍ଦକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ହାତ ବଢ଼ାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସେ କଥା ସେ

ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ରନ୍ଧା ହୋଇ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିବା ବିନୟଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅଁଚଳରେ ପୋଛି ପକାଇ ଝିଅର ମୁହଁକୁ ଚୁମ୍ବି ରହିଲେ ଜୋଛନା ମା । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି । ଦୁହିଁଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ଜଣକ ଭିତରେ ଜଣେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇଛି ଯେମିତି । କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର......

ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ବିଛଣାରେ ପଡିଗଲା ବିନୟ । ଖିଆଲ ତେଜ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଉଳ ନାହିଁ । ଅସହ୍ୟ ଗରମ । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ତାପର ଏଇ ଭୀଷଣତାକୁ ଯେପରି ଅଜି ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଦେହରେ ଯେମିତି ତାର କର୍ପୂର ଗୋଳେଇ ଶୀତଳ ଚନ୍ଦନ କିଏ ବୋଳି ଦେଇ ଯାଇଛି । ଅଉ ପ୍ରାଣରେ ଭରି ଦେଇ ଯାଇଛି ତାର ସୁବାସ । ସେଇ ସୁବାସ ଭିତରେ ପୁଣି କାହା ଦେହର ଗନ୍ଧ ଭରି ରହିଛି । ହଁ ଦେହର ଗନ୍ଧ । ଚନ୍ଦନ ସୁବାସ ଭିତରେ କଞ୍ଚା ମାଂସର ସନ୍ଧାନ ଅଛି ତା ହେଲେ ! ନା କାଠ ଭିତରେ ମଣିଷ ମାଂସର ଗନ୍ଧ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହା ପୂର୍ବରୁ କିଏ କଣ ଏଠିକି ଆସିଥିଲା ? ଗନ୍ଧଟା ମୃଦୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ଦେହର ଗନ୍ଧ । ହଁ ଏ ଛନା ଦେହର ଗନ୍ଧ । ଛନା...

ବିନୟର ପ୍ରତି ଲୋମ କୂପେ କୂପେ ଯେମିତି ପୁଲକର ସ୍ରୋତ ଛୁଟିଗଲା । କଣ କହିଲେ ମା ? ଝିଅ ବଦଳା ପୁଅ । ମନର କଲପଣା ତାଙ୍କର ଯାହା ସେଇଆ ହେବ । କଣ ତାଙ୍କର ମନର କଳ୍ପନା ? ତୁ କାହିଁକି ମତେ ସେତେବେଳେ ଏମିତି

ଅନଉଥିଲି ଛନା...! ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ! ପୁଣି ମାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ମୋ ସହିତ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବ କି ନାହିଁ ...

ତୁ କହୁଚୁ ଅଉ କି ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବ..

ଭାବି ଭାବି ବନସ୍ତୁ ଆଖିରେ ନିଦ ଆସିଗଲା । ଅନେକ ସମୟ ଯାଏ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡିଲା ସେ । ତା ଶୋଇବା ଭିତରେ କେତେବେଳେ ଯେ ଦିନ ଯାଇ ରାତି ଆସିଲାଣି ସେ ଜାଣି ପାରି ନାହିଁ ।

ବନସ୍ତୁର ନିଦ ପାତଳା ଧରି ଆସିଲା । ଦେହରେ ପୁଣି କାହା ହାତର ଶୀତଳ ପରଶ । ଅପେ ଅପେ ଆଖିପତା ଖୋଲି ଗଲା । ଛାତସାରା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ପ୍ରବାହ । ତାରି ଭିତରେ ନିଜକୁ ଗୋଟିପଣେ ଲୁଚେଇ ତାକୁ ଚାହିଁଚି ଜୋଛନା । ଆଖିରେ ଯେମିତି କୋଟି ଯୁଗର ତନ୍ଦ୍ରା ଜମି ରହିଚି । ଅଉ ଓଠରେ ଅଦମ ତୃଷା ।

ଛନା...

ଜୋଛନାର ଦୃଷ୍ଟି ଦୂରକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଚି । ଖୁବ୍ ଦୂରକୁ । ଚକ୍ରବାଳର ପରିଧି ଅତିକ୍ରମ କରି ସେ ଯେମିତି ଅଉ କେଉଁ ଅଜଣା ସୀମା ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଚକ୍ରବାଳର ନୀଳିମା ଅତିକ୍ରମ ଭେଦ କରି ଜହ୍ନ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପରକୁ ଉଠୁଚି । ପୃଥିବୀ ସାରା ବଢ଼ିହେଇ ରହିଚି ରୁପେଲି ଜୋଛନା । ସତେ ଯେମିତି ଧରଣୀ ଶରୀର ରଜତ ଉତ୍ତରୀୟ ଖୋଲି ଯାଇଚି । ସେଇ ଉତ୍ତରୀର ଆବରଣ ତଳୁ ଜୋଛନା ସେପରି କଣ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି । କିନ୍ତୁ ତାହା ମିଳୁନି । କଣ ଅଛି ତା ଭିତରେ.....

ଛନା...

ଜୋଛ୍ନାର ହାତ ଦୁଇଟି ଚାପି ଧରି ବନସ୍ତ ପଚାରିଲା—

କଣ ଦେଖୁଚୁ ଛନା······

କଣ ଦେଖୁଚି ? ବନୁଭାଇ ତାକୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି ? ଆଖି ଆଗରେ ତାର ସେଇ ରୂପର ଆଲେଖ୍ୟ । ଏପାଖ ସେପାଖ । ଚାରିପାଖରେ ଯେମିତି ସେଇ ଚିତ୍ରପଟ କିଏ ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ ଯାଇଚି । ପାଟିରୁ ତାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ବାହାରିଗଲା—

ବନୁଭାଇ, ମତେ ଛଟପଟ କରିବା ପାଇଁ ତମେ କଣ ମୋ ଚାରି ପାଖରେ ରୂପର ଅନଳ ଜାଳି ଦେଇଚ··· ···

କଣ କହୁଚି ଜୋଛ୍ନା । ଯାହା କହୁଚି ଥରେ ଭଲକରି ହେଲେ ବୁଝେଇ କହନ୍ତା ।

ଛନା······

ଚମକି ଉଠି ତା ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ଜୋଛ୍ନା ।

ବନୁଭାଇ······

କଥା ତାର ଅଟକି ରହିଲା । ପୁଣି ଆଖି ଆଗରେ, ବନୁଭାଇଙ୍କର ରୂପ । ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର । ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଜୋଛ୍ନାର ଲୀଳା ଲଗିଚି । ତାରି ଭିତରେ ଶୋଇ ରହିଚି ବନସ୍ତ । ଧୋବ ଫର ଫର ବିଛଣା ଉପରେ କିଏ ଯେମିତି ଅଜାଡ଼ି ଧୋବଲା ମଲ୍ଲୀ ମାଳା ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ ଯାଇଚି । କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ବନୁଭାଇ···

ବନୁଭାଇ······

ଛନୁ·········

ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ଝଙ୍କାର ପବନରେ ମିଶିଗଲା । କେତେ ବେଗେ ପବନଟା ଉଠି ଆସୁଚି । ମନର ସୁଖରଥା ଭିତରେ ଜୋଛ୍ନା ଅଞ୍ଚଳଟା ଉଡ଼ି ଆସି ବନସ୍ତର ଦେହରେ

ଲାଗିଗଲା । ସେତେବେଳର ସେଇ ଗନ୍ଧ । କଞ୍ଚା ମାଂସର ଗନ୍ଧ ପୂର୍ବ ରହୁଛି ଅଞ୍ଚଳଟା ଭିତରେ । ସେ ଗନ୍ଧ ଯେପରି ବିନୟକୁ ଉନ୍ମନ କରି ଦେଲା । ମଠ ମଠ କରି ଅନେକ ରହିଲା ସେ । ଜୋଛ୍ନା ତାର ଅତି ନିକଟରେ ବସିଛି । ତାର ହାତମୁଠା ଭିତରେ ରହିଛି ଜୋଛ୍ନାର ହାତ ଦୁଇଟି । ବକ୍ଷ ଉପରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇଛି ଅଞ୍ଚଳଟା । ଦେହରେ କେବଳ ପାତଳା ବ୍ଲାଉଜ ଆଉ ବଡ଼ିଶ୍‌ର କ୍ଷୀଣ ସତ୍ତା । ତାର ଭିତରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ରହି ଯାଉଥିବା ବକ୍ଷ ସମ୍ପଦକୁ ଯେମିତି ବିନୟର ଲୁବ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ବାରମ୍ବାର ଖୋଜୁଛି । ନାକରେ ବାଜୁଛି କଞ୍ଚା ମାଂସର ଗନ୍ଧ । ସେ ଗନ୍ଧ ଯେପରି ସେଇ ବଡ଼ିଶ୍‌ର ଆବରଣ ଠେଲି ପବନରେ ମିଶି ଯାଉଛି ।

ଏଇ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଜୀବନରେ ଏମିତି ଅନେକ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିଛି । ଆସିବ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଏ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯେପରି ଘରର ଘନକୃଷ୍ଣ ତମିର ତଳେ ନିଜକୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ବିନୁଭାଇ···

ଏଁ କଣ କହୁଛି ଛନା ! କି କଥା କହୁଛି ? ସେ କଥା ଭିତରେ ପୁଣି କଳାମୟ ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଭିତରେ ନିଜକୁ ବିଲୀନ କରି ଦେଇ ବିନୟ କହି ଉଠିଲା—

କଣ ଆଉ ଚାହେଁ ଏ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ନିଜର ଅମରତ୍ୱ ପାଇଁ ସେ କଣ ସ୍ମୃତିର ସ୍ୱାକ୍ଷର ଚାହେଁ ଛନା······

ହଠାତ୍ ବିନୟକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଦୁଇ ବାହୁରେ ଜଡ଼େଇ ଧରିଲା ଜୋଛ୍ନା । ସେହିପରି ଜଡ଼େଇ ଧରି ସେ କହିଲା—

କିନ୍ତୁ ସେ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଆଜି କରିବ କିଏ ?

ତମେ କରିବ ? ତମେ କରିବ ବିନୁଭାଇ······

ଜୋଛନାର ସ୍ୱରରେ କାରୁଣ୍ୟର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ସେଥି ଭିତରେ

ବନସ୍ପତିର ସମସ୍ତ ମାନବିକ ଦମ୍ଭ ହଜିଗଲା ଯେମିତି । ଜୋଛ୍ନାକୁ ଛାତି ଉପରେ ଚାପି ଧରି ପାଞ୍ଚିକରି କହି ଉଠିଲା ସେ—

ଏ ସନ୍ଧ୍ୟା ଚିରଜୀବି ହେଉ ଛନା ! ସ୍ମୃତି ତାର ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତ ଧରି ଅମରତ୍ୱ ଲଭ କରୁ । ସେ ସ୍ମୃତିର ସ୍ୱାକ୍ଷର ମୋର ତୋ ନିକଟରେ ରହିଥାଉ......

ବନସ୍ପତିର ଓଠ ଜୋଛ୍ନାର ଓଠ ଛୁଇଁବାକୁ ହଠାତ୍ ନଇଁ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଜକୁ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ରକ୍ଷାକଲା ସେ । ଏ କଣ ? ତାକୁ ବିସ୍ମୟ ଚାହାଣୀରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ଜୋଛ୍ନା । ଦମ୍ ରୋକି ନେଲା ବନସ୍ପ । ଆକାଶ ସାରା ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣର ହୋରି ଖେଳ ଚାଲିଚି । ଜୋଛ୍ନା ମୁହଁରେ ବି ତାର ଚୁମ୍ବନ ଲାଗିଚି ।

ଛନା......

କିଏ କହେ ଛନା ଅସୁନ୍ଦର ? ଏହାଠାରୁ ଅଉ କଣ ବେଶୀ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କେଉଁଠୁ ଅଣା କରା ଯାଇପାରେ ? ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଶୋଭା ସମ୍ପଦ ଯେପରି ଠୁଳ ହୋଇ ରହିଚି ଜୋଛ୍ନା ମୁହଁରେ । ବନସ୍ପତିର ମନେହେଲା ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ସହ ଜୋଛ୍ନାକୁ ବୁକୁରେ ବହନ କରି ଗୋଟାଏ ସାରା ଜନ୍ମ ଆଲୁଅ ତଳେ ଘୁରି ବୁଲନ୍ତା । ସେଥିରେ ଯେମିତି ଜୀବନର ସବୁ ଦାହ ଲଭ ଯାଆନ୍ତା ।

କିନ୍ତୁ ଏ ଅତି ଅସମ୍ଭବ । ନିଜର ଅସମ୍ଭବ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତିକ ଦମନ କରି ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବନସ୍ପ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋଛ୍ନା ତା ବାହୁ ବେଷ୍ଟନୀରେ ଆବଦ୍ଧ ଅଛି । ଆଖିରେ ତାର ସେତେବେଳର ବିସ୍ମୟ ନାହିଁ । ଅଛି ବ୍ୟର୍ଥତାର ଅଶ୍ରୁ । ଅଶ୍ରୁର ଝରଣା ଝରେଇ ଜୋଛ୍ନା ଚାହିଁ ରହିଚି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ।

ଛନା ତୁ କାନ୍ଦୁଚୁ……

ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଜୋରରେ କାନ୍ଦ ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ତାର ଦୁଇଗଣ୍ଡ ଦେଇ ନୂତନ ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । କି ଉତ୍ତର ସେ ବନୁଭାଇଙ୍କି ଦେବ ? କାନ୍ଦିବାର କାରଣ ତାକୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି ବନୁଭାଇ । ତାଙ୍କର ଅଗ ଡାକ ମଧ୍ୟ ସେ ଶୁଣି ପାରିଛି । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେବାର କ୍ଷମତା ଯେପରି ତାର ନାହିଁ । ନିଜର ଏହି ଅକ୍ଷମତାରେ ଅଧିକ ଜୋରରେ କାନ୍ଦ ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା ।

ଛନା…

ବନମ୍ବର କଣ୍ଠରେ ଦରଦ ପୂରି ଉଠିଲା । ଜୋଛ୍ନାର ଅଖି ଲୁହ ତାକୁ ଯେମିତି ଉନ୍ମୁଳ କରିଦେଲା । ଓଠ ତାର ଲାଗି ଆସିଲା ଜୋଛ୍ନାର କପୋଳ ଉପରକୁ । କିଛିକର ଚେତା-ବଣୀ ଏକବାର ଭୁଲିଗଲା ସେ ।

ଏତେବେଳଯାଏ ବନୁ ଉଠିନାହିଁ……

ବନୁ ଅଜ ଉଠିବୁ ନାହିଁକି ବାବା……

ଡାକ ଡାକ ପାହାଚରେ ଉଠି ଆସିଲେ ମା । ଝପାସ୍ କୁ ଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଠେଲି ଦେଇ ବନମ୍ବ ଡାକିଲା—

ମା……

ସେ ରାତିରେ ବନମ୍ବ ଅଉ ଶୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ କରି ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅଜି ନିବିଡ଼ ଆଶ୍ଳେଷ ଦେଇଛି । ତା ଦେହର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶରେ ଏକ ନୂତନତାର ଅନୁଭବ କରୁଚି ସେ । ସେ ସବୁ ଯେମିତି ତା ଦେହର ଅଂଶ ନୁହେଁ । ଭିନ୍ନ କିଛି

ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଛି···ସେ କାହିଁକି ନିଜତ୍ୱ ଭୁଲି ଏ ସବୁ କରି ବସିଲି । ଛନା କଣ ଭାବିଥିବ ତାକୁ ? ସେ କଣ ଏହା ଚାହିଁଥିଲା ? ହୁଏତ ଚାହୁଁଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଉତ୍ତେଜନାରେ ଛନା ହୁଏତ ତାହା ଚାହୁଁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ କାହିଁକି ଏତେ ଛୋଟ କରିଦେଲା ନିଜକୁ ? ଏ ଭୁଲକୁ ତାର ଯଦି ଛନା କ୍ଷମା କରି ନ ପାରେ ? ସତେ କଣ ତୁ ତୋର ଅଯୋଗ୍ୟକୁ କ୍ଷମା କରି ପାରିବୁ ନାହିଁ ଛନା······

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିନୟର ଭାବନା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଭାବି ଭାବି ସେ କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସତେ କଣ ସେ ଭୁଲ କରି ବସିଛି ? ଛନା ତାର ବନ୍ଧୁ । ସହପାଠିନୀ । ସେଇ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧ । ସେଥିରେ ତା ଉପରେ ଏ ଅଧିକାରର ଦାବୀ କାହିଁକି ? ଜୋଛ୍ନା କାନ୍ଦୁଥିଲା । ସେ ତାର ଲୁହ ନ ପୋଛି ଆଲିଙ୍ଗନ ଦେଲା କାହିଁକି । ଛି···ଛି···ବନ୍ଧୁତ୍ୱର ପରାକାଷ୍ଠା ଭିତରେ ଏ ସବୁର ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ଏ ମନର ବିକାର ନା ପ୍ରେମର ରୂପାନ୍ତର ? ତା ହେଲେ ସେ କଣ ଜୋଛ୍ନାର ପ୍ରଣୟପ୍ରାର୍ଥୀ ? ଛନା, ତୁ କଣ ଏ କଥା ଜାଣିଚୁ ? ଯେବେ ତୁ ନ ଜାଣିଚୁ ଆଗରୁ ମତେ ଭୋଳାଉଛ କିଲ୍ କେମିତି ?

ଭାବି ଭାବି ଅକାଶକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବିନୟ । ଆଖି ଆଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର । ଚନ୍ଦ୍ର ଦେହରେ ସେଇ କଳା ଚିହ୍ନ । ପୌରାଣିକମାନଙ୍କ ମତରେ ସେ ହୁଏତ ସେଇ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବଟାର ସ୍ମୃତି ଚିହ୍ନ । ସେ କଳା ଚିହ୍ନ ଯେମିତି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ମହିମାମୟ କରି ଦେଇଛି । ଅଜି ସେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇ ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ଛନା, ତୁ କଣ ଏମିତି ମୋ ସହିତ ମିଶି ଯାଇ ମତେ ମହିମା

ମଣ୍ଡିତ କରି ପାରିବୁ ? କିଏ କହେ କଳା ଅଲକ୍ଷଣ ? କଳାର ସହଯୋଗରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ବିକାଶ ହୁଏ । ନ ହେଲେ ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଏତେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପାରି ନ ଥାନ୍ତା......

ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଧୀରେ ଧୀରେ ଘର ସାରା ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯଦି ଏ କଥା ମା ଜାଣିବେ କଣ ଭାବିବେ ? ଯେଉଁ ପୁଅକୁ ପିଲା ଭାବି ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହୁଚନ୍ତି, ତାର ଏ କୀର୍ତ୍ତି ମନରେ ତାଙ୍କର କେଉଁ ଚିନ୍ତାର ଉଦୟ କରିବ ? ନା...ନା...ଛନା ସହିତ ମୁଁ ଆଉ ମିଶିବି ନାହିଁ । ଏମିତି ରାତିରେ ତା ସହିତ ଏକାନ୍ତରେ ରହିବି ନାହିଁ । ସତେ ଛନା, ତୁ କଣ ଭାବିବୁ ତୋ ସହିତ ଥରେ ନିଜକୁ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ମିଶେଇ ଦେଇ, ଗର୍ବରେ ବୋଲି ଘୃଣାରେ ମୁଁ ଦୂରେଇ ରହିଲି ? ନା ମୁଁ ଏତେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇ ନ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କାହିଁକି ଦୂରେଇ ରହୁଚି ତୁ କଣ ତାହା ବୁଝିବୁ ନାହିଁ ? ମା ଆସିବା ଯାଏ ବି ମୁଁ ତତେ ଦୂରେଇ ଦେଇ ପାରି ନ ଥିଲି । ବାସ୍ତବିକ କେଡ଼େ ଭୁଲ ମୁଁ କରି ବସିଲି...

ମୋର ଏ ଭୁଲ ଯେବେ ଭାଉଜବୋଉ ଜାଣନ୍ତି...? ଏତିକି ଭାବି ବଡ଼ କାବଲ ହୋଇ ପଡିଲ ବିନୟ । ନିଜର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସେ ବୁଝି ପାରିଲା । ତାରୁଣ୍ୟର ଉନ୍ମାଦ ଭିତରେ ବୁଡି ଯାଇ ନିଜକୁ ଅତି ଅସହାୟ ଭାବରେ ସାରି ଦେଲାଣି ସେ । ଖୋଜି-ବାକୁ ଯେମିତି ଆଉ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ପାରୁନି ।

ବୁଲି ବୁଲି ବିନୟ ଆସି କୋଠା ଘରର ଗୋଟିଏ କଣରେ ଠିଆ ହେଲା । ନାନା ଜାତିର ଫୁଲ ଗଛରେ ଜାଗାଟା ପୂରି ଉଠିଚି । ପାଚେରୀ ସେ ପଟର ମାଧବୀ କୁଞ୍ଜ ପୁଷ୍ପିତ ହୋଇ ଉଠିଲାଣି । ପବନର ପ୍ରତି ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ସେ ଗନ୍ଧ ଭରିଯାଇଚି ।

ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଟିଲିଣି । ମଲ୍ଲୀ ବି ଫୁଟିଲିଣି । ଏଠି ଅସି ସେ ଗନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚୁଛି । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ର । ଆକାଶ ସାରା କିଏ ଯେମିତି ରଜତ ପସରା ଦେଇ ଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଲାସ୍ୟମୟୀ ପ୍ରକୃତିର ଏ ଲୀଳା ତାକୁ ଯେପରି ଆଜି ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନା ।

ବିନୟର ପୁଣି ମନେ ପଡ଼ିଲା ସେତେବେଳର ଛନାର ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଥା । କିନ୍ତୁ ସେ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଆଜି କିଏ କରିବ ବିନୁଭାଇ…! ତମେ କରି ପାରିବ ?

ଛନା, ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ମୋର ଅଧିକାରକୁ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥିଲୁ । ସେତେବେଳେ ତୁ କାନ୍ଦିଲୁ । ଯେ କୌଣସି କାରଣରୁ ତୁ କାନ୍ଦ ଥାଅନା କାହିଁକି । ତୋର ଲୁହ ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସହ୍ୟ । ଆଜି ମଧ୍ୟ ତାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟି ନାହିଁ । ତୋର ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଯାଇ ତୋ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଏକାକାର କରି ଦେଇଛି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା କଣ ଭୁଲ ? ସମସ୍ତ ଅସିବ ଭାଇଭଉଣୀ ଏ କଥା ଜାଣିବେ । ଆମ ସମ୍ବନ୍ଧର ଘନିଷ୍ଠତାକୁ ସେ ହୁଏତ କହିବେ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟତା । ଏଥିପାଇଁ ଘୃଣା ମଧ୍ୟ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଭାବନା ସହିତ ମୋର କଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ?

ମନେ ମନେ ଏହି କଥା କହି ପାରାପେଟର ଅତି ନିକଟକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ବିନୟ । ତା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେହ ଭାର ଢାଳି ଦେଇ ବୁରକୁ ଚାହିଁଲା । ସେ ପାଖରେ ଜୋଛନା ଘର ଖଞ୍ଜା । ଚାଲ ଉପରେ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ବହି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଝରକା ଦେଇ ଘର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଜୋଛନାର ଲହରୀ ଭାଙ୍ଗୁଥିବ । ଘର

ଭିତରଟା ବି ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ଉଠିଥିବ । ରାତିର ଏଇ କରୁଣା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତରୁଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ ।

ବନଶ୍ରୀର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଥରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ପାଇବାକୁ । ଏଇଠି, ତା ଘରର ଏତେ ନିକଟରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତା ଜୋଛ୍ନା ଆଜି ଆକାଶର ଏଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସେ ଗାଆନ୍ତା ସେଇ ଗୀତଟା । ମାଧବୀ ଗନ୍ଧମୟୀ ରାତି......

ମାଧବୀ ନିଶାରେ ହଠାତ୍ ବନଶ୍ରୀ ପ୍ରାଣ ଧାର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଖି ଆଗରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା ବଉଶ ଆଉ ବ୍ଲାଉଜର କ୍ଷୀଣ ଆବରଣ ତଳେ ଜୋଛ୍ନା ଦେହ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ସୁଷମା । ଭିତରେ ତାର ତାରୁଣ୍ୟ ଗର୍ଜି ଉଠିଲା । ସେଠି ଟିକକ ଆଗର ସେଇ ମାନସିକ ସଂଜ୍ଞା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋପ ହୋଇ ଆସିଲା । ସେ ଯେମିତି ଏକ ବନ୍ୟ ପଶୁ । ମନ ଭିତରେ ପ୍ରବଳ ତୃଷା ଧରି ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଗଲା ବନଶ୍ରୀ । ଆଖି ଉପରେ ଜୋଛ୍ନା । ମାଟି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ବି ତାର ଲୀଳା ଲାଗିଛି । ଭାବି ଭାବି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ସେ ।

ଭୋରରୁ ବନଶ୍ରୀର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବିଛଣାରେ କର ଲେଉଟେଇ ଉଠି ବସିଲା ସେ । ଏଥି ଭିତରେ ଚକ୍ରବାଳର ରଙ୍ଗରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆକାଶର ପଶ୍ଚିମ କୋଣରେ ମଳା ଜହ୍ନର ଶେଷ ଦୀପ୍ତି ଲିଭି ଲିଭି ଯାଉଛି । ଜହ୍ନକୁ ଛୁଇଁ ଭାସି ଯାଉଛି ଖଣ୍ଡେ ଧଳା ବଉଦ । ଯେମିତି ସୁଦୂର ଅତୀତର କେଉଁ ବଣିକ ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୌଯାତ୍ରା

ସୁର ଭରୁଚି । ଅଳସ ଭାଙ୍ଗି ପୂର୍ବ ପଟର ଝର୍କାପେଟ ନିକଟକୁ ଉଠି ଆସିଲା ବିନୟ ।

ସହରର ରାଜପଥରେ କୋଳାହଳ ନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବାକୁ ଆଉ କିଛି ସମୟ ବାକୀ ଅଛି । ପୂର୍ବ ପଟର ଆକାଶ ଫର୍ଚା ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ଦୂର ଜନପଦ ଉପରେ ପାତଳ ଅନ୍ଧାର ଘେରି ରହିଚି । ସତେ ଯେମିତି ନୂଆ ଉତ୍ତରୀୟ ତଳେ ଅବଗୁଣ୍ଠିତା ବଧୂ ଉପଭୋଗର ଶ୍ରାନ୍ତି ପରେ ସକାଳର ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରୁଚି ।

ଜଳମହଲା ନୀରବ । ହୁଏତ ମା ଉଠି ନାହାନ୍ତି । ଚାରି-ଆଡ଼େ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ମଧୁର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଘୂରି ରହିଚି । ସକାଳର ନିସ୍ତରଙ୍ଗ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ କାହାର କଣ୍ଠର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଜାଗି ଉଠିଲା । କିଏ ଗୀତ ଗାଉଚି ? ପୁଣି ସେଇ ଗୀତଟା । କାଲି ରାତରେ ଯେଉଁ ଗୀତର ନୀରବ ଇଙ୍ଗିତ ତାକୁ ଅସ୍ୱସ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲା । ଆଜି ପୁଣି ସେ ଗୀତ ଗାଇଲା କିଏ ? ଛନା । ହଁ ଛନା ଗାଉଚି ସେ ଗୀତ । କାଲି ରାତିର କାମନା ତାର କଣ ଜୋଛ୍ନା ହୃଦୟରେ ସ୍ୱପ୍ନର ବୀଜ ବୁଣି ଦେଇଗଲା ?

ଭାବି ଭାବି ଜୋଛ୍ନା ଘର ଖଞ୍ଜାକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ବିନୟ । ଭାବନା ଭିତରେ ନିଜର ଅବସ୍ଥାକୁ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ଭୁଲି ଯାଇଚି । ଯେଉଁ ବାଟେ ଦେଇ ସେ ଖଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ ବସିଥିଲା, ସେଇ ବାଟର ବାଁ ପଟ କୋଠରୀରେ ଗୀତ ଗାଉଥିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଆଉ ଭିତରକୁ ନ ଯାଇ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ସେ । ଆଗରେ ଜୋଛ୍ନା ଠିଆ ହୋଇଚି । ତାନପୁରାର ତାର ଉପରେ ଅଙ୍ଗୁଳି ରଖି ନିଜକୁ ତାନ୍ ଭିତରେ ହଜେଇ ଦେଇଚି ।

"ଛନା ।

ଏ ଡାକ ଜୋଛ୍‌ନା ଶୁଣି ପାରୁ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଏ ଗୀତ କାଲି ଶୁଣିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲି । ଦେଖିଲି ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆଗରୁ ତୁ ତାହା କରି ବସିଚୁ । ଭାରି ଈର୍ଷା ହେଉଚି ମୋର । ତୁ କଣ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲୁ ଛନା !

କହୁ କହୁ ଜୋଛ୍‌ନାର ଅତି ନିକଟକୁ ଆଗେଇ ଆସିଲା ବିନୟ । ପରିଚିତ କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ଚମକି ବୁଲି ପଡିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଦୁଇବାହୁର ମଝିରେ ବକ୍ଷର ଉନ୍ନତଶୀ ସ୍ପର୍ଶ କରି ତାନପୁରା କାନ୍ଧ ଉପରକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଚି । ପରିଧାନରେ ଗତ ସଞ୍ଜର ସେଇ ଚମ୍ପା ରଙ୍ଗର ଶାଢୀ । ଦେହରେ ବ୍ଲାଉଜ କମ୍ବା ବଡିସ୍ ନାହିଁ । ପାତଳା ଶାଢୀର ପରସ୍ତେ ମାତ୍ର କଟି ଆଉ ବକ୍ଷ ବେଷ୍ଟନ କରି ତଳକୁ ଲୋଟି ପଡିଚି । ସେଥିରେ ଫଳିତ ମାଂସ ସଂପଦର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ତରୁଣ ଆଖିରେ ମୋହ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏଥିରେ ବିନୟର ଦେହ ଯେପରି ଅତି ଅବଶ ହୋଇ ପଡିଲା ।

ବିନୁଭାଇ !

ଜୋଛ୍‌ନାର କଣ୍ଠ ଥରି ଉଠିଲା । ଆଖି ଆଗରେ ବିନୟ । ଏତେ ସକାଳୁ ବିନୁଭାଇ କେବେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ତେବେ ଆସିଲେ କେମିତି ? ତାନପୁରାଟି ଘରର ଗୋଟାଏ କଣରେ ଡେରି ଦେଇ ଲୋଟି ପଡିଥିବା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗୋଟେଇ ନେଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଛି...ଛି...ଏମିତି ଅସଂଯତ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ନା ବିନୁଭାଇ । କଣ ଭାବୁଥିବେ ସେ ମନରେ ? ସେ କାହିଁକି ଆସିଲେ ? ଏତେ ଦମ୍ଭ । ଦେଖିବାର ମଧ୍ୟ ପାଖକୁ ଗୁଲି ଆସୁଚନ୍ତି ?

କେଉଁ ମାଧବ ଅସିଥିଲେ ଛନା……

ଜୋଛ୍ନା ଦେହରେ ଲାଗିଗଲା ବିନୟ । କେତେ ନରମ ଜୋଛ୍ନାର ଦେହଟା । ଦେହର ରଙ୍ଗ ତାର ଗୋରା ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କଳା ନୁହେଁ । ସେଥି ଭିତରେ ପୁଣି ନବ ତାରୁଣ୍ୟ ତରଙ୍ଗାୟିତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଗତ ରାତରେ ନିଦର ତାଡନାରେ ବାଉଳା ହୋଇ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳ କପାଳ ଉପରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଛି । ମଝିରେ କୁଙ୍କୁମର ଦାଗ । ତାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଅସ୍ୱ-ସ୍ତି ହୋଇଗଲା ବିନୟ । ତାର କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନାହିଁ । ଜୋଛ୍ନା ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜେଇ ଦେଇ ନିଜେ ପଚାରିଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ ।

ଜୋଛ୍ନା କିନ୍ତୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ନୀରବରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ବିନୟକୁ । କେତେ ନିର୍ବୋଧ ଏଇ ବିନୁଭାଇ । ଏ କଣ କୌଣସି କଥାର ମର୍ମ ଅନୁଭବ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ? ଶିବଦନ ତାର ସବୁ ନିରର୍ଥକ ରହିଗଲା ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ।

ବିନୟ ବେସହପର ଜୋଛ୍ନା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏଥି ଭିତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହୋଇ ସାରିଛି । ବିନୟ ଘରର ଛାତ ଅଉ ଜୋଛ୍ନା ଘରର ଅଗଣାରେ ଚଙ୍କ୍ରମ କିରଣ ବାହି ହୋଇ ପଡ଼ିଲଣି । ସକାଳର ଧୀର ପବନ ଜୋଛ୍ନାର ବକ୍ଷାଞ୍ଚଳ ଭିତରେ ମୃଦୁ କଂପନ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଇଛି । ଆଖିରେ ତାର ପୂର୍ବର ସେଇ ଚାହାଣୀ । ସତେ ଯେମିତି କେଉଁ ବନ୍ୟ ମୃଗୁଣୀର ଆଖିରେ ହୃଦୟର ଅକୁଳ ଇଙ୍ଗିତ କିଏ ଭରି ଦେଇଛି । ଜୋଛ୍ନା ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ଅନେଇ ବିନୟ ହଠାତ୍ ପଚାରି ଉଠିଲା—

କେତେଦିନ ଅଉ ହୃଦୟତନ୍ତ୍ରୀରେ ଜୀବନର ଏ ବେସୁରା

ରାଗିଣୀ ବାଜୁଥିବ ଛନା ! ଛନ୍ଦହୀନ- ରାଗିଣୀର ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ କେତେଦିନ ଅଉ ପ୍ରାଣ ଧରି ହେଉଥିବ ? ତୁ କଣ ଚାହୁଁନା ଜୀବନଟା ଏକ ମଧୁ ଛନ୍ଦରେ ଛନ୍ଦାୟିତ ହେଇ ଉଠୁ...

ଏତିକି କହି ଦେଇ ଆପେ ଆପେ ଚୁପ୍ ହେଇଗଲା ବିନୟ । କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ କରି ମଧ୍ୟ ସେ ସେମିତି ମନର କଥା କହି ପକେଇଛି । କେତେଦିନ ହେଲା ଯେଉଁ ଚିନ୍ତାଟା ତା ପ୍ରାଣର ମାୟାକୁ ଦୋହଲେଇ ଏପଟ ସେପଟ କରି ଦେଉଥିଲା, ତାହା ଏବେ ନିଜର ଅଜଣାରେ ଏକ ଅନୁଭୂତି ଦେଇ ଜୋଛନା ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ପାରିଛି । ତାର ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା । ଉତ୍ତେଜନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଇ ସେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଚାହୁଁଥିଲା ଦେହ ମନ ଦେଇ ଜୀବନଟାକୁ ଭଲ ଭଲ କରି ଉପଭୋଗ କରି ନେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଜଣକ ନିକଟରେ ନିଜକୁ ଅର୍ପଣ କରି ଦେଇ ଭଲ ପାଉଛି ବୋଲି, ତାର ଭଲ ମନ୍ଦ ପ୍ରତି ଅବିଚାର କରି ନିଜର ଅଧିକାର ବିସ୍ତାର କରି ବସିବ, ତାହା କେବେ ଭାବି ନାହିଁ ବିନୟ । ଆତ୍ମସଂଯମତାକୁ ଘୋର ଦୁର୍ବଳତା ଭିତରୁ ରକ୍ଷା କରି ଆସିଛି । ଜୋଛନା ହୁଏତ ତା ହୃଦୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ କେବେ ତା ନିକଟରେ ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ କରି ଦେଖେଇ ପାରି ନାହିଁ । ଉତ୍ତେଜନାର ଆଧିପତ୍ୟ ପ୍ରଣୟର ମହା ସାଧନା ଭିତରେ ଘୋର ଅନ୍ତରାୟ ।

ଜୋଛନା ପୂର୍ବପରି ନିରୁତ୍ତର ରହିଛି । ବିନୟର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ତାର ଅନ୍ତସ୍ଥଳକୁ ମଥିତ କରି ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଝରେଇ ଦେଲା । ଏଥିରେ ବଡ଼ କାତର ହେଇ ପଡ଼ିଲା ବିନୟ । ସେ ଯେମିତି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଜୋଛନା ନିକଟରେ ମହା ଅପରାଧ

କରି ବସିଛି । ଜୋଛ୍‌ନାର ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ ଡରି ଡରି ବିନୟ କହିଲା—

ମୁଁ ବଡ଼ ନିଃସ୍ୱ ଛନା ! ତତେ ଦେଖି ମୋର ମନେହୁଏ ମୁଁ ସର୍ବେଶ୍ୱର । ସେଥିଯୋଗୁ ମୋର ଭୁଲ୍ ହୋଇଯାଏ । ତୋ ନିକଟରେ ମୋର ଏ ଚରମ ଦୁର୍ବଳତା । ମତେ କ୍ଷମା କର । ତୁ ଯଦି କ୍ଷମା କରି ମତେ ଆଲୋକର ସନ୍ଧାନ ନ ଦେବୁ, ଅନ୍ଧାରରେ ଘୁରି ଘୁରି ମୁଁ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବି ସିନା ଆଲୋକର ସନ୍ଧାନ ପାଇବି ନାହିଁ ।

ବିନୟର ଏ କଥାରେ ଆହୁରି ଅଧିର ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଆଉ କଣ କିଛି କହିବାକୁ ନ ଥିଲା ବନୁଭାଇଙ୍କର ? ଏତେ ହୃଦୟହୀନ । ସେ ଯଦି ତା ବୁକୁର କଥା ଜାଣି ପାରୁଥାଆନ୍ତେ ଏତେ ନିର୍ମମ କଥା କହନ୍ତେ ନାହିଁ ।

ଅସହାୟ ଶିଶୁ ପରି ଏକ ଲୟରେ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଅନେଇ ରହିଛି ବିନୟ । ଏ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରବାହର ଗତିରୋଧ କରିବାକୁ ତାର ଯେମିତି ଆଉ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଆତ୍ମଗ୍ଲାନିରେ ଅନ୍ତର ତାର ଭରି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦନା ଛନା ! ତୋର ଅଯୋଗ୍ୟ ବନକୁ କ୍ଷମା କରି ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦନା ।

ଅଭିଭୂତ ଭାବରେ ବିନୟର ଛାତି ଉପରେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଦୁଇବାହୁରେ ତାର ଗଳା ବେଷ୍ଟନ କରି ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ଜାଣି ଜାଣି ମତେ ଆଘାତ କରି ତମର କି ଲାଭ ବନୁଭାଇ ! ମୁଁ ତମର କି ଦୋଷ କରିଚି ? ଦରିଦ୍ର ପରିବାରରେ ମୋର ଜନ୍ମ । ମୁଁ ତ କେତେବେଳେହେଲେ ତମ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଆଶା ରଖି

ନ ଥିଲି ? ତମର ଅଯାଚିତ ଦୟା ମତେ ଅଜ ସମାଜ ଜୀବନରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦେଇଛି । କାହିଁକି ଏହା ହେଲା ବନୁଭାଇ ! ତମର ସକଳ ସ୍ନେହ ମମତା ତମେ ମୋ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଲ କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ ବଦଳରେ ପାଇଲ କଣ ? ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ଜ୍ୟୋଛନାର ସ୍ୱରରେ କ୍ରନ୍ଦନର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ବନଯୂକୁ ଯାକି ଧରି ସେ ପୁଣି କହିଲା—

ତମେ ଖାନଦାନ ଘରର ପୁଅ ବନୁଭାଇ ! ମରୀଚିକା ! ମୁଁ ମରୁଭୂମିର ତୃଷାର୍ତ୍ତ ପଥିକ । ପାଣି ପାଇବାର ଆଶାରେ ତମ ପଛେ ପଛେ ଧାଇଁଛି । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଆସିବ କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହମନ ନେଇ ତପ୍ତ ବାଲୁକା ଭୂଇଁରେ ଠିଆ ହେଇ ଆକାଶକୁ ଗୁହିଁ ରହିବି । ମରୀଚିକା ବିଲୀନ ହେଇଯିବ । ପାଣି ମଧ୍ୟ ପାଇବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଆଉ ଫେରିଗଲେ ଧାଇଁବାର ପଦବ୍ୟଥା ମତେ ସହିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ତମକୁ ମଧ୍ୟ ।

କହୁ କହୁ ଜ୍ୟୋଛନାର କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହେଇ ଆସିଲା । ଆଖିରେ ଲୁହ ଟଳ ଟଳ ହେଲା । ସତେ ଯେପରି ଦୁଃଖରେ ଛାତି ତାର ଫାଟି ପଡ଼ିବ ।

ଜ୍ୟୋଛନାର ଅଶ୍ରୁସଜଳ ଆଖିକି ଗୃହିଁଲା ବନଯୂ । କଥା ଗୁଡ଼ିକରେ ତାର ଯେମିତି ଲୁହର ହାତବାଜ ତା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ସେଥିରେ ନିଜ ଭିତରେ ଯେପରି ସିକ୍ତହେଇ ଉଠିଲା ବନଯୂ । ଦୁଇ ପାପୁଲିରେ ଜ୍ୟୋଛନାର ମୁହଁ ଟେକି ଧରି ଆଦ୍ର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ମୁଁ ଖାନଦାନ ଘରର ପୁଅ । ତହାର ସେଥିରେ କଣ ଅଛି ଛନା ! ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଆସି ତୋ ଚଲା ପଥରେ ପହଁଚିଛି

ତୋର ଜଣେ ସହଯାତ୍ରୀ । ପଥ ଚଲାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଭିତରେ ପରସ୍ପରକୁ ଗ୍ରହିଁବା କଣ ଉଚିତ ନୁହେଁ ? ଜଣେ ଅନ୍ୟଜଣକୁ ସହଯୋଗ କରିବା କଣ ଅନ୍ୟାୟ ?

ଟିକିଏ ରହି ସେ ପୁଣି କହିଲା—

ପଥଚଲାର କ୍ଳାନ୍ତିକୁ ଭୁଲିଯାଇ ପରସ୍ପରର ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଜୀବନକୁ କଳ୍ପନାରେ ମୁଖରିତ କରି ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଉପଭୋଗ କରି-ବାରେ କଣ ଆନନ୍ଦ ନାହିଁ ଛନା ! ଫେରିଯାଇ ତା ଠାରୁ ଅଧିକ କଣ ଆଶା କରାଯାଇ ପାରେ ?

ଏ କଥାରେ କଣ ଥିଲା କେଜାଣି ଶିଶୁ ପରି ବନସ୍ତିର କାନ୍ଧ ଉପରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଏଥିରେ ଅଦୌ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲନାହିଁ ବନସ୍ତି । ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଜୋଛ୍ନାର ପିଠି ଆଉଁସି-ବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାର ସେଇ ଅମୃତ ସ୍ପର୍ଶରେ ଜୋଛ୍ନା ମନରୁ ଯେମିତି ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଉଭେଇ ଗଲା । ତାର ମନେହେଲା ସତେ ଯେପରି ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଯୋଡ଼ିଏ ମଣିଷ ସେମାନେ । କେଉଁ ରଙ୍ଗିନ୍ ପ୍ରଜାପତିର ପଛେ ପଛେ ଧରିବାର ଆଶା ନେଇ ଧାଇଁଚନ୍ତି । ସେ ପଥର ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ପଛକୁ ଫେରି ଗ୍ରହିଁବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଆଗକୁ ଅନେଇବାକୁ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । କେବଳ ଜୀବନର ମହା ପଥ ଭିତରେ ବିନୁଭାଇ ଗ୍ରହୁଁଚନ୍ତି ତାକୁ ଆଜି ସେ ଗ୍ରହୁଚି ତାକୁ ।

କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ବନସ୍ତି ଡାକିଲା—

ଛନା………

ବନସ୍ତିର ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରି ମୁହଁକୁ ତାର ଅନେଇଲା ଜୋଛ୍ନା । ଆଖିରେ ତାର ସଜଳ କାରୁଣ୍ୟ ଭରି

ରହିଛି । ସେଥି ଭିତରୁ ସେ ଯେମିତି ମନଭୁଲ୍ ଆଭାର ସଂଧାନ ପାଇଲା । ପୁଣି ସେ ଶୁଣିଲା ବନସ୍ପର ଡାକ

ଛନା, ଅତୀତ କଣ ଥିଲା, ଭବିଷ୍ୟତ କଣ ହେବ ସେ କଥା ଭାବି ବସିଲେ ପଛେଇ ଯିବା ବ୍ୟତୀତ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ । ଲାଭ ଯାହା ସେଇ ଭାବନା ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନଟୁ ମଳିଯିବ ।

ଅସୀମ ଆଗ୍ରହରେ ବନସ୍ପର କଥା ଶୁଣୁଥିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଯେମିତି କେଉଁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେ ଜୀବନର ନୂଆ ଶାସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣୁଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଆନନ୍ଦ ପ୍ରବାହ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଭସେଇ ଦେବା କଣ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ଛନା ! ସେଇ କେଇଟି ମୂହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ ଜୀବନ ଯେଉଁ ରସମୟ ଛନ୍ଦରେ ଛନ୍ଦାୟିତ ହୋଇ ଉଠେ ସେତିକି କଣ ଏ ଜୀବନର ସାର୍ଥକତା ନୁହେଁ ? ଅତୀତକୁ ଫେରି ଚାହିଁ, ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଅନେଇ ରହି ସେ ଛନ୍ଦରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଜି ଅଧିକା କଣ ନିଜପାଇଁ କରାଯାଇ ପାରିବ ?

କହିସାରି ଜୋଛ୍ନାର ମୁହଁକୁ ଉତ୍ତର ଆଶାରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ବନସ୍ପ । ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ଜୋଛ୍ନା କହିଉଠିଲା—

ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବା ପାଇଁ ଏ ତମର ଗୋଟାଏ ଫନ୍ଦ ବନୁଛନ୍ତି !

କହିଦେଇ ବନସ୍ପକୁ ଚାହିଁ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲା ଜୋଛ୍ନା । ତାର ଯେମିତି ଏମିତି କଥାଟା କହିବା ଅନୁଚିତ ହୋଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ବନସ୍ପର ମଧ୍ୟ ଭାବାନ୍ତର ଆସି ଯାଇଛି । ନିଜ ଅପରାଧର ଭାର କମେଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବନସ୍ପର ପାଖକୁ ଲାଗିଗଲା ଜୋଛ୍ନା । ସକାଳର ଅଲୋକ ବନସ୍ପର ଦେହେସବୁ

ଅନେକାଂଶରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ କରେଇ ଦେଇଛି । ମୁହଁରେ ତାର ସେମିତି ବହୁତ ଭାବନା ଏହା ଭିତରେ ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଆଜି ଭାବନାର ଜାଲ ତାର ସେଇ କଥାଟାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଘେରି ରହିଛି ।

ଧୀର ସ୍ୱରରେ ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

ସେଇ କଥାକୁ ଭାବୁଚ ଅନୁଭାଇ ! ଅଛା କଥାଟାକୁ କି ତମେ ଭାବି ହେଉଚ ? ରାଗିଚ ମୋ ଉପରେ ?

ମୁଖ୍ୟତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ । ଜୋଛ୍ନା ଉପରେ ସେ ରାଗିଛି କି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାର ଉତ୍ତର ନଦେଇ ସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କହିଲା ଅନନ୍ତ—

ମୁଁ ତ ଏତେ ଦୂର ଆଗେଇ ପାରିନାହିଁ । ତୁ କେମିତି ଏହା ଭାବି ପାରିଲୁ ? ମୋ ସ୍ନେହ କଣ ତୋ ନିକଟରେ ଏଇ ଅର୍ଥ ଛାଡ଼ି ବସିଛି ?

କହସାରି ପୁଣି କଣ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ଅନନ୍ତ । ତା ପ୍ରଶ୍ନର ନାଗଫାଶ ଭିତରେ ଯେମିତି ଛନ୍ଦ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ କୌଣସି ଭାଷା ନ ପାଇ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ବାହାନା କରି ସେ କହି-ଉଠିଲା—

ତମ କୋଠା ଛାତ ଉପରକୁ ଯିବାଚାଲ ଅନୁଭାଇ ! ନଈ-କୂଳେ କେମିତି ଗେଣ୍ଡାଳିଆ ମେଳା ବସିଛି ଦେଖିବା ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଅନନ୍ତ କହିଉଠିଲା—

ହଁ ଚାଲ ଦେଖିବା ।

ଯେମିତି ତାର ତୀବ୍ର ଭାବାନ୍ତରକୁ କାଟି ଦେବା ପାଇଁ ସେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଅବଲମ୍ବନ ଖୋଜୁଁଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ମନେ

ହେଉଥିଲା ଜୋଛ୍ନା ପାଖରୁ ତାର ମାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚାଲି ଗଲେ ସେ ଯେପରି ନିଜକୁ ବଞ୍ଚେଇ ପାରନ୍ତା । କେତେ ଉଦାର ତାର ମା । ମାର ଅଞ୍ଚଳ ତଳେ କୌଣସି ଅକଷ୍ଟ ନାହିଁ । ସନ୍ତାନକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ମାତୃ କୋଡ଼ ଛଡ଼ା ସେମିତି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଭୟ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ଏ ଦୁନିଆରେ । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଜୋଛ୍ନାର ଅନୁସରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଲା ସିଏ ।

ତଳମହଲାର ସୋପାନ ଶ୍ରେଣୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସି ମଝି ପାହାଚରେ ହଠାତ୍ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ବିନୟ ।

ଛନା......

ଏ ସମ୍ବୋଧନରେ ବିନୟକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ଜୋଛ୍ନା । ବିନୁଭାଇ କାହିଁକି ଡାକିଲେ ତାକୁ ? କଣ ସେଇ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କହିବେ ତାକୁ ? ତାର ଆଶଙ୍କାକୁ ରୂପଦେଇ ବିନୟ କହି ଉଠିଲା—

ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାର ଗର୍ଭରେ । ତା ଭିତରେ ମଣିଷ ପାଇଁ କଣ ଛପି ରହିଛି ତାହା କହିହେବ ନାହିଁ । କହିବାର ଶକ୍ତି ଥିଲେ କୌଣସି ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟନ୍ତା ନାହିଁ । ତୁ କେମିତି ସେ ଗଭୀର ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରୁ ମତେ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିଲୁ ଛନା ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଜୋଛ୍ନାର ମୁହଁ ଫିକା ଦିଶିଲା । ସେହିପରି ଫିକା ମୁହଁରେ ସେ କହିଲା—

ତମେ ତାହେଲେ ମତେ ଭଲପାଅ ନାହିଁ ବିନୁଭାଇ ! ନହେଲେ ଏତେ ମନେରଖି ପାରନ୍ତ କେମିତି ?

ବିନୟ ଜୋଛ୍ନାର ଖୁବ୍ ନିକଟକୁ ଲାଗି ଆସିଲା । ନିରେଖି ଅନେଇଲା ତା ମୁହଁକୁ । ସେଠି ସନ୍ଦେହ କମ୍ପା ଅବସ୍ଥାପର

ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଯାହାସବୁ ଭାବୁଥିଲା, ଏଇକ୍ଷଣି ସେ ସବୁ ବାଷ୍ପ ଆକାରରେ ଯେମିତି କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା । ସେ ଯେପରି ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଅକାରଣରେ କହି ପକେଇଛି ।

ଭାବି ଭାବି ଜୋଛ୍‌ନାର ହାତଧରି ବିନୟ କହିଲା—

ମୋର ତତେ ସେ ସଂବଂଧରେ ଆଉ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ଛନା ! ଯେଉଁ ହୃଦୟ ତୋର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପରିଚିତ ରହିଗଲା, ତାର ପରିଣାମ ସେ ଭୋଗ କରିବ ନିଶ୍ଚୟ !!

ତାର କହିବା ଭିତରେ ସେମାନେ ଆସି ଉପର ମହଲାର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ । ଦୂର ଚକ୍ରବାଳର ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପରକୁ ଉଠୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବିନୟ ଯେମିତି ସାହସ ଫେରି ପାଇଲା । ଜୋଛ୍‌ନାର ଦୁଇ ହାତ ଧରି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ସେ କହି-ଯିବାରେ ଲାଗିଲା—

ଅଂଧକାର ଦୂରେଇ ଯାଇଛି ଛନା ! ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ପରି ଆଲୋକ ରଶ୍ମିରେ ପୃଥିବୀ ଉଦ୍‌ଭାସିତ, ସେ ଦେବତା ଏଇ ଆମର ଆଖି ଆଗରେ । ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ତରାଳରେ ମଣିଷ ଜୀବନର କୌଣସି ଅଂଶ ଛପି ରହିନାହିଁ । ଯେଉଁ ଆଖି ଆମକୁ ନିରନ୍ତର ଦେଖି ଲାଗିଛି, ସେ ଆଖି ଆଗରେ ମୁଁ ଆଜି ମୋ ହୃଦୟର ରୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ତାଙ୍କର ବିଗ୍ରହକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । ତୋ ଜୀବନର ସାଧନା ଭିତରେ, ମୋ ବୁକୁର ରକ୍ତରେ କେବେ ଯେବେ ହାତ ଧୋଇବାକୁ ପଡ଼େ ମୁଁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିବି ନାହିଁ । ତୁ ମଧ୍ୟ । ତାହାହିଁ ହେବ ମୋ ଜୀନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାର୍ଥକତା ।

ବନସ୍ତୁର ଶେଷ କଥା ଗୁଡ଼ିକରେ କାରୁଣ୍ୟର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ପୂରି ଉଠିଲା ।

ବନୁଭାଇ......

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର କଣ୍ଠରେ ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ବେଦନାର ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ନଇଁପଡି ବନସ୍ତୁର ପାଦ ଧୂଳି ନେଲା ସେ । ଅଶ୍ରୁର ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ସେ ଯେପରି ଏ ଜୀବନ ପାଇଁ ବନସ୍ତୁର ପୂଜା କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଆଖିରୁ ତାର ଅଶ୍ରୁର ଝରଣା ଝରି ଆସିଲା।

ସମୟର ସ୍ରୋତ ବହି ଚାଲିଛି । ବହି ଚାଲିଥିବା ସ୍ରୋତର ପ୍ରଖରତାରେ ଭାସି ଭାସି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବନସ୍ତୁ ଦୁହେଁ ବାଟ ଅଗେଇ ଗଲେଣି । ଏହା ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରି ସାରିଛି । ଦୁହେଁ ସଫଳକାମ ହୋଇ ସାରିବା ପରେ କଲେଜରେ ମଧ୍ୟ ନାଁ ଲେଖେଇ ସାରିଲେଣି । ନିଜର ପଢ଼ିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଉ କିଛି କହିବାର ନ ଥିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର । ବନୁଭାଇର ଇଚ୍ଛାହିଁ ତାର ଇଚ୍ଛା । ବନସ୍ତୁ ଠାରୁ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ଯେମିତି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ଦୁହେଁ କ୍ଲାସରେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଲେଣି । ପଢ଼ାପଢ଼ି ଆଉ ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା ଭିତରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ ତଳ ମହଲାର ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ବସି ଜଣେ ସମବୟସ୍କ ଯୁବକଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥାଏ ବନସ୍ତୁ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଭିତରେ ସଙ୍ଗୀତହିଁ ମୁଖ୍ୟ ରୂପେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଯୁବକ ଜଣକ ମଧ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରେମୀ ।

ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏତିକି ଯେ ସେ ଯନ୍ତ୍ରଶିଳ୍ପୀ । ସେମାନଙ୍କ କଥା ମଝିରେ ହଠାତ୍ ଜୋଛ୍ନା ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଅସ୍ପ ଅସ୍ପ ଅପରିଚିତ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ଫେରିଗଲା । ତାକୁ ଦେଖି ପାରି ବଡ଼ ପାଟିରେ ବନସ୍ପ ଡ଼ାକି ଉଠିଲା—

ଛନା…ଛନା……

ଜୋଛ୍ନା ଫେରି ଯାଉଛି । ବନସ୍ପର ଡାକ ଶୁଣି ପାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଚିତ୍ତରେ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

ଭଦ୍ରମହିଳା କିଏ ? ତୋ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲେ ବୋଧେ !! ମତେ ଦେଖି ଫେରିଗଲେ । ମୁଁ ଯାଉଚି ଆଜି । ତୁ ତାଙ୍କୁ ଡାକ ବନସ୍ପ ! ଯୁବକ ବନ୍ଧୁ କହିଲେ ।

ତୁ ବସ । ଉଠିଯିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ତୋର । ଭଦ୍ରମହିଳା ମୋର ସହପାଠିନୀ,

କହି କହି ବନସ୍ପ ବାହାରକୁ ଉଠି ଆସି ପୁଣି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଡାକି ଉଠିଲା—

ଛନା…ଛନା……

ବନସ୍ପର ଡାକରେ ଜୋଛ୍ନା ଫେରି ଆସିଲା । ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବନସ୍ପ । ବନ୍ଧୁକୁ ଗୃହିଁ କହିଲା—

ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ପରିଚୟ କରେଇ ଦିଏ । ଇଏ ହେଉଚନ୍ତି ମୋର ସହପାଠିନୀ ଜୋଛ୍ନା ଦେବୀ । ତଥା ମୋର ମଧ୍ୟ ।

କହୁ କହୁ ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲା ବନସ୍ପ । ଜୋଛ୍ନା ମଧ୍ୟ ତା କହିବାର ଢଂଗରେ ହସି ପକେଇଲା । ସେହିପରି ହସି ହସି ବନସ୍ପ କହିଲା—

ଅଭ୍ ଭଏ ହେଉଚନ୍ତି ପ୍ଳାବନ ସ୍ଵାମ୍ନ । ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଙ୍ଗୀତ ଶିଳ୍ପୀ ।

ଦୁଇହାତ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗେଇଲା ଜୋଛନା ।

ନମସ୍କାର ।

ନମସ୍କାର ।

ସ୍ମିତ ହସି ପ୍ଳାବନ କହିଲା

ତୁ ବହୁତ ମିଛ ଗପୁଚୁ ବନସ୍ତ ! କଣ ଏ ସବୁ କହୁଚୁ ?

ମୁଁ କେଉଁଠି ମିଛ କହିଲି ? ମୋର ଶୈଶବର ସାଥୀ ପ୍ଳାବନ । ମାଇନର କ୍ଲାସରୁ ମତେ ଛାଡ଼ି ସମ୍ବଲପୁର ଚାଲିଗଲା ସେ । ତାର ବାପାଙ୍କର ବଦଳୀ ଯୋଗୁ । ଏଥି ଭିତରେ ଦେଖା ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଆସି ନ ଥିଲା ଆଜ । ଦୀର୍ଘ ବିଚ୍ଛେଦ ପରେ ଭାଗ୍ୟଚକ୍ର ଘୁରି ଯାଇଛି । ପ୍ଳାବନ ଆମ ସହରକୁ ଫେରି ଆସିଛି । ଆଉରି ସୁସମ୍ବାଦ ଯେ ଆମ କଲେଜରେ ପୁଣି ଆମ କ୍ଲାସରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି ସେ । ସେଥିଯୋଗୁ ସେ ତୋର ସହପାଠୀ ।

ବନସ୍ତର କଥା ପରେ ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ ପ୍ଳାବନ କହିଲା—

ଖାଲି ନିଜ କଥା ତୁ କହିବାରେ ଲାଗିଚୁ ବନ୍ତୁ । କେଡ଼େ ସ୍ୱାର୍ଥପର ।

କଣ୍ଠରେ ଲାଳିତ୍ୟ ଭରି ଜୋଛନା କହିଲା—

ଗୋଟାଏ ସଙ୍ଗୀତ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଛି କାଲି । ଯେଉଁ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ସେମାନେ ଅନୁରୋଧ କରିଚନ୍ତି, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୁଝିବାକୁ ଆସିଥିଲି

ତୋର ନିମନ୍ତ୍ରଣ···କାହିଁ ଦେଖେ······

କହି କହି ଜୋଛନା ଆଡ଼େ ହାତ ବଢ଼େଇଲା ବନସ୍ତ

ସେ ଯେମିତ ଖୁବ୍ ଅନନ୍ଦିତ ହେଇ ଯାଉଥିଲା ଏ ସମ୍ବାଦରେ ତାହାଙ୍କ ତାର ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ ଜଣା ପଡୁଥିଲା ।

ତା ହେଲେ ମୁଁ ଆସୁଚି ବନ୍ଧୁ ! ଆମ ଘର ଆଡ଼େ କେବେ ଯାଉଚୁ ? ମା ତତେ ଅନେକବାର ଚାହିଁଲେଣି । ସେଇ ଯାହା ପିଲାବେଳେ ତତେ ସେ ଦେଖିଥିଲେ । କାଲି କ୍ଲାସରେ ତମ ସହିତ ଦେଖା ହେବ ।

କହି ସାରି ପ୍ଲାବନ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ବନସ୍ତ କହିଲା—

କଲେଜ ତ ନାହିଁ କଣ କରିବୁ ?

ନିଜର ତୁଷାର ଧବଳ ମଣିବନ୍ଧକୁ ଚାହିଁ ପ୍ଲାବନ କହିଲା—

ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଟିକିଏ କାମ ଅଛି । ତୋ ଯିବା କଥା ମାଙ୍କୁ କହିଦେବି ବନ୍ଧୁ !

କହୁ କହୁ ବାହାରି ଗଲା ପ୍ଲାବନ ।

ଦୂରକୁ ଚାହିଁ କଣ ଭାବୁଥିଲା ବନସ୍ତ ।

ଆଜିକି କିଛିଦିନ ଗତ ହେଇ ଯାଇଛି । ଏହା ଭିତରେ ଜୋଛ୍ନା ଆଉ ବନସ୍ତ ନିଜର ସହର ଛାଡି ଦିଲ୍ଲୀ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ଆନ୍ତଃକଲେଜ ଯୁବ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବା-ପାଇଁ । ପ୍ଲାବନ ସହିତ ଆଉରି କେତେକ ସହପାଠିନୀ ସହପାଠୀ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲେ । ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ପାଇ ସୁନାମର ସହିତ ଜୋଛ୍ନା ସହରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ଏଥିରେ ସେ ନିଜେ ଯେତେ ପରିମାଣରେ ଗୌରବ

ଅନୁଭବ କଲା, ତାଠାରୁ ବେଶି ଅନୁଭବ କଲା ବନସ୍ତ । ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ସେ ଜୋଛ୍‌ନା ପାଇଁ ଦେଖୁଥିଲା, ଏବେ ତାହା ଅନେକାଂଶରେ ସଫଳ ହେଉଛି । ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ସୁଖ୍ୟାତି ହେଉଛି । ଏହାଠାରୁ ସେ ଯେପରି ଆଉ କିଛି ନିଜ ଭିତରେ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ପୂର୍ବର ଅନୁରାଗ ବଢି ଉଠିଛି ବନସ୍ତର । ଜୋଛ୍‌ନା ଯେପରି ତା ଦେହର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅଂଶ । ଏକଥା ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛି ଏବେ । ଜୀବନରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରି ରହିଛି । ତା ଭିତରେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ପ୍ରାଣର ସକଳ ଦରଦ ଭରି ରହିଛି । ଆଜି ଠୁଳ ହୋଇ ରହିଛି ସାରା ଜୀବନର ଆନନ୍ଦ । ସେ ଆନନ୍ଦ ପୁଣି କଣିକର ଅନୁଭବ ଆଉ ସେଇ ଅନୁଭବ ଅନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଜୀବନର ନିବିଡ଼ତାରେ । ଜୀବନର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଭିତରେ ପଛକୁ ମଧ୍ୟ ଥରେ ଫେରି ଚାହିଁଲା ବନସ୍ତ । ଦିନେ ଏହି ଆଗପଛର ବିଚାର ଜୋଛ୍‌ନା ଆଗରେ କରିଥିଲା ସେ । ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁବା କିମ୍ବା ଆଗକୁ ଆନେଇବା ଅନୁଚିତ ବୋଲି ସେ ମଧ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ଘୋଷଣା କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ନିଜର ଅଜାଣାରେ ସେ ମଧ୍ୟ ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଉଛି । ଏହି ଚାହିଁବାଟା ହୁଏତ ଜୀବନର ପ୍ରବାହ ମଝିରେ ସେତୁ ରଚନା କରିପାରେ । ଦିନେ ସେଇ ସେତୁକୁ ଲଙ୍ଘନ କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇ ଉଠିବ । ତାର ହେଉ ନ ହେଉ ଜୋଛ୍‌ନା ପକ୍ଷେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ମନେ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ନିଜକୁ ଅନେକ ଧିକ୍କାର କଲା ବନସ୍ତ ।

ଆଉ ଜୋଛ୍‌ନା । ସେ ଏବେ ଆଗପରି ବନସ୍ତର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ

ଭିତରେ ନିଜକୁ ଫେରେଇ ଦେବାର ପଥ ଖୋଜି ବସେ ନାହିଁ । ଭାବେ ନାହିଁ ଅତୀତ, ଭବିଷ୍ୟତ । ଆଗକୁ ପଛକୁ ଅନାଏ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରେ ନିଜକୁ ନିବିଡ଼ କରି ମିଶେଇ ଦିଏ । ଜୀବନର ସ୍ରୋତ କେଉଁଠୁ ବହି ଆସି କେଉଁଠି ମିଶିଯିବ, ତାର ଗତିବିଧି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଯେମିତି ମଣିଷ ପକ୍ଷେ ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ । କିନ୍ତୁ ବିନୟ ମନରୁ ଭୟ ତୁଟେ ନାହିଁ । ଆଖି ଆଗରେ ସେଦିନର ଅଶ୍ଳୀଳ ଛବି ଏବେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଝଲସି ଉଠୁଛି । ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରୁ ମଣିଷର ସ୍ୱର ଶୁଭୁଛି । ସେ ସ୍ୱର ଯେମିତି ଲହରରେ ଭାଜି ଭାଜି ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛି ବିନୟ ନିକଟରେ । ତମେ ଅଭିଜାତର ସନ୍ତାନ ବିନୁଭାଇ ! ମସ୍ତିଗଙ୍କା ।

ହଁ ଏ ସବୁ ଜୀବନର ଅଂଶ । ଲୁହ ଲହୁର ସମାହାର ଏ ଜୀବନଟା । ସତେ କଣ ଏଇଆ ? ବିନୟ ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଉଠିଲା । ନାଁ ଜୀବନ ଭିତରେ ଖାଲି ଲୁହ କମ୍ପା ଲହୁ ନାହିଁ । ସେଠି ଆନନ୍ଦ ଅଛି । ଆଉ ତାର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ହର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଆନନ୍ଦ ଆଉ ବେଦନାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଧରି ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରିଚି ଏ ଜୀବନ । ବେଳେ ବେଳେ ସେଇ ସବୁ ଅଂଶର ସ୍ପନ୍ଦନ ଅନୁଭବ କରେ ହୃଦୟ । ସେଥି ଭିତରୁ କେଉଁଟି ଆବଶ୍ୟକ କେଉଁଟି ଅନାବଶ୍ୟକ କହି ହେବ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସବୁ ଗୁଡିକର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ନ ହେଲେ ଜୀବନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆସିବ ନାହିଁ । ସେଥିଯୋଗୁ ଜୋଛନା ଆଖିରେ ସେଦିନ ଅଶ୍ରୁର ଜୁଆର ଆସିଥିଲା । ସେ ଅଶ୍ରୁ ଯେମିତି ବିନୟ ଆଖି ଆଗରେ ଗଭୀର ଅର୍ଥ ଧରି ଆସି ଠିଆ ହେଲା ।

ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଏ ସବୁ କଥା ଭାବୁଥିଲା ବିନୟ ।

ଭାବନା ଭିତରେ ଦିନ ଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିଛି । ତାହା ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ସନ୍ଧ୍ୟାର ଶେଷ ଆଲୋକ ଭିତରେ ପୁଣି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ପରଶ ଲାଗିଛି । କେଡ଼େ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଏ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ । ଜୋଛ୍‌ନାର ମମତା ଭିତରେ ତାହା ଯେପରି ଅଜବ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅଜବ ଶୁଭ୍ର ହୋଇ ଉଠିଛି । ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଘରସାରା ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ବନସ୍ପ । ତାର ମନେହେଲା ଆଗରୁ ତାକୁ ଯେମିତି ଲୁଚି ଲୁଚି ଘର ଭିତରେ କିଏ ରହି ଯାଇଥିଲା । ଏବେ ଏଠୁ ଛପିଛପି ପଳେଇ ଯାଉଛି । ପବନରେ ଯେପରି ତାର ଦେହର ସୁରଭି ମିଶି ଯାଇ ଘରର ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଗନ୍ଧାକୁଳ କରି ଦେଉଛି । କିଏ ଆଉ ଆସିଥିଲା ଏଠିକି ? ବୁଲି ବୁଲି ବନସ୍ପର ଆଖି ଅଟକି ଗଲା । ପୁରାତନ ନୂତନର ସ୍ମୃତି ବହନ କରିଥିବା କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଛବି ସଫେଦ କାନ୍ଥ ଉପରେ ଲଗେଇ ଦିଆ ଯାଇଛି । ମାଙ୍କର ଫଟୋ ରଖା ଯାଇଛି । ଫଟୋଟି ଭିତରେ ତାଙ୍କ ମାତୃତ୍ୱର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଫୁଟି ଉଠିଛି । କୋଳରେ ବଡ଼ଭାଇ ମୃଣ୍ମୟ ଆଉ ସିଏ । ଭାଇଙ୍କର ବାଁ ପଟରେ ଭାଉଜଙ୍କ ସ୍ନେହଲତା । ଗୋଟିଏ ପରିବାର । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ବିରାଟ ପଦ୍ମ ଭିତରେ ତାଙ୍କର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିବାର ପଡ଼ି ରହିଛି । ଯେମିତି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଉପଳ ଖଣ୍ଡ ।

ଏହି ପାରିବାରିକ ଜୀବନକୁ ତାର ଆଜି ଟିକିଏ ରସାଳ କରି ଆସିବ ଛନା । ଛନା ତା ହେଲେ ଆସୁଛି ? ପରମ ବିସ୍ମୟ ଭିତରେ ନିଜକୁ ପଚାରି ଉଠିଲା ବନସ୍ପ । ତାର ଯେପରି ଆତ୍ମ-ପ୍ରତ୍ୟୟ ଆସୁ ନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ନୀରବ ରହି ସେ ପୁଣି ନିଜ ଭିତରେ ଜୋରରେ କହି ଉଠିଲା—

ହଁ ହଁ ଛନା ଆସିବ । ଏହି ଘରକୁ ଭାଉଜବୋହୂଙ୍କ ପରି

ନିଜର ହୋଇ ଛନା ଅସିବ । ମା କୋଳରେ ନିଜର ସ୍ଥାନ ବାଛି ନେବ ସେ । ସଂସାର ପୂରି ଉଠିବ । କହି କହି ପୁଣି ନୀରବ ହୋଇଗଲା ବନଯୁ । ଭିତରେ ଯେମିତି ତାର ସେଇ କଥାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଉଠୁଛି ।

ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ସଂସାରଟି ଭିତରେ କେଉଁଠି ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଶୂନ୍ୟ ଅଂଶ ହାହାକାର କରି ଉଠୁଛି । ଏହିକଥା ଅନୁଭବ କରି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ବନଯୁ । ଏ ଶୂନ୍ୟତା ତାର ବାବାଙ୍କ ପାଇଁ । କିଏ ତାର ବାବାଙ୍କୁ ଫେରେଇ ଦେଇ ତାଙ୍କ ସଂସାରର ଶୂନ୍ୟ ଅଂଶ ପୂରଣ କରି ଦେବ ? କିଏ କଣ ନେଇ ଯାଇଛି ତାର ବାବାଙ୍କୁ ?

ଏତିକି ଭାବି ବନଯୁ କାତର ଭାବରେ ତଳକୁ ଚାହିଁଲା । ପୁଣି ଉପରକୁ ଚାହିଁଲା । ତଳେ ଏଇ ସର୍ବଂସହା ପୃଥିବୀ । ଉପରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆକାଶ । ସେଥିଭିତରେ ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, କେତେ ଗ୍ରହ, ଉପଗ୍ରହ । ଶାସ୍ତ୍ର କହେ ଏମାନେ ଦେବତା । ଏମାନେ ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା । ଜନ୍ମ ମରଣର ନିୟନ୍ତ୍ରା । ତେବେ ଏଇମାନେ କଣ ତାର ବାବାଙ୍କୁ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ? ଏ ପୃଥିବୀ କୋଳରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇ କେଉଁଠି ରଖିଲେ ତାହେଲେ ?

ବନଯୁର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରି ଆସିଲା । ମାଙ୍କର ଫଟୋ ପାଖରେ ବାବାଙ୍କର ଫଟୋ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଛି । ସେ ଯେମିତି ପ୍ରଥମ କରି ଆଜି ଦେଖୁଛି ସେ ଫଟୋକୁ । କେଡ଼େ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳ । ଚାହାଣୀରେ ଅପାର ଆଲୋକ ଜଳି ଉଠୁଛି । ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଆଲୋକ ଜଳିଥିଲା । ପୁଣି ଲିଭିଗଲା । କିଏ ଲିଭେଇଲା ? ଏଇ ଆକାଶର ଦେବତାମାନେ ? ଏଡ଼େ ନିର୍ମମ ସେମାନେ ? ନିର୍ମମତା କଣ ଦେବତ୍ୱ ? କେଉଁ ଅଦୃଶ୍ୟ

ଦେବତାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିନୟର ଅଭିଯୋଗ ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଦୁଃଖରେ ହୃଦୟ ଫାଟି ପଡୁଛି । ବାବାଙ୍କର ଫଟୋ ତଳେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା ସେ । ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠିଲା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ପାଟିରୁ ବାହାରି ଗଲା—

ବାବା……

ସେ ସ୍ୱର ଯେପରି ସାରା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଅଶ୍ରୁଳ କରିଦେଲା । ଉତ୍ତରରେ ଆଉ ଭାଷା ଫୁଟୁ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଦାରୁଣ ନିର୍ବେଦ ଅବସ୍ଥା ତାକୁ ଯେପରି ମୂକ କରି ଦେଇଛି ।

ଏତିକିବେଳେ ପାହାଚରେ ପାଦଶବ୍ଦ କରି ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ । ବିନୟକୁ ଏପରି ନିର୍ବାକ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଏ ଏକ ନୂଆ କଥା । ସେଥିରେ ପୁଣି ଖଣ୍ଡେ ଫଟୋ ତଳେ ଠିଆ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି ବିନୟ । ଘଟଣା କଣ ଅନୁମାନ କରି ନ ପାରି ବିନୟର ଖୁବ୍ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ । ବିନୟ ସେହିପରି କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଛି । ସେଠି ଆଉ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ବିନୟର ଆକୁଳ ଅଶ୍ରୁ ତାକୁ ଅସ୍ଥିର କରି ପକାଇଲା । କାହାର ଏ ଫଟୋ ? ନିଜର ଅସ୍ଥିର ବିହ୍ୱଳତା ଭିତରୁ ସେ ଡାକି ଉଠିଲା—

ବିନୁ……

ବିନୟ ଜବାବ ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଦେଖିଲା ପ୍ଲାବନ ତା ନିକଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଅତି ଭାଗ୍ୟବାନ ଏଇ ପ୍ଲାବନ । ବାପ, ମା, ଭାଇ, ଭଉଣୀର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସାର ତାର ହସୁଚି । ଆଉ ସିଏ ? ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତୁ ପିତୃ ସ୍ନେହ ସେ

ପାଇ ନାହିଁ । କେଡ଼େ ହତଭାଗ୍ୟ ସେ······ନିଜର ଭାବନା ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧୀର ଭାବରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ବିନୟ ।

ବନ୍ଧୁର ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ପ୍ଲାବନ । କେବଳ ଘଟଣାଟାକୁ ଅନୁମାନ କରି ପାରିଲା । ଫଟୋଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା । ମଣିଷକୁ କେତେବେଳେ ଅତୀତ ଯେମିତି ବିମୂଢ଼ କରିଦିଏ । ବିନୟର ଲୁହ ପୋଛି ସେ କହି ଯିବାରେ ଲାଗିଲା—

ବାବା ଆଉ ତୋର ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଫେରି ଆସିବେ ନାହିଁ ବିନୁ ! ତୁ କେଡ଼େ ଅବୋଧ······

ଏ କଥାରେ ବିନୟ ଅଧିକ କାନ୍ଦିଲା । ନୀରବ ଅଶ୍ରୁ ତୁଣ୍ଡର ଭାଷାକୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରଖି ଦେହଟାକୁ ବାରମ୍ବାର ଦୋହଲେଇ ଦେଲା ତାର । ପୂର୍ବ ପରି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସେ କହିଲା—

ନା ବାବା ଆଉ ଫେରିବେ ନାହିଁ ବନ ! ତା ହେଲେ ଏ ଲୁହର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ।

ସେଥିପାଇଁ ଦୁଃଖ କରି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ ରେ ! ଯିଏ ଗଲା ତାର ସ୍ମୃତିର ପୂଜା କରି ତାର ଆଦର୍ଶକୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେଇ ଆଦର୍ଶ ଭିତରୁ ହଜିଲା ମଣିଷର ଅହଂ ନିସ୍ତପ୍ତ ମିଳିବ । ଖୋଜି ପାଇଲେ ହେଲା । ଟିକିଏ ରହି ପ୍ଲାବନ ପୁଣି କହିଲା—

ବାବାଙ୍କର ଅପୂରଣୀୟ କର୍ମ ପୂରଣ କରିବା ତମମାନଙ୍କର ସର୍ବାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେ ପୂରଣ କରିବା ଭିତରେ ବାବାଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇବା ଆମେ । ସେଇ ସ୍ପର୍ଶ ଟିକକ ଆମ ଜୀବନର ସର୍ବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ପଦ ।

ଆଖି ଫେରେଇ ପ୍ଲାବନକୁ ଚାହିଁଲା ବିନୟ । କଣ କହୁଚ

ପ୍ଲାବନ । ତାର ମନେହେଲା ଅଶ୍ରୁର ପ୍ରବାହରେ ଭାସି ଭାସି ସେ ଆସି ଏକ ନୂତନ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଛି ଆଉ ଶୁଣୁଛି ନୂତନ ଦେଶର ନୂତନ ସଂହିତା । ବିନୟ ଗଳାରେ ବାନ୍ଧୁଛନ୍ତି ପ୍ଲାବନ କହିଲା—

କାଳର ଆବର୍ତ୍ତ ଭିତରେ କେତେ ଜୀବନ ହଜୁଛି । ହଜିବାରେ ମୋଟେ ନୂତନତା ନାହିଁ ବିନୁ ! ନୂତନତା ସେଇଠି, ଯେଉଁଠି ମଣିଷ ହଜିଲା ଅସ୍ମାର ଆଦର୍ଶ, ବଗଛ ଜୀବନର ଛନ୍ଦ ଖୋଜି ପାଏ, ସେଇଠି ଜୀବନର ସ୍ରୋତ ଉଜାଣି ବହିଆସି ମଣିଷର ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏ ।

ବିନୟ ସେହିପରି ପ୍ଲାବନକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି ।

ବାବାଙ୍କୁ ଯଦି ମରଣରେ ଜୀଅନ୍ତାର ସମ୍ମାନ ଦେଇ ପାରିବୁ, ସେହି ହେବ ତାଙ୍କ ପିତୃତ୍ୱର ସାର୍ଥକତା ।

ହଠାତ୍ ପ୍ଲାବନକୁ କୋଳ କରି ଭିଡି ଧରିଲା ବିନୟ । ଆଖିର ଲୁହଧାର ଅସ୍ତେ ଶୁଖି ଆସୁଛି । ପ୍ଲାବନକୁ ଧରି ଧରି ସେ ଯେପରି କାହାର ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ ପାଉଛି । ସେ ସ୍ପର୍ଶ ତାରୁଣ୍ୟର ନୁହେଁ, ପିତୃତ୍ୱର ।

ଏବେ ବିନୟର ମାନସିକ ଆଉ ଶାରୀରିକ ଦରପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆସି-ଯାଇଛି । ଜୀବନର ଘନରସ ଭିତରେ ପ୍ରାଣ ତାର ବୁଡି ରହିଛି ଯେମିତି । ପୁଣି ସେଇ ରସର । ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ଜୋଛ୍‌ନା । ସେଥି ଯୋଗୁ ତାର ସମସ୍ତ ସମୟରେ ମନେହୁଏ ଏହି ରସର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ଦୁଇ ବାହୁରେ ବନ୍ଦୀ କରି ପୃଥିବୀ ସାରା ଘୁରି ବୁଲନ୍ତା । ଆଉ ତାର ସାନିଧ୍ୟ ଭିତରେ ଜୀବନଟାକୁ ଅଜାର

ରସମୟ କରି ଦିଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏ କଳ୍ପନା ତାର କଳ୍ପନାରେହିଁ ରହିଯାଏ । ଏହାର ବାସ୍ତବ ରୂପଦାନ ପାଇଁ ଯେମିତି ସମାଜ ଆଉ ନିଜର ପରିବେଶ ଅଦମିତ ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରି ବସିଛି । ପାଖରେ ମା ଅଛନ୍ତି । ପାରିବାରିକ ଭୟ ମଧ୍ୟ ପୂରି ରହିଛି । ଦୂର ହେଲାବି ବଜ କଠିନ ହୃଦୟରେ ବସି-ରହିଛନ୍ତି ଭାଇ ଅଉ ଭାଉଜବୋଉ । ତାଙ୍କୁ ଏତେ ସହଜରେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ହେବନାହିଁ । ତେବେ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନା-ୟତ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ ବିନୟ । ନିର୍ଜନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜୋଛନାକୁ ଅତି ପାଖରେ ପାଇଲେ, ସେ କଣ କରିବ ଚିନ୍ତା କରି ନ ପାରି ମଠ ମଠ କରି ଅନେଇ ରହେ । ବିନୟର ଏପରି ଭାବ ଭଙ୍ଗୀରେ ମନେ ମନେ ହସିଉଠେ ଜୋଛ୍‌ନା । ତାର ଇଚ୍ଛାହୁଏ ବିନୟକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣି ମନର ସମସ୍ତ ଦ୍ୱନ୍ଦ ଭିତରୁ ରକ୍ଷା କରିନେବ । କିନ୍ତୁ କଣ ଭାବିବେ ବିନୁଭାଇ ! ଛି…ଛି…ନାରୀର ସହଜାତ ଲଜ୍ଜା ନିଜ ଭିତରେ ତାକୁ ନୁଆଁଇ ଦିଏ ।

ଛନା……

ପାଖକୁ ଲାଗି ଯାଏ ବିନୟ । ପୁଣି ଦି ପାଦ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ଫେରି-ଚାହେଁ । ଦୂରରେ ମା, ଚାକର, ପୁଟାସି ମାନଙ୍କ ସହିତ ଘର କାମରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆଉରି ପାଖକୁ ଲାଗି ଯାଏ ।

ଜୋଛ୍‌ନା ଡରି ଡରି ବୁଲି ଅନାଏ । ପାଖକୁ ଚାଲିଆସି ଧରି ପକେଇବେକି ? ମା ଅଛନ୍ତି । ସେ ଯଦି ଦେଖନ୍ତି ? ଜୋଛ୍‌ନାର ଛାତି ଦୁଲୁଦୁଲୁ କରି ଉଠେ ପଲ୍ଲେ । ଉମଙ୍ଗରେ ଦେହଟା କମ୍ପିଉଠେ ।

ବିନୟ କିନ୍ତୁ ଏତେ ବାଟ ଆଗେଇ ପାରେନାହିଁ । ଜୋଛ୍‌ନାର କଳା ଆଖି ଦୁଇଟିକି ଅନେଇ ରହେ । ବେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି

ଛନାଝା ? ସତେ କଣ ଛନା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ? ଭାଉଜବୋଉଙ୍କ ଠାରୁ ଅସୁନ୍ଦର ? ହଁ ହଁ ରଙ୍ଗ ଟିକଏ ଫର୍ସ ଭାଉଜବୋଉଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଛନା ଆଗ ଠାରୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ଉଠିଲାଣି । ଦେହର ମାଂସ ସମ୍ପଦ ଯେପରି ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଯଥେଷ୍ଟ ସଂବୃଦ୍ଧ ହୋଇ ଉଠିଛି । ତଳେ କ୍ଷୀଣ କଟି । ବିପୁଳ ନିତମ୍ବର ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ଯୁଗ୍ମ ବେଣୀ ତଳକୁ ଝୁଲି ପଡୁଛି । କୁଙ୍କୁମିତ କପାଳ ଉପରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳ ଫୁର୍ ଫୁର୍ ହେଉଛି । ସତେ ଏବେ ଛନାଝା ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି । କେମିତି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ତୁ ହୋଇ ପାରିଲୁ ଛନୁ...ମୁଁ ଯାଉଛି...

କଣ ?

ମତେ ହଇରାଣ କରିବାକୁ । ଭାରି ଦୁଷ୍ଟଝା...

ଜୋଛ୍ନା ହସି ଦେଇ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତିଦିଏ । ହୁଁ ଏଇ ଭାରି ଭଲ......

ହସି ହସି ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ବନପ୍ରି । ପାହାଚରେ କାହାର ପାଦ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ପଛକୁ ଫେରିଆସି ବଡ଼ ପାଟିରେ କହି ଉଠିଲା ବନପ୍ରି—

ମୋର ସେ ବହିଟା କେଉଁଠି ରହିଲା ଛନା...ତୁ ମୋର ସବୁ ଗୋଳମାଳ କରି ଦେଉଛୁ । ଯାଃ......

ଫେଁ କରି ଜୋରରେ ହସି ଉଠିଲେ ଜୋଛ୍ନା । ତାକୁ ଗୁହିଁ ବନପ୍ରି ମଧ୍ୟ ହସିଉଠିଲା । ପାଦ ଶବ୍ଦ ପାଖେଇ ଆସୁଛି । କିଏ ଆସୁଛି ? ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ବନପ୍ରି । କିନ୍ତୁ ଅପ୍ସା ତାରି ମିଶି ରହିଲା ଜୋଛ୍ନା ସହିତ ।

ସମୟେ ସମୟେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ନିକଟରେ ପାଇ ଅସ୍ବହସି

ହୋଇଯାଏ ବିନୟ । ନିଜର ଛୋଟ ସଂସାରଟିକୁ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ସେ ଯେମିତି ମନସ୍ଥ କରୁଛି । ଜୋଛ୍ନା ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ତା କଳ୍ପନାକୁ ରୂପ ଦେଇ ପାଖେଇ ଆସେ । ସେଥିରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ବଢ଼ି ଉଠେ । ନିଜର ଅତି ପାଖରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବିନୟ ଭାବେ, ବାସ୍ତବିକ ପରସ୍ପର ସ୍ନେହ ପ୍ରୀତିରେହିଁ ବୈକୁଣ୍ଠ ରଚନା କରିଯାଇ-ପାରେ । ଭକ୍ତ କବି ଏହାର ଅମର ସ୍ୱାକ୍ଷର ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ ଏଇ ବୈକୁଣ୍ଠର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୱରୂପା ନାରୀର ସାଧନାରେ । ଜୋଛ୍ନା ସେହି ସ୍ୱାଧ୍ୱୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ।

ତାର ଏହି ଭାବନାକୁ ଆହୁରି ପ୍ରାଣବନ୍ତ କରି ଦିଏ ଜୋଛ୍ନା । ଏବେ ଯେମିତି ତାର ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ନାହିଁ । ହୃଦୟ ତନ୍ତ୍ରୀରେ ସବୁ ସମୟରେ ଯେପରି ବିନୟର ରାଗିଣୀ ବାଜି-ଉଠୁଛି । ଜୋଛ୍ନା ଏହି କଥା ଅନୁଭବ କରେ । ନିଜକୁ ବିନୟ ଭିତରେ ବିଲୀନ କରିଦେଇ ସେ ଚାହିଁ ରହେ । ଯେପରି ଦୁଇଟି ଦେହ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମାର ବିକାଶ ହୋଇଛି ।

ଏହା ଭିତରେ ଆହୁରି ଅନେକ ଦିନ ଗତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ବିଗତ ଦିନ ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଯେମିତି ନାନା ଆଡ଼େ ଘୂରି ଘୂରି ସେମାନେ ଆସି ପୁଣି କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଇ. ଏ, ପରୀକ୍ଷାର ଦିନ ପାଖେଇ ଆସୁଛି । ପରୀକ୍ଷା ପରେ ବିନୟ ବମ୍ବେ ଯିବ ବୋଲି ଆଗରୁ ମୃଣ୍ମୟ ଆଉ ସ୍ନେହଲତା ଚିଠି ପଠେଇଛନ୍ତି । ସେଠିକି ଯାଇ ସେ ପୁଣି କେତେ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷା-

ନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗ ଦେବ । ବମ୍ବେ ଯିବା ମୂଳରେ ଯେତିକି ଆନନ୍ଦ ନିହିତ ଅଛି, ତାହାଠାରୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବିଷାଦିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ବିନୟ । ହେତୁ ହେଲାଦିନୁ ଜୋଛ୍ନାର ନିବିଡ଼ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଦିନଗୁଡ଼ା ତାର କଟି ଯାଉଥିଲା । ଏବେ ପୁଣି ସେ ନିଜକୁ ନିଃସଙ୍ଗ କରି ବମ୍ବେ ଚାଲିଯିବାକୁ ବସିଛି । ଏହି କଥା ମନେକରି ଗଭୀର ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ବିନୟ । ବମ୍ବେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗର ଯେଉଁ ଲାଲସା ତା ଭିତରେ ଜାଗି ଉଠିଥିଲା, ତାହା ହଠାତ୍ ଶନ୍ତାର ଅଘାତରେ ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ଏହି ବାଧ୍ୟତା ତାକୁ ଯେପରି ନିଜ ଭିତରେ କ୍ରମେ ଛୋଟ କରିଦେଲା । ନିଜର ଏଇ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ସେ କେଉଁ ଦ୍ୱାସ୍ଥିର ଆବରଣ ତଳେ ଘୋଡେଇ ରଖିବ ଜୋଛ୍ନା ନିକଟରୁ......

ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଏହି ଚିନ୍ତା-ତା ଆକୁଳ ଅନ୍ତରକୁ ମଥିତ କରିବାରେ ଲାଗିଲା । ଭୟ, ଦୁଃଖ, ଲଜ୍ଜାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ସେ ଯେପରି ଜୋଛ୍ନାର ଆଖି ଆଗରୁ ନିଜକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଏହାକଥା ଅନୁଭବ କଲା ବିନୟ । ସେଥିରେ ପୁଣି ପରୀକ୍ଷା । ଜୀବନଟା ଖାଲି ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପରୀକ୍ଷା ।

ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନିଜ ଘରର ପ୍ଲାବନକୁ ପାଇ ଚିନ୍ତା-ଭୂତଟାକୁ ମନ ଭିତରୁ ତଡ଼ିଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଙ୍ଗୀତର ଆୟୋଜନ କଲା ବିନୟ । ତାର ମନେ ହେଲା ସଙ୍ଗୀତ ଯେପରି ଭୂତକୁ ତଡ଼ିବାର ଗାରେଡ଼ିମନ୍ତ୍ର ଆଉ ତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାଦାନ ଏଇ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ର । ପ୍ଲାବନହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଣିଆ ରୂପେ ତା ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖାଗଲା । ଗୁରୁର ହାତରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଡାକିବାକୁ

ଖବର ପଠେଇ ତାନପୁରାର ତାର ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଗଲା ବିନୟ ।

ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପରୀକ୍ଷା । ପଢ଼ା ପଢ଼ିରେ ଅବହେଳା କରି ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ଭିତରେ ମନୋନିବେଶ କରିବା ଏକ ହାସ୍ୟକର ସମସ୍ୟା ହେଲେହେଁ ବିନୟର ଯେମିତି ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ନଥିଲା ।

ସଙ୍ଗୀତର ପୂର୍ବାଭାସ ରୂପେ ତାର ଯନ୍ତ୍ର ଝିଣ୍ ଝିଣେଇ ଉଠିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଜୋଛ୍ନା । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ କର୍ମରେ ତାର ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ନାହିଁ । ନୀରବରେ ସେ କେବଳ ବିନୟର ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଆଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେଇ ଗଲା । ତା ଭିତରୁ କିଏ ଯେମିତି ସକଳ ସରସତାକୁ ପୋଛି ଦେଇଚି । କଳା କଳା ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ସଜଳ କାରୁଣ୍ୟ ଭରି ରହିଚି । ସଙ୍ଗୀତର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ଧାରା ଭିତରେ ସତେ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ।

ଜୋଛ୍ନାକୁ ଚାହିଁ ବିନୟର ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା ଆପେ ଆପେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସିଲା । ସଙ୍ଗୀତର ଝଙ୍କାର ଭିତରେ ଚିନ୍ତା ଭୂତକୁ ତଡ଼ିଦେବାର ସେ ଯେଉଁ ଆଶା କରିଥିଲା, ତାହା ଅତି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ବିଫଳ ହୋଇଗଲା । କଣ ହେଲା ଜୋଛ୍ନାର ? ଆଖି ଦିଓଟା ଫୁଲିଲା ପରି ଦିଶୁଚି । ମୁହଁରେ ଫୁଟି ଉଠିଚି ନୈରାଶ୍ୟର କଳା ଛାଇ । ଜୋଛ୍ନାର ଏମିତି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ନିଜ ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ବିନୟ, ତାହାକୁ କିଛି ନ କହି ତାନପୁରାଟା ଖୋଳ ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଲା । ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ପ୍ଲାବନ ମଧ୍ୟ ଉଠିଲା ।

ମୁଁ ଆସୁଚି ବିନୁ ! ମୋର ବାହାରେ କେତେକ କାମ ଅଛି ।

କହୁ କହୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲେଇଗଲା ପ୍ଲାବନ । ପରେ ପରେ ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ମଧ୍ୟ ଓହ୍ଲେଇ ଗଲା । ବାହାରକୁ ଆସି ବିନୟ ଡାକିଲା—

ଛନା·····

ମଝି ପାହାଚରେ ଅଟକିଗଲା ଜ୍ୟୋଛ୍ନା । ସେ ପୁଣି ଶୁଣିଲା ବିନୟର ସ୍ୱର—

ଛନା·······

ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସି ତାର ହାତ ଯୋଡ଼ିକୁ ଚାପି ଧରିଲା ବିନୟ । ମଟମଟ କରି ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ଥର ଥର ଓଠରେ ଭାଷା ଅଟକି ରହୁଚି । କଣ କହିବ ସେ ଜ୍ୟୋଛ୍ନାକୁ ? କେଉଁ ଭାଷା ନେଇ ସେ ତା ମନର କଥା କହିବ ? ଜ୍ୟୋଛ୍ନା ମନରେ ପୁଣି ସନ୍ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଚ । ସତେ କଣ ତୁ ମତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଚୁ ଛନୁ··

ଦୁଇ ଆଖିରେ ଲୁହ ଢଳ ଢଳ କଲା । ଦୁଇ ବାହୁରେ ବିନୟର ଗଳା ବେଷ୍ଟନ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଜ୍ୟୋଛ୍ନା । ଢଳ ଢଳ କରି ଅଶ୍ରୁ ବିନୟର ବକ୍ଷ ଉପରେ ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ଲିପି ଅପଢ଼ା ରହିଲା ନାହିଁ ।

ପରୀକ୍ଷା ସରିଗଲା । ଦୁଇଦିନ ପରେ ବିନୟ ବମ୍ବେ ଚାଲିଯିବ । ତା ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମହା ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ ଷଡ଼ି ଷଡ଼ି ଏ ଦୀର୍ଘ ଅବସର ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ହେବ, ଭାବି ଭାବି ଅଶ୍ରୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ଜ୍ୟୋଛ୍ନା । ପ୍ରଥମ ବିଚ୍ଛେଦର ନିଃସ-

ଙ୍ଗତା ତାକୁ ଯେପରି ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ପରି ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ କ୍ଷିପ୍ରପଦରେ ଆଗେଇ ଆସୁଛି । ଆଉ ସିଏ ନୀରିହ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଶିଶୁ ପରି କେଉଁ ଅଭୟ ଆଶ୍ରୟ ଲୋଡୁଛି ଯେମିତି । ନିଜର ଏହି କରୁଣ ଅବସ୍ଥାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରୁ ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ଯାଇ ନିଜ ଘରର ଗୋଟିଏ ନିରୋଳା ଜାଗାରେ ସମୟ କଟେଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଲା ଜୋଛନା । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରୁ ସେ ନିଜକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିଲେ ବି ବିନୟ ଆଖିରେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଧରା ପଡ଼ିଗଲା । ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ବଡ଼ଭାଇଙ୍କର ଆଦେଶ ଲଙ୍ଘନ କରିବା ତା ପକ୍ଷେ ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ । ଏହି କଥା ଜୋଛନାକୁ ବୁଝେଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଜ ଘର ଛାଡ଼ି ଜୋଛନା ଘର ଖଞ୍ଜାକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ବିନୟ ।

ଖଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଜୋଛନାକୁ କେଉଁଠି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ଦୁଇଦିନ ହେଲା ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଉନାହିଁ । ଜୋଛନା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଉନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ମା କେତେଥର ତାକୁ ପଚାରି ସାରିଲେଣି ।

ତୁ କଣ ଛନାକୁ କିଛି କହିଚୁ କି ବିନୁ !

କାହିଁ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମାଙ୍କୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବିନୟ । ସେ କଣ ଛନାକୁ କିଛି କହିପାରେ ? ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ସେ ମାଙ୍କୁ କହି ଦିଅନ୍ତା, ମୁଁ ତାକୁ କାହିଁକି କଣ କହିବି ମା ! ତାକୁ ଏକା କରି ମୁଁ -କଟକ ଚାଲି ଯାଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ସେ କାନ୍ଦୁଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଉ କଣ କରିବି ? ସେ ଦୋଷ କଣ ମୋର ? ସେଥିପାଇଁ ରାଗି କରି ଜୋଛନା ଆସୁନାହିଁ । ତା ହେଲେ··· କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ମାଙ୍କୁ କହି ହେଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଆଖିରେ ତାର ଲୁହ ପୂରିଗଲା । ସେଠୁ ଚାଲି ଆସିଲା ଦୂରକୁ ।

ବନସ୍ତକୁ ନିଜଘରେ ଦେଖି କୃତାର୍ଥ ହେଲା ଘର ଛର ଛର କର ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ବିଛେଇ ଦେଲେ ଜୋଛ୍ନା ମା । ଆସନରେ ବସିପଡ଼ି ବନସ୍ତ ପଚାରିଲା—

ଛନା କାହିଁ ମା !

ସେଇ ଘରେ କେଉଁଠି ଥିବ ବାପ !

କହିଦେଇ ଝିଅ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଡ଼ପାଟିରେ ଡାକି ଉଠିଲେ—

ଛନା···ଅଲୋ କୁଆଡ଼େ ଗଲୁକି ? ପୁଅ ଆସି ଖୋଜୁଛି···

ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ଚାଲି ଚାଲି ହେଇ ଆଉ ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲେ ଜୋଛ୍ନା ମା ।

ଅଲୋ କେଉଁଠି ପଶିଚୁ ? ପୁଅ ମୋର ସେତେବେଳୁ ଆସି ଖୋଜୁଛି । ଭାରି ତ ଦମାକ ହେଲାଣି ଲୋ ତୋର······

ଭମ ଭମ ହେଇ ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ପଶିଗଲେ ଜୋଛ୍ନା ମା । କଣ ଖଣ୍ଡେ ବହି ପଢୁଛି ଜୋଛ୍ନା । ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡୁଛି ଗାଲ ଉପରେ । କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା ମା । ଭାବିଲେ, ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି ମନାନ୍ତର ଘଟିଛି ବୋଧେ !! କାହିଁ ଆଗର ସେ ହସ ଖେଳ ନାହିଁ ତ ? ଛନା ମଧ୍ୟ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ବନସ୍ତ ଘରକୁ ଯାଉନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ବନସ୍ତ ଆସିଛି । ଅବୁଝା ପିଲା । ବଲେ ନିଜେ ନିଜେ ବୁଝି-ଯିବେ ସେ···ମୀଠବରେ ଫେରି ଆସି ବନସ୍ତକୁ କହିଲେ—

କଣ କଳିକଜିଆ ହେଇଚକି ବାପ ! ସେଇ ଘରେ ଛନା ଅଛି ଯା······

କଳିକଜିଆ ? ଆମର କଳିକଜିଆ ? ଛନା କହୁଥିଲା ? କାହିଁ ନାହିଁ ତ ? ମୁଁ ଯାଏ ତା ପାଖକୁ······

କହି କହି-ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ବନସ୍ତ । ପୁବ ପଣ୍ଡ

ବହି ଖଣ୍ଡିକୁ ଚାହିଁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବାରେ ଲାଗିଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ଅନ୍ୟ କିଛି ନ ଭାବି ଜୋଛ୍‌ନାର ପାଖକୁ ଲାଗି ଯାଇ ବହି ଖଣ୍ଡିକ ଟାଣି ଆଣିଲା ବିନୟ ।

ତୁ କାନ୍ଦୁଛୁ.....

ବିନୟର ସ୍ୱରରେ କାରୁଣ୍ୟର ଝଙ୍କାର । ଏଥିରେ ଜୋଛ୍‌ନା ନୀରବରେ ଖାଲି କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଲା । ବିମୂଢ଼ ହୋଇ ତାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ବିନୟ । ଆଉ ଯେମିତି କଥା କହିବାର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ହରେଇ ଦେଇଛି ସେ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ରହି ରହି କହିଲା—

ତୋର ଦୁଃଖ ମୁଁ ବୁଝୁଛି ଛନା...! କିନ୍ତୁ......

ତାର ଭାଷା ଅଟକି ରହିଲା । ହୃଦୟ ଯେପରି ଫାଟି ପଡୁଛି ବିନୟର । ଭାରି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ତାର ଅନୁଭବ । ଅଶ୍ରୁମିଶା ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ଜୀବନଟା କେବଳ ମିଳନର ରସ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ସେଠି ବି ବିରହର ଅଶ୍ରୁ ଅଛି ଛନା । ତାକୁ ଆମ ଜୀବନରୁ ଏକ ଆଡ଼୍ ବାଦ୍ କରି ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ ।

କହି କହି ଜୋଛ୍‌ନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ବିନୟ । ତାର କଥା ପରେ ମଧ୍ୟ ଜୋଛ୍‌ନାର ପାଟି ଖୋଲିଲା ନାହିଁ । ସେହିପରି ଆକୁଳ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଛି ସେ । ଯେମିତି ଏଇଥରକାର ଦେଖା ତାଙ୍କର ଶେଷ ଦେଖା । ବିନୁଭାଇଙ୍କୁ ଆଉ କେବେ ସେ ନିଜ ପାଖରେ ପାଇବ ନାହିଁ । ଏହି ଭାବନା ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଅଧିକ ଅଧୀର କରି ପକେଇଲା । ସେତେବେଳକୁ ବିନୟର ଶୁଭ୍ର ବଳିଷ୍ଠ ବାହୁଲତା ଭିତରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ପାତଳ ଅଙ୍ଗଯଷ୍ଟି ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଛି । ସତେ ଯେମିତି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରର

ମହାଶୁଭ୍ରତା ଭିତରେ କ୍ଷୀଣ ଶଣା ଚିହ୍ନ । ତା ମୁହଁ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଷଣି ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ବିନୟ ।

ଅସହାୟ ଶିଶୁ ପରି ବିନୟର ବକ୍ଷରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ିଦେଲା ଜୋଛ୍ନା । ବିଚ୍ଛେଦର ଭାବନା ଅନ୍ତସ୍ଥଳକୁ ମଥିତ କରି ତାର ତନୁଲତାକୁ ବାରମ୍ବାର ଦୋହଲେଇ ଦେଲା । ଏଥିରେ ବଡ଼ କାତର ହୋଇପଡ଼ିଲା ବିନୟ । ନିର୍ବାକ ହୋଇ କିଛି ସମୟ ସେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ।

ମୁଁ ତମେ ଯିବନାହିଁ ଛନା ! ତୋର ଅଶ୍ରୁ ନିକଟରେ କାହାରି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ବିନୟ ଗଳାରେ ବାହୁର ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନ ଦେଇ ମୁହଁକୁ ଗୁହିଁ ରହିଲା ଜୋଛ୍ନା ।

ତମେ ପରା କହିଲ ଜୀବନଟା ଖାଲି ମିଳନର ରସ ପାଇଁ ନୁହେଁ···

ଜୋଛ୍ନାର କଥା ଗୁଡ଼ିକରେ କ୍ରନ୍ଦନର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ଟିକିଏ ରହି ସେ ପୁଣି କହିଲା—

ଆମ ଜୀବନରେ ବି ଅଶ୍ରୁର ସ୍ଥାନ ଅଛି···

ଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାର କାମନା କରୁ ନାହିଁ । ଇଚ୍ଛା କଲେ ଜୀବନଟା ଲହର ହେବ । କିନ୍ତୁ ଖୋଜି ବସିଲେ ମୁଁ ତୋର ହସ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବି ନାହିଁ । ସେଥିଯୋଗୁ ମୁଁ ତମେ ଯିବ ନାହିଁ ।

ହଁ ତମେ ଯିବ । ତମ ଗୌରବରେ ଗୌରବାନ୍ୱିତା ହେବି ମୁଁ ।

ବିସ୍ମୟରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅନେଇଲା ବିନୟ । ଆଖିରେ ତାର ଲୁହ ପରି ରହିଚି । ସେ ଲୁହ ଭିତରେ ଅଶାର

ଅଲୋକ ଜଳୁଚି ପୁଣି । ସେ ଅଲୋକରେ ଯେପରି ସବୁ ପରିଷ୍କାର ଦିଶୁଚି ।

ମୁଁ ଯିବି ? ତାହେଲେ ତୁ କାନ୍ଦିଲୁ କାହିଁକି···?

ବିରହର ଅଶ୍ରୁକୁ ଜୀବନରୁ ବାଦ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି···

ତାର କଥାରେ ତାକୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଜୋଛ୍ନା । ତାର ଯେମିତି ପରାଜୟ ହେଲା । ଠିକ୍ କ ଆଗରୁ ଜୋଛ୍ନା ଅଶ୍ରୁର ଧ୍ୱଂସ ପାଇଁ ଏହି କଥାକୁ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର କରି ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲା ବିନୟ । ବଡ଼ କୌଶଳରେ ତାକୁ ଏବେ ତାର ଅସ୍ତ୍ରରେ ପରାଜିତ ଘୋଷଣା କରିଚି ଜୋଛ୍ନା । ସେ ବିଜୟିନୀ । ଛନାର ବିଜୟ ଗୌରବ କଣ ତାର ନୁହେଁ ? ଛନା ନିକଟରେ ତା ଜୟ ପରାଜୟ ଭିତରେ କୌଣସି ତଫାତ୍ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ଏତିକିବେଳେ ସେ ପୁଣି ଜୋଛ୍ନାର କଥା ଶୁଣି ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ତାର ହାତ ଧରି ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

ଜୀବନଟା ଯେତେବେଳେ କେବଳ ମିଳନର ରସ ପାଇଁ ନୁହେଁ ସେତେବେଳେ ଆମକୁ ବିଚ୍ଛେଦର ଅଶ୍ରୁରେ ଧୋଇ ହେବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତମେ କଣ ଏଇ ଅଶ୍ରୁକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବ ?

ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ବିନୟ । ପୁଣି ତା ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ପୂରି ଆସୁଚି । ଅଙ୍କୁଳ ଭାଷାର ଇଙ୍ଗିତରେ ଥରି ଉଠୁଚି ଓଠ । ଯେମିତି ଅଶ୍ରୁର ଗୋଟିଏ ତରଳ ପ୍ରତିମା । ନିଜ ଭିତରେ ତାର ସତ୍ତା ଅନୁଭବ କଲା ବିନୟ । ଏଇ ଅଶ୍ରୁକୁ ସେ ପୁଣି ଅସ୍ୱୀକାର କରିବ ? ତାର ମନେହେଲା ଜୋଛ୍ନା

ଲୁହ ବୋଲା ହୃଦୟଟା ଭିତରେ ତା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ଯେପରି ଲୋପ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ପରଦିନ ପ୍ଲାବନ ସହିତ ବୁଲି ବୁଲି, ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣେଇ ରାତି ପ୍ରାୟ ଦଶଟା ବେଳକୁ ଘରକୁ ଫେରିଲା ବିନୟ । ଅନ୍ଧାର ପକ୍ଷ ରାତି । କ୍ଷୀଣ ଜହ୍ନ ସେତେବେଳକୁ ଚକ୍ରବାଳର ସୀମା ପାର ହୋଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସୁଛି । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ବିନୟ ଦେଖିଲା ତଳ ମହଲା ଶୂନଶାନ୍ । ଗୃହର ପୁଷ୍ଟାଶ୍ରମାନଙ୍କର କୋଳାହଳ ନାହିଁ । ମା ମଧ୍ୟ ଦେଖା ନାହାନ୍ତି । ଉପରକୁ ଯାଇ ଲୁଗାପଟା ବଦଳେଇ ବିନୟ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକି ଉଠିଲା—

ମା...ମା...

କୌଣସି ଉତ୍ତର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସେ ପୁଣି ଗୃହର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଚାରିଲା—

ମା କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛନ୍ତି କିରେ !

ପାଖକୁ ଆସି ଗୃହର ଟୋକାଟି କହିଲା—

ମା ଶୋଇଛନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳୁ ଶୋଇଲେଣି ।

ମା ଶୋଇଛନ୍ତି ? ମା ଶୋଇଲେ କାହିଁକି ? ମା ତ କେବେ ଏତେବେଳୁ ଶୁଏ ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି ତା ଖାଇବା ପିଇବା ପୂର୍ବରୁ । ଆଜି ଶୋଇଲା କାହିଁକି ? କଣ ହଠାତ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଉଠିଲା ? ବିନୟର କଣ୍ଠରେ ଉଦ୍‌ବେଗର ଭାଷା ଫୁଟି ଉଠିଲା—

ମା'ର ଦେହ କଣ ଭଲ ନାହିଁ ? ଶୋଇଲେ କାହିଁକି ?
କାହିଁକି ଶୋଇଲେ ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ । କାନ୍ଦୁଥିଲେ ।
କହୁସାରି ସେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଲା । ବନଯ୍ୟୁ ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇ ଭାବିଲା, ମା ତା ହେଲେ କଣ ମୋ ଯିବା ପାଇଁ କାନ୍ଦିଲା...?

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ କ୍ଷିପ୍ର ପଦରେ ତଳକୁ ଆସି ମାଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ପୁଅର ଉପସ୍ଥିତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ହୃଦୟ ତାଙ୍କର ଯେମିତି ଦୁଃଖ ଭାରରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ଏଥିରେ ଅଜବ କାତର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ବନଯ୍ୟୁ । ତାର ଆଖି କୋଣରେ ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ରୁ ଉଦ୍‌ଗମ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପୁଅକୁ ଚାହିଁ ରହିଚନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ସ୍ନେହ କଣ କହୁଥିଲା...?

ବନଯ୍ୟୁକୁ କୋଳକୁ ଆଣି ଜୋରରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ସେ । ତାଙ୍କ ପେଟର ପିଲା ତାଙ୍କୁ ଆଜି ଅବମାନନା କରିଚି ।

ମା...

ଅଶ୍ରୁର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଭିତରୁ ବନଯ୍ୟୁର ସ୍ୱର ଯେମିତି ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅନ୍ତସ୍ଥଳକୁ ମନ୍ଥନ କରି ଦେଲା । ସେ କେବଳ ଅକୁଳ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଲେ । ସେ ଅଶ୍ରୁର ଅର୍ଥ କଣ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ବନଯ୍ୟୁ । ଖାଲି ଅନୁମାନ କଲା ।

ବନଯ୍ୟୁର କପାଳରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଦାମିନୀ ଦେବୀ କହିଲେ
ଛନାର ମା ଆଜି ଆସିଥିଲେ...

ଏତିକି କହି ସେ ଅଟକି ଗଲେ । ଟିକିଏ ପରେ ବନଯ୍ୟୁର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହି ରହି କହିଲେ—

ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ...

କଣ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ଛନା ମା ! କଣ ସେଦିନ ସେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ? ଛନା ମା ଆସିଥିଲେ କାହିଁକି ? କଣ କହିଲେ ତପ ଆସି ? ବିନୟର ମନେହେଲା ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଅନେକ କଥା ମାଙ୍କ ଠାରୁ ବୁଝି ନିଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି ପଗୁରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଚୁପ୍ କରି ମାଙ୍କ କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲା ।

ସ୍ନେହର ଅନୁମାନ ସତ ବିନୁ ! କିନ୍ତୁ ଏ ଆଶା ତ ତୋ ପାଇଁ ମୁଁ କରି ନଥିଲି ? ସ୍ନେହକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେବାର ପରିଣତି ମତେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କ କଥା ଗୁଡ଼ିକରେ ବେଦନାର ଝଙ୍କାର । ବିନୟର ଆଖି ଆଗରେ ମାଙ୍କ ଅଶ୍ରୁର ଅର୍ଥ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଏହା ଭିତରେ ଛନାର ମା ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ କରି ବସିଲେ କାହିଁକି ? ବିନୟର ମନେହେଲା ତା ଅଧାଗଢ଼ା ମୀନାର ଯେପରି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଏକ ଅକାଳ ଝଡ଼ ଆଘାତରେ ଭାଂଗି ପଡ଼ୁଚି । ମାଙ୍କୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବ ? ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଆସିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଛନା ମା ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟେଇ ବସିଲେ କାହିଁକି ?

ବାବା ଯାଇଥିଲେ । ମା କେବଳ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ଯୋଡିଏ ଶିଶୁ ସନ୍ତାନଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ । ସେଥି ଭିତରୁ ଜଣେ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଓହ୍ଲେଇ ସାରିଲାଣି । ବାକି ଥିଲା ସେ । କିନ୍ତୁ ତା'ଭାଗ୍ୟରେ ଏ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଲା କାହିଁକି । କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ମଝି ପଥରେ ସେ ମାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ହରେଇ ବସିବ ହୁଏତ !! ନିଜର ଏହି ଶୋଚନୀୟ ପରିଣତିର କଥା ଭାବି ନିଜ

ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ବନସ୍ତ । ମାଙ୍କର ବକ୍ଷ ସିକ୍ତ କରି ତାର ନୀରବ ଅଶ୍ରୁ ଝରିଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପୁଅର ଆଖି ପୋଛୁ ପୋଛୁ ଦାମିନୀ ଦେବୀ କହି ଯିବାରେ ଲାଗିଲେ—

ମିନୁକୁ କି କୈଫିୟତ ଦେବି ମୁଁ ? ବାବା ତୋର ସୁଖୀ । ତୋର ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ଗଢ ଦେଖିବାକୁ ରହିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେବେ......

ସେ ବନ୍ଦ ହେଇଗଲେ । ଆଖି କୋଣରେ ପୁଣି ନୂତନ ଅଶ୍ରୁର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଚି । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ପୁଣି କହିଲେ—

ମୁଁ ଯାହା ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରି-ନଥିଲି ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଇ ପାରିଚି ତୋ ଦ୍ୱାରା । କିନ୍ତୁ ତୁ କାହିଁକି ଏହା କରି ବସିଲୁ ବାପ ! ତୁ ତୋର ପିଲା ଖେଳକୁ ଭୁଲି ଯା ଧନ ! ତୁ ଆଜି ବି ମୋ ଶେଷ ସଙ୍ଖାଳୀରେ ବନ୍ଧୁ !

କହୁ କହୁ ପୁଣି କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ।

ମୋ କୋଳର ଶୂନ୍ୟ ଅଂଶ ପୂରଣ କରି ଏ ଘରକୁ ଯିଏ ଆସିବ, ସେ କଳା, ଅସୁନ୍ଦର ଛନା ନୁହେଁ । ସ୍ନେହଠାରୁ ଅଜର ରୂପର ସମ୍ପଦ ନେଇ ଏ ଘରେ ପାଦ ଦେବ ସେ ।

କହୁସାରି ପୁଅର ମୁହଁକୁ ନିଜ ପଣତରେ ପୋଛି ଦେଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ସେଇ ଆଖି, ସେଇ ଓଠ । ସବୁ ଭିତରୁ ଖାଲି ଅଶ୍ରୁର ଆବେଦନ ପାଉଚନ୍ତି ।

ମାଙ୍କ ଛାତିରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖିଲା ବନସ୍ତ । ଅଜଣାରେ ଥର ଥର ଓଠ ଯୋଡ଼ିକରୁ ଝରି ଆସିଲା—

ମୋ ଆଖି ନେଇ ଥରେ ଦେଖିଲୁ ମା ! ଛନା କେତେ କଳା ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚି ?

କହୁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ବିନୟ । ଅଶ୍ରୁର ଅଘାତରେ କ୍ଳିଷ୍ଟ ଦେହଟି ତାର ବାରମ୍ବାର କମ୍ପିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପୁଅର କପାଳ ଚୁମ୍ବନ କଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ବିନୟ ଅଶ୍ରୁର ସ୍ପର୍ଶରେ ଅଧୀର ହୋଇ କଣ ଯେପରି ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେ ।

ବିନୟ ବହେମ୍ବ ଗୁଲିଗଲା । ଛୋଟ ନାତି ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ମୁହଁ ଦେଖି ଅତି ଦୀର୍ଘ ଅଦର୍ଶନର କଥା ଭାବି ଭାବି ଗଭୀର ବେଦନାକ୍ରାନ୍ତ ହୃଦୟରେ ସେ ବହେମ୍ବ ଗୁଲିଗଲା । ତାର ଏ ଯାତ୍ରାରେ ମା ଦାମିନୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ରୁଳ ହୋଇ ଉଠିଚନ୍ତି । ପୁଅର ଏ ଦୀର୍ଘ ବିଚ୍ଛେଦର କଥା ମନେ କରି ଅନ୍ତର ତାଙ୍କର ବାରି ବାର ବିଳପି ଉଠିଛି । ବଡ଼ଭାଇ ପାଖକୁ ପୁଅ ଯାଉଛି । ତାର ଆଦର ଯତ୍ନରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ହେବ ନାହିଁ । ତଥାପି ମାତୃ ହୃଦୟ ତାଙ୍କର ବ୍ୟଥାରେ ଫାଟି ପଡୁଛି । ଏହି ଦାରୁଣ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ବିନୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ଥିଲା, ତାହା ଦୂରେଇ ଯାଇ ମନ ଭିତରେ ପ୍ରେମ ରୂପରେ ବିକାଶ ହେଉଛି । ତାହାର ବ୍ୟର୍ଥତା ସେ ଯେମିତି ଆଜି ନୂଆ କରି ଅନୁଭବ କରୁଚନ୍ତି । ପ୍ରେମର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭରି ରହିଥାଏ, ତାହା ନିକଟରେ ଦୈହିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ଅତି ନିମ୍ନ ସ୍ତରର । ତାଙ୍କ ମାତୃ ହୃଦୟର ଦାନ ବିନୁ ଯେତିକି ପାଉଛି ମିନୁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପାଉଛି । ମିନୁ ଠାରୁ ବିନୁ ତାଙ୍କର ଅଧିକ ରୂପବନ୍ତ ହେଲେ ବି ଅଧିକା ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ଏତିକି ଭାବି ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କର ମନେହେଲା, ସେ ଯେମିତି

ଏହି କଥାଟାକୁ ଓଜନ କରି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ଭିତରେ ତାର ମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରି ନ ଥିଲେ । ତାହା ଆଜ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ସନ୍ତାନର ବିଚ୍ଛେଦ୍ ଭିତରେ ଅତି ସହଜରେ ମୀମାଂସିତ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ନିଜ ଭିତରର ଏହି ସମାଧାନରେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଜୋଛ୍ନାକୁ ଅଧିକ ସ୍ନେହ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଯେମିତି ଆଗରୁ ନିଜ ହୃଦୟର ଗୋଟାଏ ଶୂନ୍ୟ ଅଂଶକୁ ଅନାବୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ପକେଇ ରଖି ଥିଲେ । ଏବେ ତାହା ଜାଣିପାରି କ୍ଷତି ପୂରଣରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି । ବିନୟର ଚେତନା ନେଇ ସେ ପୃଥିବୀକି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପୁଅର ଲୁହ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେପରି ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ପାରିଛି । ସତେ କେଉଁଠି ଅଛି ଥିଲେ ସିଏ......

କେବେ କେବେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଚାହିଁ ଅନେଇ ରହନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ସ୍ନେହ ଆଉ ଜୋଛ୍ନା । ତାଙ୍କର ସଂସାର ଆକାଶରେ ଯୋଉଏ ତାରକା । ସୁନ୍ଦର, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ଗୋଟିଏ ଉଇଁ ସାରିଛି । ଆରଟି ଉଇଁବାର ସାନ୍ଧ୍ୟ-ଲଗ୍ନ ବିତିନାହିଁ । ସେ ହୁଏତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଉଇଁବ, ଅନ୍ୟପରି ଆଲୋକର ଶିଖା ଜାଳି ଜାଳି । କିନ୍ତୁ......ମନ ଭିତରେ କେଉଁଠି ଖଟକା ଲାଗେ । ମନେପଡ଼େ ବିନୟର ସେଇ କଥା ଗୁଡ଼ାକ । ଯେମିତି ପୁଣିଥରେ ଲୁହରେ ତନ୍ତି ତନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଆସି । ମୋ ଆଖି ନେଇ ଦେଖିଲ୍ ମା...ଆଉ ଥରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଭଲ-କରି ଚାହାନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ସତେତ...କାହିଁ ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶୁନାହି ଛନା ? ମାଘର ଶେଷ ବସନ୍ତ ପରି ଯେପରି ପାଚିଲା ଦେହ ଖଣ୍ଡିକ ଭିତରେ ତାର ବିନୟର ମାନସ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ

କେଉଁଠି ଲୁଚି ଲୁଚି ରହି ଯାଇଛି । ଆଖିରେ ଖାଲି ବୋଲି ହେଉ-
ଯାଇଛି ତାର ମୋହର ଅଞ୍ଜନ ।

ଭାବି ଭାବି ଜୋଛନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁଏ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜୋଛନାର ଦେହରୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଲାଞ୍ଛନା ପୋଛି ଦେଇ ସ୍ନେହ ପରି ସମ୍ପଦର ଅବରଣ ଦେବେ । ଯତ୍ନକରି ମହାର୍ଘ୍ୟ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧେଇବେ । ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭରଣ ସାଜି ଦେବେ । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଜୋଛନାର ରୂପ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ନା ଛନା-ତାଙ୍କର ଅସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ… । ସତେ ଯେମିତି କୃଷ୍ଣା ରୂପସୀ । ଅଜ ତାଙ୍କର ତନୁ……

ଜୋଛନାକୁ ଗୃହ୍ନି ଗୃହ୍ନି ଅସ୍ଥିର ହେଇ ଯାଅନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ପୁଅର ବିଚ୍ଛେଦ ବାଧେନାହିଁ । ନିଃସଙ୍ଗତା ଦୂରେଇ ରହେ । ତାଙ୍କର ସଂସାର ଯେମିତି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି । ଜୋଛନା ଭିତରେ ରହି ଯାଇଛି ବିନସ୍ତର ମନ । ଅଶରୀର ମନର କାମନା ଦେହର ସ୍ପର୍ଶ ଭିତରେ ଚିକାଶ ଲଭ କରେ । ପୁଅ କୋମଳ ଦେହର ସ୍ପର୍ଶ ଯେମିତି ଜୋଛନାକୁ କୋଳରେ ଧରି ବି ସେ ପାଉଚନ୍ତି ।

ମାତୃ ହୃଦୟର ସ୍ପର୍ଶରେ ଜୋଛନା ଭୁଲିଯାଏ ପ୍ରିୟଜନର ମର୍ମନ୍ତୁଦ ବିରହ । ସମୟ କଟି ଯାଏ । ପ୍ଲାବନ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଅସି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଏ । ଗଲା ପୂର୍ବରୁ ଜୋଛନାକୁ ସହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବହୁତ କରି କହି ଯାଇଛି ବିନୟ । ପ୍ଲାବନ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷାକରି ଅସେ । ଏବେ ଅଜ ତାକୁ କଥା କହିବାରେ ଅଦୌ ସଂକୋଚ ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ ଜୋଛନା । ବନ୍ଧୁପରି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ମିଳାମିଶା କରେ ।

ବନସ୍ପ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କର ସଂସାର ଛନ୍ଦମୟ ହେଇଜଉଠେ ।

ଦିନେ ଦିନେ ସଙ୍ଗୀତ ସାଧନା ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚେ । ସାହିତ୍ୟରୁ ସଙ୍ଗୀତ । ବଡ଼ ପାଟିରେ ଯୁକ୍ତ କରନ୍ତି ପ୍ଲାବନ ଆଉ ହୋଇଛି ନା । ଯୁକ୍ତ ଘନେଇ ଉଠେ । ପାଟି ଶୁଣି ଭିତରୁ ଅଶଂକା କରି ଦୌଡ଼ି ଆସନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ପାଟି ଭିତରେ ଜୋରରେ ହସିଉଠନ୍ତି ପ୍ଲାବନ । କହନ୍ତି,

ମା ଆମ କଳି ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।"

ପ୍ଲାବନଙ୍କୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ନିଅନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦେଇ କହନ୍ତି ଠିକ୍ କହିଲୁ ବନ । ବନୁଟା ମୋର ଭାରି ବୁଦ୍ଧିଆ । ମୁଁ ଭାବିଲି ତୁ ଆଉ ବି ସେଇଆ ।

ଠୋ ଠୋ କରି ହସି ପକାଏ ପ୍ଲାବନ ।

ମାଙ୍କର ସେଇଁ ମନ......

ସ୍ୱର୍ଗ ଓହ୍ଲେଇ ଆସେ । ମାତୃ ହୃଦୟ ନିକଟରେ ପୃଥିବୀର ସ୍ୱର୍ଗ ତୁଚ୍ଛ ବୋଧହୁଏ । ତାହା ଯେପରି ଖାଲି କଳ୍ପନାର ବସ୍ତୁ । ଆଉ ଏଇ ଯେପରି ଶରନ୍ତନ ଆଉ ସତ୍ୟ । ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଅଛି । କେବଳ ନିଜ ପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ସେଠି ପହଞ୍ଚି ପାରିଲେ ହେଲା । ପ୍ଲାବନ ଗୁହଁ ରହେ ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କୁ । ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ଦେବତ୍ୱ ଯେମିତି ତା ହୃଦୟକୁ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ରସରେ ନିମଗ୍ନ କରିଦିଏ । ତାର ମନେହୁଏ ସମ୍ଭୋଗ ପାଇଁ ନାରୀ ନୁହେଁ । ପୁରୁଷର ଆରାଧନା ପାଇଁ ନାରୀର ସୃଷ୍ଟି । ଯେଉଁ ସମ୍ଭୋଗ ନାରୀର ମାତୃତ୍ୱର ମହତ୍ୱରେ ଭୂଷିତ କରି ପୁରୁଷର ଆରାଧ୍ୟ ରୂପେ ଥୋଇଦିଏ ତାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲିଯାଏ ପ୍ଲାବନ ।

ଆଉ ଦିନେ ଦିନେ ଗ୍ରାମ୍ୟରସରେ ମନ ବୁଡ଼ିଯାଏ । ଦାମିନୀ

ଦେବୀଙ୍କୁ ଘେରିବସି ଅସ୍ପୃହଁସ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଜୋଛ୍ନା ଅଭି ପ୍ଲାବନ । ଅଷ୍ଟୁଣ୍ଡ୍ରା ଗପ ଲମ୍ବିଯାଏ ବେଳଁଠୁ ବେଳଁଯାଏ । ଅସୁରୁଣୀ ଗଳ୍ପ ଲମ୍ବି ଆସେ ପିଲାବେଳର ଧୂଳି ସଂସାର ଭିତରକୁ । ଦାମିନୀ ଦେବୀ କହନ୍ତି, ମଫସଲୀ ଅଭିଜାତର ଦରବାରର ଝିଅ । ବଡ଼ଘରର ବୋହୂ ପୁଣି ହେଲେ ଭାଗ୍ୟହୀନା । ସମ୍ବଳ ହେଲେ ଯୋଡ଼ିଏ ଶିଶୁ ସନ୍ତାନ । ଲୁହ ଭିତରେ ଯୌବନର ଉତ୍ସବ ସରିଲା । କଥାର ଭଙ୍ଗି ଭିତରେ ଥରିଉଠେ ଯୋଡ଼ିଏ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୁତି । ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କ କୋଳକୁ ଆଉଜି ଆସେ ଜୋଛ୍ନା । ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୁଏ । ବୁକୁ ଭିତରେ ଖାଁ ଖାଁ କରେ । ଦୃଷ୍ଟି ଲମ୍ବି ଯାଏ ଦୂରକୁ । ଚକ୍ରବାଳର ନୀଳିମ ରେଖାତଳେ କିଏ ଯେପରି ଲୁଚିଛି......

ଦୂର ଦେବ ମନ୍ଦିରରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆରତିର ଶଙ୍ଖ ବାଜିଉଠେ । ଦେବାର୍ଚ୍ଚନା ପାଇଁ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ଉଠନ୍ତି । ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ଟାଣି କହନ୍ତି—

ବନୁ ମୋର କେମିତି ଥିବ......

ଦୁଃଖ ଘନେଇଉଠେ । ମନ ଛଟପଟ କରେ । ବର୍ଷତଳେ ଯାହାଙ୍କୁ ଘୋଡେଇ ରଖି କେତେ ଝଡ଼ ଝଞ୍ଜା ବଢେଇଛନ୍ତି ସେଇ ଦୁଇଟି ପିତୃହରା ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠେ ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କର । ବନସ୍ତୁ ପାଇଁ ଅଧିକ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଉଠେ ମନ । ଯେମିତି ଆକାଶର ଅସୀମ ଶୂନ୍ୟ ପାରି ହେବାକୁ ପକ୍ଷରେ ତାର ଏବେବି ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାର ହୋଇନି । ସାଥି-ହରା ପ୍ରାଣ ବାହୁନି ଉଠେ ଜୋଛ୍ନାର । ମନ ଭିତରେ ସମ୍ବୋ-ଧନ କରି ସେ ବନସ୍ତୁଙ୍କୁ କହେ, ସତେ ତମେ କଣ କରୁଛ......

ଦୁଃଖର ଧୂଆଁକୁ ଉଡ଼େଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହସି ହସି ବଡ଼ ପାଟିରେ ପ୍ଲାବନ କହେ—

ବିନୁ ଆଜି ବିନସ୍ତୁ ହେଇ ନଥିବ । ସେ ଅଭିନେତା ପାଲଟି ଯିବନି ।

ଆଉ ଆପଣେ ?

ଏତେ ଦୁଃଖରେ ମଧ୍ୟ ହସିପକାଏ ଜୋଛ୍ନା । ସେହିପରି ହସି ହସି ପ୍ଲାବନ କହେ—

ମୋ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଅଭିନେତ୍ରୀ ମିଳିବନି ଛନା ଦେବୀ !

ସତେତ... ଜୋଛ୍ନାର ଯେମିତି ଭାବାନ୍ତର ଆସିଯାଏ । ତାର ମନେହୁଏ ପ୍ଲାବନକୁ ଅଭିନେତା କଥା କହି ସେ ଯେମିତି ଗୋଟେ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲ୍ କରି ପକେଇଛି । ସତେ ଜଣେ ଅଭିନେତା ସହିତ ପ୍ଲାବନ ବାବୁଙ୍କର ତୁଳନା ହେଇ ପାରେନା । କେତେ ସୁନ୍ଦର ପ୍ଲାବନବାବୁ... କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ତାଙ୍କର ସେଇ ଭୁରୁ ଯୋଡ଼ାକ... ସତେ ଯେପରି ଯୋଡ଼ାଏ କଳା ଭୁଜଙ୍ଗୀ ଅତି ଭୋଜନର ନିଶାରେ ଶୋଇ ରହିଚନ୍ତି ।

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନିଜର ଅବସ୍ଥିତିକୁ ଭୁଲିଯାଏ ଜୋଛ୍ନା । ମଝ୍ ମଝ୍ କରି ଚାହିଁରହେ ପ୍ଲାବନକୁ । କେଡ଼େ ତୋଫା ଦିଶୁଚି ଦେହର ରଙ୍ଗଟାମ... ସେଠି ଯେମିତି ବିନସ୍ତୁର କାନ୍ତି ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହେଇ ଆସୁଚି ଧୀରେ ଧୀରେ ।

ଏହା ଭିତରେ ଆଉ କିଛି ଦିନ ବିତିଗଲାଣି । ଜୋଛ୍ନା ମନ ଭିତରେ ପ୍ଲାବନ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବସିଚି ।

ବିନୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା ଭିତରେ ଅଗାଧ ମମତା ପୂରି ରହିଛି । ତାର ମନେହେଉଛି ସେହି ମମତା ଉପରେ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ନେହର ପ୍ରଲେପ କିଏ ଦେଇ ଯାଉଛି । ଆଉ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ତାକୁ ପୋଛି ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ । ଦୁଇଟା ବଳିଷ୍ଠ ଶକ୍ତି ଯେମିତି ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରି ଆଖି ଆଗରେ ଠିଆ ହେଇଛନ୍ତି । ନିଜ ଅବସ୍ଥାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଭିତରେ ସେ ଆଜି ବିନୟକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା । ତାର ପ୍ରତିଯୋଗୀ-ରୂପେ ପ୍ଲାବନ ଯେମିତି ଆସି ଛିଡ଼ାହେଇଛି । ଜୋଛ୍ନାର ମନେହେଲା ଜୀବନର ଦୁଇ ଦିଗ ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି ଦୁହେଁ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଭରି ରହିଛି । ଜଣେ ନୀରବ ସାଧନାର ବଳରେ, ଜଣେ ଦୁର୍ଜୟ ବାହୁ ଶକ୍ତି ଦେଇ ସଂଗ୍ରାମୀ ହେଇ-ଉଠିଛନ୍ତି । ସେଇ ସାଧନା ଭିତରେ, ବିନୟ ଆଜି ଜଣେ ଦୀନ ଭିକାରୀ ରୂପେ ଠିଆ ହେଇଛି । ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ଅନେକ ପାଇବାର ଆଶାଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭିକ୍ଷାଥାଳ ଧରି ଠିଆହେବା ଯେ କେଡ଼େ ନିନ୍ଦନୀୟ ସେକଥା ଜୋଛ୍ନା ଭଲରୂପେ ଜାଣେ । ସେଥିପାଇଁ ବିନୟକୁ ସେ ନିଜ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମାନ ଦେଲା ।

ପ୍ଲାବନ•••ନିଜ ଭିତରେ ଯେମିତି ଟିକିଏ ଇତସ୍ତତଃ ହେଇ-ଗଲା ଜୋଛ୍ନା । ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟ ପ୍ଲାବନର ସୁଗଠିତ ତନୁଶ୍ରୀ ଭୁଲି ହେଉ ନାହିଁ । ଆଖିରେ ସେଇ ରୂପର କଜ୍ଜଳ ଗାର ଲାଗି ଯାଇଛି । ଗରୁଡ଼ ଉପରେ କଳା ଖସା ଚିହ୍ନ । କଥା କହିବାର ଭଙ୍ଗୀରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହେଇ ଯାଉଛି । ଯେମିତି ଖୋଲା ଗୋଟିଏ ଚେତକୀ ପାଖୁଡ଼ା ଉପରେ ମରଣର ଜ୍ୱାଳା ଭୁଲି ମତ୍ତ ଭ୍ରମର ବସି ରହିଛି ।

ଏ ସବୁ ନିଭୃତ ଅନ୍ତରର କଥା । ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବ

ନାହିଁ । ତଥାପି ଜୋଚ୍ଛ୍‌ନା ଆଖିରେ ନାଚିଯାଏ ବନଯୂର ଛବି । ସବୁ ପୂରି ରହୁଚି । କଣ ନାହିଁ ବନଯୂ ଭିତରେ ସେ ଭାବି ଭାବି ଜାଣି ପାରେନା । ଯେମିତି ବନଯୂ ତ୍ୟାଗ ନିଷ୍ଠାର ଏକ ପ୍ରତୀକ । ଜୀବନକୁ ଖୋଜି ସେଟି ଆଦର୍ଶର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ସ୍ୱାର୍ଥପରତା କେଉଁଠି କହି ହେବ ନାହିଁ । ଖାଲି ଏତିକି ମାତ୍ର ବନଯୂର ତ୍ରୁଟି । ତାର ନିଜର ନୁହେଁ, ତାହା ଐଶ୍ୱରିକ । ଦାନର ଗୌରବରେ ମହିମା ମଣ୍ଡିତ ସେ । କିନ୍ତୁ ଦାତାର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟରେ ଆତ୍ମା ପୂଜକ ନୁହେଁ । ଫୁଲ ତୁଳସୀର ଡାଲି ଧରି ଦେବତାର ଆରାଧନା ପାଇଁ ସେ ଠିଆ ହୋଇଚି । କିନ୍ତୁ ପୂଜାର ସଙ୍କେ ସେ ଜାଣି ନାହିଁ । ପାଷାଣ ମନ୍ଦିରରେ ପାଷାଣ ଅଛି, ଦେବତା ନାହିଁ । କୋଟି ଆରାଧନାରେ ଦେବତ୍ୱ ଆସିବ ନାହିଁ । ପାଷାଣର ନିରର୍ଥକ ନୀରବତା ଜୀବନକୁ କେବଳ ପ୍ରତାରିତ କରି ରଖିବ । ସେଥିଯୋଗୁ ତାର ଆରାଧନା ଗଭୀର ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅସଫଳ । ଏ ସବୁ ଭଲ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କଲା ଜୋଚ୍ଛ୍‌ନା । ବନଯୂର ସାନିଧ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ତା ଆଖି ଆଗରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇ ନୈରାଶ୍ୟର ବିରାଟ ପାହାଡ଼ ଠିଆ କଲା × ×

× × ବନଯୂ ଘରର ଦୋମହଲାର ଗୋଟିଏ ଘରେ ବସି ବସି ଏହି କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା ଜୋଚ୍ଛ୍‌ନା । ତଳୁ ପରିଚିତ ସ୍ୱର ଶୁଭୁଚି । ପ୍ଲାବନ ଆସୁଚି । କାହିଁକି ଆସୁଚି ପ୍ଲାବନ ? ତାର ମଧୁମୟ ଉପସ୍ଥିତି ଯେମିତି ବନଯୂର ସମ୍ପର୍କକୁ ଆସ୍ତେ ତଳୁ କରି ଦେଉଚି । ଏହା ଅନୁଭବ କରି ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା ଜୋଚ୍ଛ୍‌ନା । ଉଠିପଡ଼ି ସେ ଘରଯାକ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନିକଟରେ ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱର ଶୁଣା ଯାଉଚି । କାନ

ଡେରିଲା । କେତେ ମିଠା ଶୁଣା ଯାଉଚି ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱର... ଯେମିତି ସେଥିଭିତରେ ସମ୍ମୋହନ ଫାନ୍ଦ ସଜାଡି ରଖା ଯାଇଚି ତା ପାଇଁ । ଥରେ ପଡ଼ିଗଲେ ଆଉ ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ଜୋଛ୍ନାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଗୋଟାଏ ଚିତ୍କାର କରି ଏ ବାୟୁମଣ୍ଡଳଟାକୁ ମୁଖରିତ କରି ଦିଅନ୍ତା । ତାରି ଭିତରେ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱର । କିନ୍ତୁ ତାର ରୂପ...ପୁଣି ପବନରେ ଭାସି ଆସିଲା ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱର । ଉତ୍ତେଜନାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଜୋଛ୍ନା ଦୌଡ଼ିଗଲା ଦୁଆର ମୁହଁ ନିକଟକୁ । ତଳ ପାହାଚରେ କାହାର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଚି । ଫେରି ଆସି ଅସହାୟ ଭାବରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଯେମିତି ବିନୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଘର ଭିତରେ । ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁର ନିର୍ଝର । ଓଠରେ ବିଦାୟ ସଙ୍ଗୀତର ଭାଷା । ଦେହର ପୋଷାକ ପ୍ରସାଧନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଚି । କିନ୍ତୁ କଣ ତାକୁ ଏସ କହିବ...? ଆଖି ପୋଛି ନେଲା ଜୋଛ୍ନା । କରୁଣ ଆଖିରେ ଥରେ ଚାରି ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ଗଲା । ସେଇ ଘରର କାନ୍ଥରେ ବିନୟ ବାବୁଙ୍କର ଖଣ୍ଡିଏ ଫଟୋ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିଲା । ଫଟୋଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବା କ୍ଷଣି ଶଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଶାରୀରିକ ଗଠନର ଅନେକାଂଶ ବିନୟଙ୍କର ଭ୍ରାନ୍ତି ଜନ୍ମଉଚି । ଯେମିତି ବିନୟଙ୍କର ଆଗାମୀ ବୟସର ଆଲେଖ୍ୟ ଚିତ୍ର କିଏ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ରଖି ଯାଇଚି ଏଠି । ଦେହରେ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଆଭା । ଚାହାଣିରେ ଅଭିଜାତ୍ୟ । ମାନସିକ ଚିନ୍ତାର ରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଚି କପାଳରେ । ଛବିଟିକି ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଭୟରେ ଶିହରି ଉଠିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଯେମିତି ସେ ଚାହିଁ ରହିଚନ୍ତି...

ସେ ଘରୁ ଦୌଡ଼ି ପଳେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ଉଠି ପଡ଼ିଲା

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । କିନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡ ତାର ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଘୁରେଇ ଦେଉଛି । ଦୁଇ ହାତରେ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚିପି ଧରି ତଳଟାରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଚଟାଣରେ ଝୁ କରି ପିଟି ଦେବାକୁ ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ସେଥିରେ ତାକୁ ଯେମିତି ରକ୍ଷା ମିଳନ୍ତା ...।

ଏତିକିବେଳେ ଜୋରରେ ଜୋତା ଶବ୍ଦ କରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ପ୍ଳାବନ । ନୀଳ ରଙ୍ଗର ଏନ୍‌ଭଲପ୍ ଖଣ୍ଡେ ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ଆଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଖୋଲି ପଢ଼ିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲା । ବିନୟର ଚିଠି । ପ୍ଳାବନ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ସେଥି ଭିତରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଲେଖା ଅଛି । ପ୍ଳାବନ କିଛି ନ କହିଲେ ବି ଅକ୍ଷର ଦେଖି ସବୁ ବୁଝି ପାରିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ଚିଠିଟାକୁ ଖୋଲି ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା ସିଏ । କିନ୍ତୁ ବେଶି ବାଟ ଆଉ ଆଗେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖି ଦୁଇଟି ତାର ବ୍ୟାକୁଳ ଅଶ୍ରୁକ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା !

ଚୌକି ଖଣ୍ଡେ ଟାଣି ବସି ପଡ଼ିଲା ପ୍ଳାବନ । ସେ ଯେମିତି ଅଦୃଶ୍ୟ ଅଶୁଭର ଦୂତ । ଏକ ଦାରୁଣ ସମ୍ବାଦ ନେଇ ଏଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ଦୁଇଟି ଜୀବନର ଦୁଃସହ ବେଦନା ଭିତରେ ବିମୂଢ଼ ଭାବରେ ବସି ରହିଲା ପ୍ଳାବନ ।

ପ୍ରାୟ ଦଶ ମିନିଟ ପରେ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ଚିଠିଟିକୁ ଭାଙ୍ଗି କରି ଲଫାପା ଭିତରେ ପୂରେଇ ଦେଲା । ବିନୟ ଆଉ ଏବେ ଘରକୁ ଫେରିବ ନାହିଁ । ତା ଭାଇଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ସେଇଠି ରହି ପଢ଼ାପଢ଼ି କରିବ । ମା ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭିତରେ ଏଠୁ ଚାଲିଯିବେ । ଏ ଘରର ଦୁଆର ବନ୍ଦ ରହିବ......

ଦିନ ପ୍ରାୟ ଚାରିଟା ହେବ । ଖରାଦିନ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିବାକୁ ଆଉରି ଅନେକ ଡେରି ଅଛି । ଦିନର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆଲୋକ ଭିତରେ ଜୋଛ୍ନା ଯେମିତି ଘୋର ଅନ୍ଧାର ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆକାଶ ଯେପରି ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ନଇଁ ଆସୁଛି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ।

ଏହିପରି ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ଆଉରି କିଛିଦିନ ବିତିଗଲା । ଜୋଛ୍ନା ପୂର୍ବର ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମାନସିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଭୋଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିୟମିତ ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା ତାର ଚାଲିଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ଲାବନ ଆସି ସେଥିରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି । ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ କରୁଛି । ନାନା ସଙ୍ଗୀତ ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ ଜୋଛ୍ନା ମଝିରେ ମଝିରେ ଯୋଗ ଦେଉଛି । ଏବେ ସେ ଅନେକାଂଶରେ ଆତ୍ମ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ବହୁ କଳାକାରଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ଘଟି, ତା ପ୍ରତିଭାର ବହୁବିଧ ବିକାଶ ହୋଇ ପାରିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଅଦୌ ଶାନ୍ତି ପାଇ ପାରି ନାହିଁ । କର୍ମର ସାଧନା ଭିତରେ ନିଃସଙ୍ଗତା ଗର୍ଜି ଉଠେ । ଶୂନ୍ୟ ଆଖିରେ ସେ ଦୂରକୁ ଚାହିଁ ରହେ ।

ତାନପୁରାର ଝଙ୍କାର ସହିତ ଜୋଛ୍ନା ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱର ସଂଯୋଗର ଉଦ୍ୟମ କରିଛି, ସେତେବେଳେ ଏକ ବିରାଟ ଅନୁଭୂତି ତାକୁ ମ୍ରିୟମାଣ କରି ପକାଉଛି । ଗୀତ ଗାଇ ସାରିବା ପରେ ଜୋଛ୍ନା ଅନୁଭବ କରିଛି ଏ ସଙ୍ଗୀତ ତାର

ବ୍ୟର୍ଥ ସଙ୍ଗୀତ । ଶ୍ରୋତାର ଅଭାବରେ ସଙ୍ଗୀତ ସାର୍ଥକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉପସ୍ଥିତ ଅଗଣିତ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଯେମିତ ନିଜର ଗୀତ ପାଇଁ କାହାକୁ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । ତାର ମନେହେଲା କେହି ଯେପରି ମନ ଦେଇ ତା ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣୁ ନାହାନ୍ତି । ଦିନେ ଏକ ଲୟରେ ଶୁଣୁଥିଲା ବିନୟ । କିନ୍ତୁ ଆଜି କେହି ନାହିଁ...ଯାଃ ସେ ଆଉ ଗାଇବ ନାହିଁ । ଏତେବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ମଣିଷ ଥାଉଁ ଥାଉଁ କେହି ଯଦି ତା ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ ଆଉ କେବେ ଗାଇବ ନାହିଁ । ନା...ଏ ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ସେ ଆଉ ଯୋଗ ଦେବ ନାହିଁ । ଘରକୁ ଫେରିଯିବ । ଭାବି ଭାବି ଅତି ଅଧୀର ଭାବରେ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ଜୋଛ୍ନା ।

ଆସୁ ଆସୁ ମଞ୍ଚ ବାଟରେ ଜୋଛ୍ନା ପ୍ଲାବନକୁ ଭେଟିଲା । ରାତି ସେତେବେଳକୁ ଦଶଟା । ରାତିର ଗଭୀର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜପଥ ଉପରେ ଆଲୋକ ମାଳାର ସୃଷ୍ଟି କରା ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯେପରି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସହରର ଗଳିବସ୍ତି ଗୁଡିକ ଆଲୋକର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ସେଥିଭିତରେ ପୁଣି ଏକାକୀ ଫେରିଯିବାକୁ ବସିଛି ଜୋଛ୍ନା । ଅନୁମାନ କରି ପାରି ପାଖକୁ ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ ।

ଘରକୁ ବାହାରିଲଣି ବୋଧେ ! ଉପର କାମ ସରି ନାହିଁ ପରା ?

ପ୍ରଶ୍ନଟା ପଚାରି ଦେଇ ପ୍ଲାବନର ଭୁଲ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ପ୍ରଶଂସା ଭିତରେ ସେ ଜୋଛ୍ନାର ଗୀତ ଶୁଣି ସାରିଛି । କଥା ବଦଳେଇ ପୁଣି କହି ଉଠିଲା—

ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଗାଇଲ ଏଥର‌ଟା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେବୀ ! ଆଉ କିଏ ଗାଇବାକୁ ଅଛି ?

ପ୍ଲାବନର କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କୁ ଅନେଇଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ଯାହା କହୁଥିଲେ କଣ ସତ ? ସତରେ କଣ ତାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଶୁଣା ଯାଇଛି ତାର ଗୀତ ? ତା ହେଲେ ପ୍ଲାବନବାବୁ ମନେ‌ ହୋଇ ତାର ଗୀତ ଶୁଣିଥିବେ । ଭିତରେ ତାର ଅହ୍ଲାଦର ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା ।

ଏବେ ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ମନୋନିବେଶ କରିଛି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ଯେମିତି ତାର ଆଗର ସେଇ ଅଭାବ ଆଉ ନାହିଁ । ଜନସ୍ୱର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଅଭାବ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ତାର ଗୀତ ପ୍ରତିଭାର ଆହୁରି ମଧୁରତା ଭରି ଯାଉଛି ବୋଲି ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରୁଛି । ଅସନ୍ତା ଦିନଗୁଡିକ ଭିତରେ ତାହା ଯେପରି ଆହୁରି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ଭାବି ଭାବି ନିଜ ଭିତରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ଜଣକୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ହୁଏତ ଆହୁରି ଉନ୍ନତ ହୋଇପାରେ··· । କୌଣସି ମତେ ଏମ୍: ଏ:ଟା ପାଶ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଉ ପ୍ଲାବନବାବୁ···

କ୍ରମେ ତା ମାନସ ଚକ୍ଷୁରେ କେତେ ଛବି ଭାସି ଉଠେ । ସୁଦୂର ଦିଲ୍ଲୀ ସହରରୁ ମସ୍ତବଡ଼ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ ରୂପେ ପ୍ଲାବନ ଫେରିଛି । ନା···ନା···ଆଉ ଦିଲ୍ଲୀ ନୁହଁ । କଣ୍ଠ ଆଉ ଯନ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗୀତରେ ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ଫେରିବେ । ଆଉ

ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣେଇବାକୁ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଶ୍ୟ ଫାଟକ ନିକଟରେ । ସେଇ ଯଥେଷ୍ଟ...

ଏ ସବୁ ହେବା ପାଇଁ ଅନେକ ଡେରି । ରେଖା ଗଣି ହିସାବ କରିନେଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ପାଞ୍ଚ ଛଅ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ତାକୁ ଏଇକ୍ଷଣି ଅଠର ବର୍ଷ । ଆଉ ଛଅ ବର୍ଷ ପରେ ହେଇଥିବ ଚବିଶ ବର୍ଷ । ଏଇ ଚବିଶ ବର୍ଷର ବୟସ ତାକୁ କଣ ସେତେ-ବେଳେ ଏ ସବୁ ପାଇଁ ଅଧିକାର ଦେବ ? ନା...ନା...ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ବିନୁଭାଇ ସେତେବେଳେ କଣ ହେଇଥିବେ... ତାର ଯେପରି ଆଉ କିଛି ଭାବିବାକୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ଆଉ ପୁଣି କାହିଁକି ସେକଥା...? ବିନୁଭାଇ ଆଉ ଫେରିବେ ନାହିଁ ଏଠିକି ? ତାଙ୍କ ମା ଫେରି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଏବେ ଚାଲି ଯାଇ-ଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଲେଖିଛନ୍ତି ତାକୁ ଭୁଲି ପାରିବେ ନାହିଁ...

ଏହିକଥା ମନେ ପଡ଼ିବା କ୍ଷଣି ଜୋଛ୍‌ନାର ଯେପରି ସମସ୍ତ ଭାବନା ଶକ୍ତି ନଷ୍ଟ ହେଇଗଲା । ସେଲ୍‌ଫରୁ ଖଣ୍ଡେ ବହି ଟାଣି ଆଣି ଜୋର୍ କରି ସେଥିରେ ମନୋନିବେଶ କଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ବିନୟଙ୍କ ଘରେ କିଏ ରେଡିଓ ଖୋଲିଛି । ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ ହେଇଗଲାଣି ଅନେକ ବେଳୁ । କେଉଁ ସୁଗାୟିକା କଣ୍ଠରେ ମୀରାବାଈ ଭଜନ ଏକ ପୂତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଉଛି । ଦଣ୍ଡେ ନିଜ ଭିତରେ ନୀରବ ରହି ଭଜନର ପବିତ୍ରତା ଭିତରେ ନିମଗ୍ନ ହେଇଗଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ପୁଣି ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ନିଜ ରେଡ଼ିଓ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କଥା । ଅଠର ତାରିଖ ଆଉ ମାତ୍ର ଦୁଇ ଦିନ ବାକୀ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଇ ପାରି ନାହିଁ । ଭାବି ଭାବି ବାହାରକୁ ଅନେଇଲା ସେ । ପ୍ଲାବନ ବାବୁ...

ପ୍ଲାବନ ତାଙ୍କର ଘର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛି ଆସି ।

ପ୍ଲାବନ ଏବେ ସମୟେ ସମୟେ କିନସ୍ତୁ ଘରେ ତାଙ୍କୁ ନ ପାଇ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଚାଲିଆସେ । ଏଥିରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ଜୋଛ୍ନାର ବାବା ଆଉ ମା । ସାନଭାଇଟି ମଧ୍ୟ ଭାଇ ଭାଇ କହି ନାଚି ଉଠେ ।

ଭିତରକୁ ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ । ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନମସ୍କାର କରି ଅନ୍ତରର ନମ୍ରତା ପ୍ରକାଶ କଲା ଜୋଛ୍ନା । ପ୍ଲାବନର ବେଶଭୂଷା ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆଉ ସୁରୁଚି ସମ୍ପନ୍ନ । ପରିଧାନରେ ଶାନ୍ତିପୁରୀ ଧୋତି ଆଉ ପଞ୍ଜାବୀ । ପଞ୍ଜାବୀ ତଳକୁ ଜାଲି ଗେଞ୍ଜିର ଛିଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ବାରି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଦୁଗ୍ଧଫେନନିଭ ମଣି-ବନ୍ଧରେ ଚିକ୍କଣ କଳା ବ୍ୟାଣ୍ଡ୍‌ର ଘଣ୍ଟା । କପାଳରେ ସ୍ୱେଦ ବିନ୍ଦୁ ଭରିଗଲା ଓଠ । ଓଠ ଭଲେ ସରୁ ନିଶ ଧାର । ତାକୁ ଡଲେ ଯେମିତି ଜୋଛ୍ନାର ସମସ୍ତ ଚେତନା ହଜିଗଲା ।

କଣ ପଢ଼ୁଚ ?

ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱର ଶୁଣି ଜୋଛ୍ନା ଟିକିଏ ହସି ଦେଲା । କଣ ତାକୁ ପଚାରିଲେ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ? ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନଟ ସିଏ ମନେ ରଖି ପାରି ନାହିଁ । ହିଁ...ହିଁ...ସେ ବହି କଥା ପଚାରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ତାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସିବାକୁ କହି ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଭାରି ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କଲା ଜୋଛ୍ନା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ କହିଲା—

ଯାହା ପଢ଼ୁଚି ଆପଣ ବୁଝି ପାରିବେ । ଆପଣ ବସନ୍ତୁ...

ବହି ଖଣ୍ଡିକୁ ଡାହାଣ ହାତରେ ଉଠେଇ ଧରି ବସି ପଡ଼ିଲା ପ୍ଲାବନ । ବାଁ ହାତରେ ରୁମାଲ ଧରି ଝାଳ ପୋଛିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜୋଛ୍ନା ସେହିପରି ତାକୁ ଅନେଇ ଠିଆ ହୋଇଛି । କିଏ ଯେମିତି ଅଫୁରନ୍ତ ରୂପ ବୈଭବରେ ଈର୍ଷା କରି ଅଳକର

ସ୍ମୃତିଦାମ କାଟି ନେଉଛି । ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ସେ ପ୍ଳାବନର ହାତ ଧରି ଏ କର୍ମରୁ ନିବୃତ୍ତ କରେଇ ଦଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ନିର୍ବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲା କେବଳ ।

କଣ ବୁଝି ପାରୁନ···

ଡର ଡର ହୋଇ ଜୋଛ୍ନା କହି ଉଠିଲା—

ମତେ ସେଇଟା ଟିକିଏ ବୁଝେଇ ଦଅନ୍ତୁ ଅପଣ···

ପ୍ଳାବନ ନିକଟରେ ଖଣ୍ଡେ ଚୌକି ଟାଣି ବସି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । ବୁଝେଇବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲା ପ୍ଳାବନ । କାରୁଣ୍ୟ ଭରି ରହିଛି ଲେଖାଟି ଭିତରେ । ଲହରେ ଲେଖନୀ ଉଠେଇ ଲେଖକ ଏ ରସର ପରିବେଷଣ କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ରଚନା ଭିତରେ ନିମଗ୍ନ ହୋଇଗଲା ପ୍ଳାବନ । ଯେମିତି ତାରି ଜୀବନର ଅଶ୍ରୁଳ ଅବସ୍ଥାର ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଭାଷାରେ ରୂପ ଦେଇ ସେ ଥୋଇ ଦେଇ ଯାଇଛି ଜୋଛ୍ନା ଆଗରେ । ଅତୀତର ଅଶ୍ରୁ ସେପରି ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦେହଟାକୁ ଦୋହଲେଇ ଦେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଝିଅ ଆଗରେ ସେ ସବୁର ପ୍ରକାଶ ସେ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ନିଜ ଅବସ୍ଥାର କରୁଣତାକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ବହିଟି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ କ୍ଳାନ୍ତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ଗୋଟାଏ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ କାଲିଠାରୁ ଯାଇ ଏଇକ୍ଷଣି ଚାଲି ଚାଲି ଫେରୁଛି । ସାରା ରାତି ଅନିଦ୍ରା । ବଡ଼ ଅବଶ ଲାଗୁଛି ।

ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରି ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

ତାହାହିଁ ଆପଣଙ୍କ ବେଶଭୂଷାରୁ ଜଣା ପଡୁଛି । ଏଇବାର

ନୂଆ କଥା । ବଡ଼ କଷ୍ଟଦେଲି ଅପଣଙ୍କୁ । ଶାନ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ମୁଁ ତାହେଲେ କିଛି ଉଦ୍ୟମ କରୁଚି……

କହୁ କହୁ ଜୋଛ୍ନା ଘରର ଗୋଟିଏ କୋଣରୁ ତାନପୁରାଟି ଉଠେଇ ଆଣିଲା । ଚଞ୍ଚଳ ସ୍ୱରରେ ପ୍ଳାବନ କହିଲା—

ନା…ନା…ମୁଁ ପଢ଼େଇ ପା'ରେ……

ପ୍ଳାବନ ପୁଣି ବହିଟି ଉଠେଇ ନେଲା ।

ନା…ମୁଁ ଗୀତ ଗାଇବି……

ପ୍ଳାବନର ଅତି ପାଖକୁ ଲଗି ଆସି ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲା ଜୋଛ୍ନା । ତରୁଣୀ କଣ୍ଠର ଝଙ୍କାର ନୀରବତା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ମୁଖରିତ କରିଦେଲା । ବାଧହେଇ ବହିଟି ବନ୍ଦକରି ବସିରହିଲା ପ୍ଳାବନ ।

ହଠାତ୍ ପ୍ଳାବନ ଉପରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍ନା । କମ୍ପିତ ହାତ ଦୁଇଟି ମଝିରୁ ତାର ଖସି ଆସିଲା ତାନପୁରା । ସଙ୍ଗୀତ ମଝିରେ କେତେବେଳେ ଯେ ତାର ଏ ନିସ୍ତେଜ ଅବସ୍ଥା ଆସି ଯାଇଚି ସେ ଜାଣି ପାରି ନାହିଁ । ପ୍ଳାବନ ମଧ୍ୟ ଅବାକ୍ ହେଇ ଅନେଇ ରହିଲା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମଧ୍ୟ ଜୋଛ୍ନାର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଅଜର ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେଇଗଲା ପ୍ଳାବନ । ନିଜ ହାତରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଉଠେଇ ଦେଇ ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ସ୍ଥାନ, କାଳ, ପାତ୍ର ଭୁଲିଯାଉଚ ଛନା ଦେବୀ !

ତାର ଏ କଥାରେ ମଧ୍ୟ ଜୋଛ୍ନାର ଭାବାନ୍ତର ଆସିଲା ନାହିଁ । ଅତି ଅସହାୟ ଶିଶୁ ପରି ସେ ପ୍ଳାବନ ଉପରେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା । ପ୍ଳାବନର ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ଯେମିତି ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରବାହ

ଖେଳିଗଲା । ଅତି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଠେଲି ଦେଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ଉଠିଲା ସେ ।

ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ଛନାଦେବୀ ! ଦୁର୍ବଳତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ତମେ ବିନୟ ପ୍ରତି ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛ ।

କହୁ କହୁ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ପ୍ଳାବନ ।

ପ୍ଳାବନ ବାବୁ.........!

ଜୋଛ୍ନାର ବେଦାନ୍ତ ସ୍ୱର ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ତରଙ୍ଗାୟିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଏଥି ଭିତରେ କିଛି ଦିନ ଗତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ମଝିରେ ଥରେ ବଡ଼ ପୁଅ ମୃଣ୍ମୟ ଆସିଥିଲେ । ଘରର ଦାୟିତ୍ୱ ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଚାକର ଉପରେ ଦେଇ ଦାମିନୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହା ଭିତରେ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ମଧ୍ୟ ବାହାରି ସାରିଲାଣି । ଜୋଛ୍ନା ଆଇ, ଏ, ପାଶ କରି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବିନୟ ଫେଲ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଜୋଛ୍ନାର ମନୋଭାବ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବଦଳି ଯାଇଛି । ପୂର୍ବର ଆକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ତୁଟି ଯାଇଛି । ଶତ ଚେଷ୍ଟା କରି ସୁଦ୍ଧା ନିଜକୁ ବାଗ ଭିତରେ ରଖି ପାରି ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । ଦାମିନୀ ଦେବୀ ବଂବେ ଚାଲିଗଲା ଦିନୁ ବିନୟ ପରିବାର ଠାରୁ ତାର ସମସ୍ତ ଯୋଗାଯୋଗ ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବିନୟ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ସେ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗ ବାଛି ନେଇଛି ନିଜ ପାଇଁ । ଯେମିତି ସେ ସବୁ ତାର ଆଉ କିଛି ମନେ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଅବସ୍ଥାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଶାନ୍ତିତ ହୋଇ ଉଠିଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ବ୍ଃ ଏଃ ପଢିବା ପାଇଁ ନାଁ ଲେଖେଇ ସାରିଲାଣି । ନିଜ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଗତିର ମୋଚନ ପାଇଁ ସେ ଗୋଟାଏ ଚାକିରୀ ଧରିଛି । ପରିଶ୍ରମର ବିନିମୟରେ ନିଜର ଅଭାବକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଲାଘବ କରି ପାରିଛି ସେ । ଏଥର ସେମିତି ନିଜର ଚଲା ପଥରେ କାହାର ସାହାଯ୍ୟ ଚାହେଁନା । ଅତୀତର ସମସ୍ତ ସାହାଯ୍ୟ ସହାନୁଭୂତିକି ଭୁଲି ଯାଇଛି ସେ ।

ଏବେ ଜୋଛ୍‌ନା ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ମିଳାମିଶା କରେ । ବନ୍ଧନର ଆବରଣ ଭିତରେ ପୂର୍ବ ପରି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଲଜ୍ଜା ସଙ୍କୋଚର ଅନୁଭବ କରେ ନାହିଁ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଜୋଛ୍‌ନାର ମନେ ପଡ଼େ ପ୍ଲାବନ କଥା । ଦେଢ଼ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକା ହେବ ସେ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ତାପରେ ଜୋଛ୍‌ନାର ଜୀବନରେ ଏହିପରି ନାନା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ଲାବନ ସହିତ ଆଉ ଦେଖାହେଲେ କଥା କହିବାର ସୁଯୋଗ ଆସି ନାହିଁ । ପ୍ଲାବନ ବାବୁ କଣ ସେଥିପାଇଁ ରାଗିଲେ...? ନା ସେଥିରେ ରାଗିବାର କଣ ଥିଲା ତାଙ୍କର ...? ଜୋଛ୍‌ନା ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ହୁଏତ ସେ ଘଟଣା ପାଇଁ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଚନ୍ତି ? ହିଁ ସେଦିନ ଗଲାବେଳେ ସେ କଣ କହିଥିଲେ ? ନିଜ ଭିତରେ ନୀରବ ହୋଇଗଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ସେଦିନ ବିନୟଙ୍କ କଥା କହିଥିଲେ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ! କିନ୍ତୁ ସେ ତାହିଁକି ଅନ୍ୟ ଢଙ୍ଗଟାକୁ ଭୁଲି ଗଲେ ?

ଜୋଛ୍‌ନା ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଗୁରୁ ଅଭିଯୋଗ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା ।

କାହାକୁ ସେ ଅପେକ୍ଷା ରଖି ପାରି ନାହିଁ । ଫେଲ୍

ହୋଇ ଯିବା ପରେ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡି ତାକୁ ଲେଖିଥିଲା ବସନ୍ତ । ତାପରେ ଦୁଇଥର ମଧ୍ୟ ନିଜର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଅଭିମାନକୁ ସମ୍ବଳ କରି ବସନ୍ତ ଲେଖିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ କୌଣସିଟିର ଉତ୍ତର ପଠେଇ ନାହିଁ । ବସନ୍ତ କଥା ଆଉ ମନେ କରିନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା । ଚେଷ୍ଟା କରି ଯେମିତି ଭୁଲି ଯାଇଛି । କେବଳ ତାଙ୍କ ଘର ବାଟ ଦେଇ କୁଆଡ଼କୁ ଗଲାବେଳେ ଅଖି ଠାଣି ହୋଇଯାଏ ନୀରବ ନିସ୍ପନ୍ଦ କୋଠାଟା ଆଡ଼େ । ଆଉ ହଠାତ୍ ଯେପରି ତାର ନୀରବତା ଆକ୍ରମଣ କରି ବସେ ଜୋଛ୍ନାକୁ । ଇଚ୍ଛା ନ କରି ସୁଦ୍ଧା ସେ ଭଲ କରି ଥରେ ଅନାଏ । ଉପର ମହଲାରେ ବସନ୍ତର ସେଇ ଶୟନକକ୍ଷକୁ । ପୂର୍ବ ପରି ତାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଛି । ଅତୀତ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବର୍ତ୍ତନକୁ ବେଖାତର କରି ଯେମିତି ମହା ଗର୍ବରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ସେ । ତାକୁ ଚାହିଁ ଭୟରେ ଜୋଛ୍ନାର ଭିତରଟା ଶିହରି ଉଠିଲା । ଚଞ୍ଚଳ ପଦକ୍ଷେପରେ ସେଠୁ ଚାଲି ଆସି ରାଗ ଗର ଗର ହୋଇ ଉଠିଲା ସେ । ବସନ୍ତ ପାଇଁ ଯେମିତି ସବୁ ତାର ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇ ଯାଉଚି । ଅଦଳ .ବଦଳ.....
ଅଦଳ ବଦଳ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଣ ? ତା ଜୀବନର ଦୀର୍ଘପଥରେ ବସନ୍ତର କ୍ଷଣିକ ଆବିର୍ଭାବ ସତେ କଣ ଏକ ଅଦଳ ବଦଳ କରି ଦେଇଛି । ନିଜ ଭିତରେ କ୍ଷଣେ ନୀରବ ରହି ତାର ମୀମାଂସା ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଜୋଛ୍ନା । ଅଭିଜାତ ବଂଶରେ ବସନ୍ତର ଜନ୍ମ । ତା ପାଇଁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପୂରି ରହିଛି । ଆଉର ଅଛି ରୂପର ବୈଭବ । ନା ନା ବସନ୍ତର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ବସନ୍ତର ବୈଭବରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଧନ ଆଉ ରୂପ ସାମାଜିକ ସମ୍ମାନର ମାନଦଣ୍ଡ ହୋଇ ପାରେନା । ବିଶ୍ୱ ସମ୍ମାନ ବସନ୍ତର ଶିର ଦୁର୍ଲଭ...ସେ ଫେଲ ହୋଇଛି...ହିଁ ବସନ୍ତ ଦୋଷୀ ।

ଚେଷ୍ଟା କର ସେ ଯେମିତ ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟେଇ ବସିଛି । ତା ବାଟରେ ବନଶ୍ରୀର ଦେଖା ନିଶ୍ଚୟ ଅଦଳ ବଦଳ କରି ଦେଇଛି । ସେ ତ ଆଗରୁ ଏ ସବୁ କିଛି ଭାବି ନ ଥିଲା···ଆଜି ପ୍ଳାବନ ବାବୁ କହିଲେ ଅନ୍ୟାୟ···

ଭାବନା ଭିତରେ ନିଜ ଘରର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ସାରିଛି ଜୋଛ୍ନା । ସାନଭାଇଟି ଭିତରୁ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇଲା । ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ କହିଲା—

ପ୍ଳାବନ ଭାଇ ଏଇବାଟେ ଗଲେ ଲୋ ଦେଇ ! ଡାକି ଡାକି ଆସିଲେ ନାହିଁ ଜମାରୁ···

ସାନ ଭାଇଟିକି ଛାତି ଉପରକୁ ଟେକି ନେଇ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ଜୋଛ୍ନା ।

ପ୍ଳାବନ ବାବୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ······ନା ନା ସେ ତାହାର ଆସିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ନ ଆସନ୍ତୁ ସେହି···

ଏ ସବୁ ପ୍ରାୟ ଛମାସ ତଳର କଥା । ଏହା ଭିତରେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ଉଣେଇଶ ବର୍ଷ ପୂରି ଗଲଣି । ବୟସ ସହିତ ତାଳ ଦେଇ ଶିକ୍ଷା ତାର ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ଏଥି ଭିତରେ ପ୍ଳାବନ କିମ୍ବା ବନଶ୍ରୀଙ୍କ କଥା ଆଦୌ ମନେ ପକେଇ ନାହିଁ । ପ୍ଳାବନ ସହିତ ତାର ଅନେକ ଜାଗାରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ଳାବନ ଜାଣି ଜାଣି ଅଡ଼େଇ ଯାଇଛି । ତାପରେ ଆଉ ଅଗ୍ରସର ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ ଜୋଛ୍ନା ଭିତରେ ।

ସେଦିନ ସପ୍ତାହର ପ୍ରଥମ ଦିନ । ଦୀର୍ଘ ଦେଢ଼ ଘଣ୍ଟା ସଙ୍ଗୀତ ଚର୍ଚ୍ଚା ପରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁକୁ ବଳେଇ ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ଜୋଛ୍ନା । ବନ୍ଧୁ ଜଣକ ଉପର କ୍ଳାସର ଛାତ୍ର । ସୁନ୍ଦର ଗୀତ ଗାଇ ପାରନ୍ତି । ପରିଚୟ ପରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ

ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଆସିଗଲା । ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ପୁଣି ଘନିଷ୍ଠତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଫେରିଯିବାକୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ବନ୍ଧୁ । ପଛେ ପଛେ ଜୋଛ୍‌ନା ମଧ୍ୟ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ନିଜର ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍‌ନା । ଆଖି ପିଛୁଳାଏ ନେଇ ଆଉଥରେ ଭଲକରି ଚାହିଁଲା । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପ୍ଲାବନ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ହାତ ଉଠେଇ ଆଗ ସେ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ନମସ୍କାର କଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିନମସ୍କାର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍‌ନା । ପ୍ଲାବନର ଆକସ୍ମିକ ଆବିର୍ଭାବ ତାକୁ ଯେମିତି ଏକ ପ୍ରସ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତିରେ ପରିଣତ କରି ଦେଲା । ପ୍ଲାବନ ତରୁଣ ବନ୍ଧୁକୁ ଥରେ ଚାହିଁ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ନେଲା ।

ଶୁଭ ରାତ୍ରି ଜଣେଇ ବନ୍ଧୁ ଜଣକ ହସି ହସି ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଉଠିଲେ । ତାକୁ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୋଛ୍‌ନା । କିଛି ସମୟ ପରେ ପ୍ଲାବନକୁ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲା ସେ । ପଛେ ପଛେ ପ୍ଲାବନ ଆସି ଘର ମଝିରେ ଠିଆ ହେଲା । ଚୌକି ଖଣ୍ଡେ ଘୁଞ୍ଚେଇ ଦେଇ ପ୍ଲାବନକୁ ବସିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ କଲା । ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଚୌକି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍‌ନା ।

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ବାକ୍ୟ ବିନିମୟ ହୋଇ ନାହିଁ । ପ୍ଲାବନ ପୂର୍ବପରି ନୀରବ ରହିଛି । ଆଣିଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବର ଆଗତ ପାଇଁ ସେ ଯେପରି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବସ୍ଥାର କରିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଛି ।

ଆଖି ଆଗରେ ପ୍ଲାବନ ବସି ରହିଛି । ଦେହରେ ଟିକ୍ ଟିକ୍ ନୀଳରଙ୍ଗର ହାଓ୍ୟାଇନ୍ ଆଉ ଧଳା ପ୍ୟାଣ୍ଟ । ପୂର୍ବପରି ରୂପର ସମ୍ପଦ ଭିତରେ ତାରୁଣ୍ୟ ଝିଲ୍ ମିଲ୍ କରୁଛି । ଆଜି ପୁଣି ମୋ କୁଟୀରର ଘନ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଏ ରୂପର ଶିଖା ଜଳିଲା

କାହିଁକି ? ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଉଠିଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ପ୍ଳାବନଙ୍କୁ ପଚାରି ବସିଲା ତା ଆସିବାର କାରଣ ।

ଆଜି ଆମ ଘରେ କେମିତି......

ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ସ୍ୱର ଥରି ଉଠିଲା । ନିଜ ଭିତରେ ଯେମିତି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚହଲି ଯାଉଚି ସେ ।

ବନଶ୍ରୀ ଚିଠି ଦେଇଚି......

ଅତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଉତ୍ତର । ତାହେଲେ ପ୍ଳାବନ ବାବୁ ପୁଣି ଆସିଚନ୍ତି ସାତତାଳ ପାଣି ଆଉ ଫଙ୍କୁ ଘାଣ୍ଟି ଘାଣ୍ଟି ଫଟୁଆର ସନ୍ଧାନ ପାଇଁ । ପ୍ରତି ଶିରାରେ ତାର ଅଗ୍ନି ସ୍ରୋତ ବହିଗଲା । କ୍ଷିପ୍ର ଭାବରେ ସେ କହି ଉଠିଲା—

ସେଥିରେ ମୋର କଣ ଅଛି ?

ଅଛି ବୋଲି ତମ ପାଖକୁ ମୁଁ ଆସିଚି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେବୀ !

ପ୍ଳାବନର ଅତି ଧୀର ସ୍ୱର ଶୁଣାଗଲା ।

ତମ ପାଖକୁ ବନଶ୍ରୀ ଚିଠି ଦେଇଚି । ମୋ ପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇଚି । ତମଠାରୁ ଉତ୍ତର ନେଇ ତା ପାଖକୁ ପଠେଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଚି ସେ । ଘୋର ଦୁଃଖ ଆଉ ଅଶ୍ରୁ ଭିତରେ ସେ ଝୁରୁଚି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଦେବୀ ! ନ ହେଲେ ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି ।

କଣ କହୁଚନ୍ତି ପ୍ଳାବନ ବାବୁ !

ସତ କହୁଚି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଦେବୀ ! ତମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଭ କାମନା କରି ମୁଁ ଆସିଚି ।

ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ପ୍ଳାବନର ସ୍ୱର ଯଥେଷ୍ଟ ଧୀର ଆଉ କୋମଳ । ସେଥିରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଯେପରି ପାତାଳର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇଲା । ପୁଣି ସେ ଶୁଣିଲା ପ୍ଳାବନର ସ୍ୱର ।

ମୋର ଆଶା ତମେ ତମର ମଙ୍ଗଳକାମୀ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ ମତେ ଛନାଦେବୀ !

ଏଥିରେ ଅଜିର ଅଭିଷ୍ଟ ହେଇ ଉଠିଲା ଜୋଛନା । କଣ୍ଠରେ ତାର କ୍ଷୁବ୍ଧତା ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ତାର ହିସାବ କରିବାକୁ ମୁଁ ଆଜି ଚାହେଁ ନାହିଁ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ! ବିନସ୍ତୁଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଅପଣଙ୍କ କଳ୍ପିତ ସମ୍ବନ୍ଧ କେବେ ନ ଥିଲା, ଏବେ ନାହିଁ, କେବେ ହେବା ସମ୍ଭବ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଗୋଟାଏ ମାମୁଲି ଧାରଣାକୁ ଏତେବଡ଼ ରୂପ ଦେବା ଅପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ଲେକ ପକ୍ଷେ ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ନିଜକୁ ନିଃସ୍ୱ କରି ଦେଇ ସାରିବା ପରେ ଯେ ବିନସ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟରେ ଏ ଘୃଣ୍ୟ ପରାଜୟ ଲେଖାଥିଲା, ପ୍ଲାବନ ଏହା କଳ୍ପନା କରି ପାରି ନ ଥିଲା । ଅଶ୍ରୁର ଜୁଆରରେ ବିନସ୍ତୁର ଜୀବନ ନୌକା ଥଳ କୂଳ ହରେଇ ଭାସୁଚି । ଅଜିର କେତେକାଳ ଯେ ଭାସିବ ଏମିତି କହି ହେବ ନାହିଁ । କେବେ ଯେ ତରଙ୍ଗର ପ୍ରଖରତାରେ ପିଟି ହେଇ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହରେଇ ନ ବସିବ ତାହା ମଧ୍ୟ କହି ହେବ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁର ଦୁଃଖ ପ୍ଲାବନର ଅସହ୍ୟ ହେଇ ଉଠିଲା । ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ କରି ଦେବାର ପ୍ରତିଦାନର କଣ ଏ ନିର୍ମମ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନରେ ହିଁ ଦେଲି ଛନା ଦେବୀ ! ନିଜର ଏହି ଚିନ୍ତା ଭିତରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ନ ରହି ସେଠୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲା ପ୍ଲାବନ ।

ଜୋଛନା ସେହିପରି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ବସି ରହିଚି । ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ଏହି ଶେଷ ଉତ୍ତରରେ ସେ ଯେମିତି ତାର ଚରମ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ପାରିଚି । ପ୍ଲାବନ ଯିବା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା ।

ବଣ୍ଟ ଦରବାରରେ ତମର ଏକ କୃତଘ୍ନତାର ବିଗ୍ରହ ଦିନେ ନା ଦିନେ ହେବ ଛନାଦେବୀ ! ଯୋଡ଼ାଏ ଅଖି ତମକୁ ନିରନ୍ତର ଗୃହିଁ ରହିଚ । ତମେ ତାକୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ

କହି ସାରି ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ସେଠୁ ଗୃଲିଗଲା ପ୍ଲାବନ । ତାର ଏଇ ଶ୍ଳେଷଭୋକ୍ତ ଜବାବ ଯେମିତି ଜୋଛନା ଉପରେ ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଖିଅଁ ଦେଇଗଲା । ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେଠୁ ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଗୃଲି ଆସିଲା ସେ । ସେଠି ବି ଅଗ୍ନି ଉଦ୍‌ଗୀରଣ ହେଉଚି । ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ସେହି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଅନ୍ତା । ଅଖି ଲୁହରେ ତାଙ୍କର ପାଦ ଯୋଡ଼ିକ ଧୋଇ ଦେଇ କହନ୍ତା, ମତେ ବଞ୍ଚାଅ ସଲିଲ ବାବୁ......

ଜୋଛନାକୁ ଶିଠି ପଠେଇ ସାରି ଯେଉଁ ଉତ୍ତର ପାଇବ ବୋଲି ବିନୟ ଆଶା କରିଥିଲା, ତାହା ଅତି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ବିଫଳ ହୋଇ ଯାଇଚି । ସୁଦୂର ବମ୍ବେ ସହରରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ନିଜର ଅତି ପାଖରେ ଜୋଛନାର ସେଇ ହୃଦୟହୀନ ଭାଷା ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛି । ତାହା ଯେପରି ତା ଜୀବନର ଛନ୍ଦରେ ଏକ ମହା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଲା । ଧାରାବାହିକ କର୍ମର ସାଧନା ଭିତରେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ତା ପକ୍ଷେ ଆଉ ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ଯେମିତି ସବୁ ଛଳନା । ଅନ୍ଧ ପ୍ରବଞ୍ଚନାର ଗୋଟାଏ ରଙ୍ଗରେ ଏ ଜୀବନର ମାନଦଣ୍ଡ ଯେପରି ଦଣ୍ଡକରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । କାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିବ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଏହି ଭାବନା ଭିତରେ ଅତୀତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ବିନୟର ଆଖି ଆଗରେ ଫୁଟି ଉଠେ । ଶୋଇ ଶୋଇ ସେ ପ୍ରଳାପ କରି ଉଠେ । ବସି ବସି ଆଖି ଲୁହରେ ବକ୍ଷ ଭିଜେଇ ଦିଏ । ମାଙ୍କୁ କଣ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ସେ ଭାଉଜବୋଉଙ୍କ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସେ । ନିର୍ବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହେ । ପ୍ରଥମ ଅମଙ୍ଗଳର କଥା ତାହାର ଥିଲା ଏ ଭାଉଜବୋଉଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ । ଏ କଣ ତାରି ପରିଣତି...? ଅସହାୟ ଆଖିରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଥରେ ଅନାଇଯାଏ ବିନୟ । କାହାକୁ ସେ ଦୋଷୀ ମାନିବ ? ନା ନା...କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯାନ କରିବାକୁ ତାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ । ଏତେବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ପଡ଼ି ଥାଉ ଥାଉ ସେ ସର୍ବହରା...କଂଗାଳ...ଭିକ୍ଷା ସେ ପାଇ ନାହିଁ । ଥାଳି ତାର ଭାଙ୍ଗିଛି । ଭିକ୍ଷାର ଲାଞ୍ଛନା ଧରି ତାକୁ ଏ ଜୀବନର ପରପାରିକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ।

ବଞ୍ଚିବାର ଆଶ୍ରୟ ନାହିଁ । ସେଇ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ ବିନୟ ନୀଡ଼ ରଚନାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲା । ଅଦିନ ଝଡ଼ର ଅତ୍ୟାଚାରରେ ସେ ନୀଡ଼ର ସ୍ୱପ୍ନ ଧୂଳିସାତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆଉ ରଚିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ଦେହରେ । ଏ ଦେହ ପୁଣି ଦିନକୁ ଦିନ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଯାଉଛି । ବିନୟ ଭାବି ଭାବି ଦେହକୁ ଭଲ କରି ପରସ୍ତେ ଅନାଇ ଯାଏ । ଇଏ ବା ଯେମିତି ଅଳ୍ପ ଦିନେ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ......ପଡ଼ୁ...ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ତ ତୁଟିଲାଣି...

ଥାଳୀ ପାଖରେ ଖାଇବାକୁ ବସି ଢକ ଢକ କରି ପାଣିଗୁଡ଼ାଏ ପିଇ ଉଠି ଆସେ ବିନୟ । ମା ପଚାରିଲେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଥକ୍କା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଅନାଇ ରହେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଚାଲି ଆସି ଜୋର୍‌ରେ ଶୋଇବା ଘରର କବାଟ ବନ୍ଦ

କରିଦିଏ । ଖଟ ଉପରୁ ବିଛଣା ଗୁଡ଼ାକ ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଟେଇ ତଳକୁ ଠେଲି ଦିଏ । ଦରକାର ନାହିଁ ଏ ସବୁ···ଏ କାଙ୍କ୍ଷିତ ଶଯ୍ୟାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣେଇ କେହି ଆସିବ ନାହିଁ···

ମନକୁ ମନ ହସି ଉଠେ ବନସ୍ତୁ । ଏ ସବୁ ପୁଣି ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରେରଣା । ତା ହେଲେ ତା ସୃଷ୍ଟିର କଳ୍ପନା କଳ୍ପନାରେହିଁ ରହିଗଲା କାହିଁକି ···? ସତେ କଣ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇ ଯାଇଚି···ସେ ଯଦି ପୁଣି ଗଢିବାର ଚେଷ୍ଟା କରେ···ନା ନା କି ଚେଷ୍ଟା ଆଉ ସେ କରିବ···? ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ତାର ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଚି । ଛନା ଅସ୍ୱୀକାର କରିଚି ତାର ସଂପର୍କକୁ । ତାହା କଣ ସତ···? ମନକୁ ମନ ପଚାରିବ ଉଠେ ବନସ୍ତୁ । ପ୍ଲାବନର ଚିଠି ଖୋଲି ବହୁଥର ପଢିଯାଏ । ସେଇ ଏକା କଥା । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା ତା ସହିତ । ପ୍ଲାବନ ଯେବେ ମିଛ ଲେଖିଥାଏ ? କାହିଁ ତାହେଲେ ତା ଚିଠିର ଉତ୍ତର ? ପ୍ଲାବନର ବା କଣ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥାଇପାରେ···? ବନସ୍ତୁର ଆଖିରେ ଲୁହ ଉଚ୍ଛୁଳି-ଉଠେ ।

ବେଳେବେଳେ ଚିଠି ଲେଖିବାକୁ କାଗଜ କଲମ ଧରି ବସିଯାଏ ବନସ୍ତୁ । କଲମ ଖୋଲି ଧରି ବହୁତ ଭାବେ । ତାର ଅନେକ କିଛି ଲେଖିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ । କିନ୍ତୁ କାହାକୁ ଲେଖିବ ? ଛନା ଏକବାର ବଦଳି ଯାଇଚି । ତାର ଭଙ୍ଗାଖଣ୍ଡି ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଦେଇ ନାହିଁ ସେ···ପ୍ଲାବନ ମିଛ ଲେଖି ନାହିଁ ।

ସମୟେ ସମୟେ ବନସ୍ତୁ ଆସି ମାଙ୍କ କୋଳରେ ଶୋଇ ପଡ଼େ । ମନହୁଏ ମା ଆଗରେ ସବୁ କହିଦିଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ କିଛି କହି ପାରେନା । ବୁକୁର କଥା ତୁଣ୍ଡରେ ଅଟକି ରହେ । ଅନ୍ତରର ବ୍ୟଥା ଛାତିର ପଞ୍ଜରା ଦୋହଲେଇ ଦିଏ । ମାଙ୍କ ଅଁଚଳ ତଳେ

ମୁହଁ ଘୋଡ଼େଇ ଭେ ଭେ କାନ୍ଦଉଠେ । ମା କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଉଠି ଚାଲି ଯାଏ ଦୂରକୁ ।

ଅକୁଳ ଆଖିରେ ପୁଅର ଗତି ପଥକୁ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ସେ ଯେମିତି ବୁଝି ବୁଝି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏଥି ଭିତରେ ଯେପରି ପୁଅର ଏକ ବିରାଟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟି ଯାଇଛି ।

ଦିନେ ଦିନେ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ବସିଯାଏ ବିନୟ । ମନ ଇଚ୍ଛା ଗାଏ । ଭଜନ ଗାଉ ଗାଉ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଏ ଜଣାଣ ଭିତରେ । ଜଣାଣ ପୁଣି ଶେଷ ହୁଏ ଲୁହର ସମାବେଶ ଭିତରେ ।

ଏହିପରି ଦିନପରେ ଦିନ କଟିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ବିନୟ ଅଶ୍ରୁର ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେଇ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରବାହ ଭିତରେ ଭାସିଉଠେ ଜୋଛ୍ନାର ମୁହଁ । ସେ ଭାବେ ଜୋଛ୍ନା ତାକୁ ଭୁଲି ଗଲାଣି । ସତେ କଣ ହେଲା ? ଜୋଛ୍ନା ସହିତ ତାର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନ ଥିଲା ? ଏତେ ସହଜରେ ଦୀର୍ଘ ଦିନର ସଂପର୍କକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିଲୁ ଛ୍ନା···ନିଜ ହାତରେ ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧର ବୃକ୍ଷ ରୁ ରୋପଣ କରିଥିଲୁ ତାକୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ନିଜ ହାତରେ ପୁଣି କାଟି ଦେଇ ପାରିଲୁ ଛ୍ନା······

ଶେଷ କଥା ଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲା ବିନୟ । ଦୂରରେ ମା ବସି ପୂଜା ପାଠର ଆୟୋଜନ କରୁଥିଲେ । ପୁଅର ଏ ଅହେତୁକ ପାଟି ଶୁଣି ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ବିନୟର ଆଖିରୁ ଦି ଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ଚାହିଁ ଚାହିଁ କଥା ଗୁଡ଼ାକ କହି ଯାଉଛି ସେ । ଶେଷ ଅକ୍ଷର କେଇଟା ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣି ପାରନ୍ତି ଦାମିନୀ ଦେବୀ । ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ ପୁଅକୁ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତ ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ

ଅବଚେତନ ରହୁଛି ବିନୟ । ସେ ଭାବିଲେ, କୌଣସି ଏକ ବଡ଼ ଧକ୍କାରେ ପୁଅର ଏ ଅବସ୍ଥା ଘଟିଛି । ସୁବିଧା ଦେଖି ବୁଝିବେ ମନେକରି ନୀରବରେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଏହାପରେ ଆହୁରି ଅନେକ ଦିନ ଗତ ହୋଇଗଲା । ଘୋର ମାନସିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଭିତରେ ବିନୟର ସୁଗଠିତ ତନୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସିଲା । ପୂର୍ବର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ତାର । ନିଜର ଅଶୁଭ ଅବସ୍ଥାକୁ ମାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରୁ ଲୁଚେଇ ରଖିବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲା ବିନୟ ସଫଳକାମ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଥରେ ଏକାନ୍ତରେ ପୁଅକୁ ପାଇ ସବୁ-କଥା ପଚାରି ବସିଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ।

ସତ କହୁଚୁ ବାପ ! ତୋ! ମୁହଁରେ ମୁଁ ଅଦୌ ସ୍ୱସ୍ତି ଦେଖୁନି କାହିଁକି ? କଣ ଛନାର କୌଣସି ଖବର ପାଉନାହୁଁ ।

ଦାମିନୀ ଦେବୀ ପ୍ରଥମେ ଭାବିଥିଲେ, ବିନୟ ଫେଲ୍ ହେବା ଯୋଗୁ ଗଭୀର ମନସ୍ତାପ ଭୋଗୁଛି । କିନ୍ତୁ ତାପରେ ବର୍ଷପରେ ବର୍ଷ କଟିଗଲେ ମଧ୍ୟ ତା ଅବସ୍ଥାର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କର ତାଡ଼ନା ପାଇଲେ ସୁଦ୍ଧା ତା ଭିତରେ ଆଉ ଆଗ୍ରହ ଦେଖା ଗଲାନି । ସେଥି ପାଇଁ ପୁଅର ନାନା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦାମିନୀଦେବୀଙ୍କ ଧାରଣା ବଦଳି ଗଲା । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଠାରୁ ଏକ ମସ୍ତବଡ଼ ଆଘାତ ପାଇ ଯେପରି ବିନୟ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛି ।

ମାଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ନିର୍ବାକ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁଲା ବିନୟ । ନିଜେ ତ ଅନୁଶୋଚନାର ଅଗ୍ନିରେ ଜଳୁଛି ।

ସେଥିରେ ମାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କାଢ଼ି ନେବାରେ ତାର କି ଅଧିକାର ଅଛି ଆଉ । କଥା ଅଡ଼େଇ ସେ କହିଲା—

କେତେ ଦିନ ହେଲା ମୋ ଦେହ କାହିଁକି ଭଲ ରହୁନି ମା……

ଆଉ କିଛି କହିପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ହୃଦୟ ଯେମିତି ଫାଟି ପଡ଼ିବ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ମା ଭାବିଲେ ସତ କଥା । ପୁଅର ଦେହ ଭାରି ଶୁଖି ଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ରୋଗରେ ତାଙ୍କର ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ନାହିଁ । ହୁଏତ ଭାବି ଭାବି ବିନୟର ଏ ଦୁରବସ୍ଥା ଆସି ଯାଇଛି । ତିନିବର୍ଷ ଗତ ହୋଇ ଚତୁର୍ଥବର୍ଷରେ ପଡ଼ିଲାଣି, ପିଲା ମନରେ ଭାବାନ୍ତର ଆସିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ମନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ବିନୟକୁ କିଛି ଦିନ ଘରକୁ ପଠେଇ ଦେବାକୁ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କଲେ ଦାମିନୀ ଦେବୀ ।

ବିନୟର ଅବସ୍ଥା ଆଉ ଗୋପନ ରହିଲା ନାହିଁ । ମା, ଭାଉଜ-ବୋଉ ଶେଷକୁ ବଡ଼ଭାଇ ମୃଣ୍ମୟଙ୍କ ନିକଟରେ ତାହା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଦାମିନୀ ଦେବୀ ନିଜେ ବଡ଼ ପୁଅକୁ ସବୁ ବୁଝେଇ ଦେଲେ । ବିନୟର ଦୈହିକ ଦୁର୍ବଳତା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢୁଛି । ବିନା ରୋଗରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମ ରହିତ ହୋଇ ଉଠିଲାଣି । ଏ କଥା ନିଜ ଆଖିରେ ମୃଣ୍ମୟ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ସାନ-ଭାଇର ମନ ବୁଝିବାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଏହି କଥା ଶୁଣି ସେ ମଧ୍ୟ କାରଣଟା ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରି ପାରି ମାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ଘର ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ପରଲୋକର ହାତରେ ଅଛି । ନିଜେ ଯାଇ ଥରେ

ଥରେ ମଡ଼ିରେ ଦେଖି ଆସିବା ଉଚିତ ମନେକରି ମୃଣ୍ମୟୀ
ବିନୟଙ୍କ ଯିବା ପାଇଁ ଦିନ ସ୍ଥିର କରି ଦେଲେ ।

ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ବିନୟ ଭିତରେ କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । କାହିଁକି ଆଉ ସେ ଘରକୁ ଫେରିବ ? ଯିଏ ଅଘଷ୍ଟ ତାରି ପୁଣି ଇଟା ଚୂନ ଘେରା ଘର ଭିତରକୁ ଫେରି ଯାଇ ଆଉ କେଉଁ ଲାଭର ଆଶା କରାଯାଇ ପାରିବ ? ଦିନେ ଯେଉଁ ଘର ଦୁଇଟି ଜୀବନ ପ୍ରବାହର କଳତାନରେ ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା, ତାହା ଆଜି ମରୁଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେଇ ମରୁଭୂମି ଭିତରେ ତୃଷାର୍ତ୍ତ ପଥିକ ପାଇଁ ଟୋପାଏ ହେଲେ ପାଣି ଆଉ ମିଳିବ ନାହିଁ । କେବଳ ସେଇ ସ୍ମୃତିର ଅଲେଖ୍ୟ ଧରି ବଞ୍ଚି ରହିଥିବ ପୁରୁଣା ମାଧବୀ କୁଞ୍ଜ ଆଉ ତା ଭିତରେ ହୁଏତ ବଞ୍ଚି-ରହିଛି ସେଇ ଗୀତଟା । 'ମାଧବୀ ଗୁନ୍ଦନୀ ରାତି'......କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁର ଆଉ ପ୍ରୟୋଜନ କଣ ? ସେଦିନ ପରି ବସନ୍ତ ସ୍ପର୍ଶରେ ମାଧବୀ ଲତା ଏବେ ବି ପୁଷ୍ପିତ ହେଉଥିବ । ଆଉ ତାର ସୌରଭ-ବିଗ୍ରହ କରି ନେଇ ଘର ଭରି ଦେଉଥିବ ପବନ । କିନ୍ତୁ ତା ନିକଟରେ ସବୁ ନିରର୍ଥକ । ଯାହାକୁ ସବୁ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଛନ୍ଦ ବୋଲି ବିନୟ ଦିନେ ଧରି ନେଇଥିଲା, ତାହା ଆଜି ନଗ୍ନ ଆକାରରେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ଅତୀତର ଛନ୍ଦମୟ ଜୀବନରେ ତାରି ବିରାଟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଇଛି କୋଉଠି ନା । ଆଜି ପୁଣି ଆଉ ସେ ସେଠିକି ଯିବ କାହିଁକି ।

ଏ ସବୁ ଯେତେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ବି କାହାକୁ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ବିନୟ । ଅନେକ ସମୟରେ ମାଙ୍କ କୋଳରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ସବୁ ଖୋଲି କହି ଯିବାକୁ ସେ ଇଚ୍ଛା କରେ । କିନ୍ତୁ ପାଟି ଖୋଲେ ନାହିଁ । ମନେ ପଡ଼େ ମାଙ୍କର ବହୁଦିନ ତଳର

ଅଶ୍ରୁ ଅଜି ତାର କଥା । ମୋର୍ ଆଖି ନେଇ ଥରେ ଦେଖିଲୁ ମା, ଛନା ଉଠନ୍ତେ କଲା ଦିଶୁଚି······ତା ପରେ ସେ ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରେନା । ସାହସ ହରେଇ ଦିଏ । ଯେମିତି ଏଇ କଥା କହି ସେ ସମସ୍ତ ଦୁର୍ଗତିର ପଥ ପରିଷ୍କାର କରି ଦେଇଚି ।

ଶେଷକୁ ବିନୟ ଘରକୁ ଯିବାର ସ୍ଥିରକୃତ ଦିନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଘରର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝି, ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ଫେରି ଆସିବାକୁ ବଡ଼ଭାଇ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ହଁ କିଛିଦିନ ବୁଲି ଆସୁ । ଦାମିନୀ ଦେବୀ ଲୁହ ପୋଛି ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ପୁଅର ଯାତ୍ରା ମଙ୍ଗଳମୟ ହେଉ । ସ୍ନେହଲତାଙ୍କର ଉପଦେଶ ଭିତରେ ଅବଶେଷରେ ବିନୟ ଅର୍ଥହୀନ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଏକ ଶରବିଦ୍ଧ ବିହଙ୍ଗ ପରି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ବିନୟ । ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ଏକ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧରି ତାକୁ ଯେମିତି ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଧାଇଁ ଆସୁଚି । ତାକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ନିଜକୁ ପୂର୍ବର ସେଇ ଛନ୍ଦମୟ ପଥରେ ଚଳେଇବା ବିନୟ ପକ୍ଷେ ଆଉ ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ଦିନକୁ ଦିନ ତା ମାନସିକ ଶାରୀରିକ ଅବସ୍ଥାର ଅବନତି ଘଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବୋକା ପରି ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ଜୋଛ୍ନାର ଘର ଆଡ଼େ ଅନେଇ ରହେ । ଆଗର ସେହି ଦରଭଙ୍ଗା ଝୁଲ ନାହିଁ । ଯେମିତି ମାୟାଦୈତ୍ୟର ମାୟାଅଭ୍ର ଦିନ ରାତି ସେଠି ଲାଗି ରହିଚି । ସେ ଜୋଛ୍ନାକୁ ସେଠି କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ । ମଳୟର

ରାଜକୁମାରୀ ପରି କାହାକୁ ଦିନେ ସାଥୀ ମେଳରେ ଦେଖିଥିଲା ବିନସ୍ତ । ନିମିଷକରେ ଅଖି ଆଗରେ ଝଲି ଉଠି ପୁଣି ଲୁଚି ଯାଉଚି ସେ । ସବୁ ଯେମିତି ସ୍ୱପ୍ନ । କୁହୁକ ପରି ଏ ଜୀବନର ଖେଳ । କେହି ଅବିନାଶ ନୁହେଁ । ଚାହିଁକି ଉଠି ପଛକୁ ଫେରି ଗୃହେଁ ବିନସ୍ତ । ନା···ନା କୁହୁକ ନୁହେଁ···ରକ୍ତ ମାଂସର ଦେହ ଧରି ଏଠି ଲୀଳା କରିଥିଲା ଜୋଛ୍ନା । ସେ ଉଭେଇ ଯାଇ ନାହିଁ । ଗୁରି ବର୍ଷ ତଳର ଅତୀତ ଆଜି ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଗଲା, ସେ ଖାଲି ଆଖିରେ ସ୍ୱପ୍ନର ଅଂଜନ ଲଗେଇ ଦେଇଥିଲା । ଏବେ ତାହା ଲିଭିଯାଇଛି ।

ବେଳେବେଳେ ପ୍ଳାବନ ଆସେ, ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟାଧରି ବୁଝାଏ ବିନସ୍ତକୁ । ଅତୀତ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା । ଗତ ପାହିଚି । ସ୍ୱପ୍ନ ସରିଚି । ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଦନା କରିବା ମଣିଷର ଧର୍ମ । ନିର୍ବିବାଦରେ ସବୁ ଶୁଣିଯାଏ ବିନସ୍ତ । କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଏନା । ତା ହାତରେ ହାତଛନ୍ଦି କେତେ ରସ କଥା କହିଯାଏ ପ୍ଳାବନ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ମାରସ ହସଟିଏ ବିନସ୍ତ ଓଠରେ ଫୁଟିଉଠେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ବେଶି ସମୟ ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏନାହିଁ । ପ୍ଳାବନ ଦେଖେ ବିନସ୍ତ ପୁଣି ଚିନ୍ତା ସାଗର ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ଗଲଣି । ତା ମନର ପରି-ବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପୁଣି ମନେ ମନେ ଉପାୟ ଖୋଜି ବସେ ପ୍ଳାବନ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ସ୍ଥିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇ ପାରେନା ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଗୀତ ବାଜା ଭିତରେ ବିନସ୍ତକୁ ଭୁଲେଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ପ୍ଳାବନ । ଆପତ୍ତି କରେନା ବିନସ୍ତ । ପ୍ଳାବନର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ ଛାଡ଼ି ପରି ସେ ଗୀତ ଗାଇ-ଗୁଲେ । କିନ୍ତୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ତାନପୁରାର ତାର ଉପରେ ହାତ ଅଟକି ଯାଏ । ସେପଟରୁ ଭାସି ଆସେ ଗୋଟାଏ ଯାନ୍ତ୍ରିକ

ସ୍ୱର । ପରେ ପରେ ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହସରେ ଘର ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠେ ।
ଉଠି ଠିଆହୋଇ ପଡ଼େ ବିନୟ । ପାଗଳ ପରି ଛାତ ଉପରକୁ
ଦୌଡ଼ି ଯାଏ । ତରୁଣର ହାତଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଭିତରକୁ
ଟାଣିନେଉଛି ତରୁଣୀ । ସପନର 'ସ୍ୱଜଟେଜମା ।

ପ୍ଲାବନ ଅସହାୟ ଆଖିରେ ଚୁହିଁ ରହେ । ମନେ ମନେ
କେଉଁ ଅଦେଖା ଦେବତାର ବରାଭୟ ଲୋଡ଼େ ବିନୟ ପାଇଁ ।

ଏମିତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମାସ ଗତ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ବିନୟ
ଅବସ୍ଥାର କୌଣସି ଉନ୍ନତି ହେଲା ନାହିଁ । ବରଂ ଦୁର୍ବଳତା
ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜର ଆଉ କାଶଧରି କ୍ରମେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ
ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ସେ । ଏଥିରେ ବଡ଼ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା
ପ୍ଲାବନ । ଯେମିତି ଭରା ବଣରେ ଏକ ବୃନ୍ତଚ୍ୟୁତ ମଲ୍ଲିକା ।
ବିନୟକୁ ଦେଖି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠେ ପ୍ଲାବନ । ତାର ମନେ-
ହୁଏ, ସେ ଥରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ପଚାରନ୍ତା, ମଣିଷ
ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ବନ୍ଧୁକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖିବାକୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା
କରେ ପ୍ଲାବନ । କିନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟା ତାର ସାର୍ଥକ ହୁଏନା । ଏ
ସଂସାର ପ୍ରତି ବିନୟର ଯେମିତି କୌଣସି ଆସକ୍ତି ନାହିଁ ।
ପରାଜୟର ଗ୍ଲାନି ନେଇ ସେ ଆଉ ସଂଗ୍ରାମରେ ବାଇ ହେବାକୁ
ଚାହେଁନାହିଁ । ସବୁ ମିଛ । ନୈରାଶ୍ୟରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ ପ୍ଲାବନ ।

ଶେଷକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ଲାବନ ବିନୟର ଭାଇଙ୍କୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ
କରିଦେଲା । ଅବସ୍ଥା ଦିନକୁ ଦିନ ସାଙ୍ଘାତିକ ହୋଇ ଉଠୁଛି ।
ନ ଜଣାଇବାର ପରିଣତି ହୁଏତ ବିଷମୟ ହୋଇ ପାରେ ।
ସନ୍ଦେହ ହେଲା ପ୍ଲାବନର । ଭୟ ବି ହେଲା । ଅନ୍ୟ କିଛି
ନୁହେଁତ ବିନୁର...? ହେ ଭଗବାନ...ତଥାପି ନିରାଶ୍ରୟ ,ବନ୍ଧୁ

ଠାରୁ ନିଜକୁ ଅଲଗା କରି ନେବାକୁ ପ୍ଲାବନର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନାହିଁ ।

ବନସ୍ତ୍ର ପାଖରେ ସବୁ ସମୟରେ ଜଗିରହେ ପ୍ଲାବନ । ଗୃହର ଦୁଇଟି ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରି ଯାଆନ୍ତି । ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ବେଳେ ବେଳେ ଆସନ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ।

ଏବେ ଅନେକ ସମୟରେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ବନସ୍ତ୍ର । କେତେବେଳେ କେମିତି ପ୍ଲାବନ ସହିତ କଥା କହେ । ହସେ । ହସି ହସି ଜୋଛ୍‌ନା କଥା ପଚାରେ । ସବୁ ଭିତରେ ଏକ ଅନାସକ୍ତ ଭାବ ପୂରି ରହିଥାଏ । ଯେମିତି ସବୁର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏଇ ନିକଟରେ ହୋଇଯିବ । ଆନନ୍ଦରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠେ ବନସ୍ତ୍ର ମୁହଁ । ସେଥିଯୋଗୁ ବାକି ଦିନ ଗୁଡ଼ାକ ସେ ସରସ କରି ତୋଳୁଛି ।

ଦିନେ ହଠାତ୍ ପ୍ଲାବନକୁ ଜୋଛ୍‌ନାକୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ କହିଲା ବନସ୍ତ୍ର । ଏଥିରେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ତାକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁ ରହିଲା ପ୍ଲାବନ । କିନ୍ତୁ ବନସ୍ତ୍ରର ସେଇ ଭାବ ଠିକ୍ ରହିଛି । ଯେମିତି ଏଥିରେ ଟିକିଏ ବି ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇନି । କିଛି ନକହି ପ୍ଲାବନ ଜୋଛ୍‌ନାର ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଯେପରି ଏକ ଯନ୍ତ୍ର । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ଥରେ ଭଲ କରି ଚାହିଁଲା ସେ । ନା...କିଛି ଭୁଲ ହୋଇ ନାହିଁ । ପରଦା ଆଢ଼ୁଆଳରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ପଚାରିଲା—

ଜୋଛ୍‌ନା ଦେବୀ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ?

ମୃଦୁ ପଦ ଶବ୍ଦ ସହିତ ପରଦା ଆଡ଼େଇ ନମ୍ର ସ୍ୱରରେ କିଏ ପଚାରିଲା—

କିଏ...ଆପଣ...?

ପରିଚିତଙ୍କ ସ୍ୱର ! ପରସ୍ତେ ଭଲକରି ଗୃହିଁଗଲା ପ୍ଲାବନ । ନା କିଛି ନୂଆ ନୁହେଁ । ଗୃହବର୍ଷ ତଳର ସେଇ ଜୋଛ୍‌ନା । ଅଳ୍ପ କଳା ଅଭ ପାଉଳା ଦେହ । ଖାଲି ବେଶଭୂଷା ଯାହା ସୌଷ୍ଠବ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଘରଦ୍ୱାର ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ ।

ନମସ୍କାର···ନମସ୍କାର···ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ଯେ···ବହୁଦିନ ପରେ । ଶୁଭଦିନ ଆଜି । ଆସନ୍ତୁ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ···

କହିସାରି ଜୋଛ୍‌ନା ପୁଣି ଗୃହର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଡାକ ଛାଡ଼ିଲା ।

ପାନ ଆଣ କୈଳାସ··· !

ପ୍ଲାବନକୁ ବସିବାକୁ ଚୌକିଦେଇ ନିଜେ ଖଣ୍ଡେ ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ପୁଣି ତାର ସ୍ୱର ଶୁଭିଲା—

କେମିତି ଏ ଗରିବ ଘରେ··· ? ଦୀର୍ଘ ଗୃହବର୍ଷ ପରେ··· ନା ମନ୍ଦିରେ ଥରେ···

ଅଟକି ଗଲା ଜୋଛନା । ଆଖି ଟେକି ଅନେଇଲା ପ୍ଲାବନ । ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ତାର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଲଜ୍ଜାର ପାଟଳିମା ।

ହଁ ମନ୍ଦିରେ ଥରେ ଆସିଥିଲି ! ଆଜିପୁଣି ସେଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆସିଚି···

ପୁଣି ସେଇ ଅଭାବିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ଚହିଁକି ଉଠିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ପ୍ଲାବନ କହିଲା—

ବିନସ୍ତୁ ରୋଗ ଶଯ୍ୟାରେ । ତମକୁ ଥରେ ଯିବାକୁ କହୁଛି ଛଳା ଦେବା··· !

ପ୍ଲାବନର ସ୍ୱରରେ କାରୁଣ୍ୟର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ସେଥିରେ ଯେମିତି ଜୋଛ୍‌ନାର ବଂଶୀକୁ ଅଘାତ ପାଇଲା । କଣ୍ଠରେ ତାର କଠୋରତା ଭରି କହିଲା···

ମୋର କ'ଣ ଅଛି··· ?

ଅନୁନୟ କରି-ପ୍ଲାବନ କହିଲା—

ଥରେ ଦୟାକରି ଚାଲି ଛନାଦେବୀ ! ନ ହେଲେ ବନସ୍ମୃ ମରି ଯିବ······ ।

ତାଙ୍କ ବଞ୍ଚିବା ମରିବାରେ ମୋର କିଛି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ ! ଆପଣ ଫେରି ଯାଆନ୍ତୁ । ହୁଏତ ସଲିଳବାବୁ ଆସୁଥିବେ······

କହି କହି ଆର ପାଖର ପରଦା ଅଡେଇ କ୍ଷିପ୍ର ପଦରେ ଗଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ଜୋଛନା । ପ୍ଲାବନ ଉପରେ ବଜ୍ରପାତ ହୋଇଥିଲେ ସେ ଏତେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ସେ ଉଠି ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ବନସ୍ମୃ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ ଜୋଛନାକୁ । ଫେରି ଯାଇ କି ଉତ୍ତର ଦେବ ସେ ? ଭାବି ଭାବି କପାଳରେ ଝାଳ କଣ୍ଟି ଆସିଲା ପ୍ଲାବନର । କ'ଣ କହିବ ଛନା ଦେବୀ··· ? ସଲିଳବାବୁ···ହଁ ହଁ ମନେ ପଡୁଛି, ସେଦିନର ସେଇ ଭଦ୍ରଲୋକ ବୋଧେ !! ଖୁବ୍ ତ ହସୁଥିଲେ ସେଦିନ···ଆଜି ବନସ୍ମୃ···ହାୟ ହତଭାଗ୍ୟ ! ପ୍ଲାବନର ଅନ୍ତର ଆକୁଳ ଭାବରେ ଭରିଗଲା । ନିଜର ଭାବନା ଭିତରେ ସେ ଆସି ବନସ୍ମୃ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଘରଟା ଭିତରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ବଢ଼ି ହୋଇ ରହିଛି । ତାରି ଭିତରେ ନିଘୋର ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡିଛି ବନସ୍ମୃ । ଆଖିରୁ ଦୁଇ ଧାର ଲୁହ ଝରି ଆସି ପାଣ୍ଡୁର ଗାଲ ଉପରେ ଶୁଖି ଯାଇଛି । କେତେ କରୁଣ ଦିଶୁଛି ବନସ୍ମୃର ତନ୍ଦ୍ରା ଛନ୍ନ ଦେହଟା । ସତେ ଯେମିତି ଝଡଝଞ୍ଜାର ଆଘାତରେ ଗୋଟିଏ ଭୂପତିତ ଫୁଲ-ମାଳତୀ ! ପ୍ଲାବନର ଆଖି କୋଣରେ ଅଶ୍ରୁ ପୂରି ଉଠିଲା ।

ସେଇଠି ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ପ୍ଲାବନ । କଣ କହିବ ବିନୟଙ୍କୁ । ନା ସେ ଶୋଇଥାଉ । ତା ପରେ···ପୁଣି ଅଶ୍ରୁଧାରେ ପଡ଼ିଲା ପ୍ଲାବନ । ମନ ଭିତରେ ବିନୟଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲା—

କଣ କଲୁ ତୁ ବିନୁ·····ନିଜର ଜୀବନକୁ ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ କରି ଅନ୍ୟକୁ କନ୍ଦେଇଲୁ କାହିଁକି ? ତୋର ଏ ପରିଣତି କିଏ ଆଶା କରିଥିଲା । ଅପାତ୍ରରେ ମାଲ୍ୟଦାନ କରି ନିଜ ବଂଶର ସମସ୍ତ ଗୌରବ ଏବଂ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଉପରେ ଆଜି ଚରମ ଅପମାନ ଢାଳି ଦେଇଛୁ ତୁ । ଏ ଅପମାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସହ୍ୟ । ମା କେମିତି ସ୍ଥିର ରହିବେ ।

ବିନୟ କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ଜାଣି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁର ଖେଦୋକ୍ତି ତା ନିଦ୍ରିତ ମନ ନିକଟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାତ ରହିଗଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଦ ତାର ଭାଙ୍ଗିଗଲା । କ୍ଷୀଣ ସ୍ୱରରେ ଡାକିଲା—

ବନ······

ପ୍ଲାବନ ନିଜ ଭିତରୁ ଉତ୍ତର ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା ଅଧୀର ଭାବରେ ।

ବିନୟ କହିଲା—

ଛନା କାହିଁ ବନ··· ।

ପ୍ଲାବନ ଆଖି ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ଆଣିଲା । ଛାତି ତଳେ କିଏ ଯେମିତି ବାହୁନି ବାହୁନି କାନ୍ଦୁଛି । ବିନୟର ବୁଝିବାକୁ ଆଉ କିଛି ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ । ଅଶ୍ରୁର ତାଡ଼ନାରେ ଦୁର୍ବଳ ଦେହ ତାର କମ୍ପିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସତେ ତୁ ପାଷାଣୀ ହୋଇଛୁ ଛନା······

ଦୁଇଦିନ ପରେ ବସନ୍ତର ଅବସ୍ଥା ସାଂଘାତିକ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଘନ ଘନ କାଶ ହୋଇ ରକ୍ତ ପଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏଥିରେ ହତଭମ୍ବ ହୋଇ ତାକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ପ୍ଲାବନ । ତାର ଆଶଙ୍କାକୁ ରୂପ ଦେଇ ବସନ୍ତକୁ ଯକ୍ଷ୍ମା ଆକ୍ରମଣ କରିଛି । ଏହି ନିଗଡ଼ ଭିତରୁ ବନ୍ଧୁକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଯେମିତି ତା ପକ୍ଷେ ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ । ନିରୁପାୟ ହୋଇ ବସନ୍ତକୁ ଖାଲି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲା ପ୍ଲାବନ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାକୁ ତାର ଅବସ୍ଥା ଜଣାଇ ପୁଣି ଥରେ ଡାକି ଯିବାକୁ ବସନ୍ତ ପ୍ଲାବନକୁ କହିଲା । ଏ କଥାରେ କଟ୍‌ମଟ୍ କରି ଚାହିଁଲା ପ୍ଲାବନ । ସେଦିନର ଅପମାନ ସେ କେବଳ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ ସହ୍ୟ କରି ଯାଇଛି । ଆଜି ପୁଣି ସେହି କଥା ତାକୁ କହୁଛି ବସନ୍ତ । କଣ ପାଗଳ...ନା ଭଲ ପାଇବାର ପରାକାଷ୍ଠା...? ଯେମିତି ସବୁ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ବସନ୍ତ ନିର୍ବିକାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । କେତେ ମିନତି ଭରି ରହିଛି ତା ଚାହାଣୀରେ...ବସନ୍ତ ଆଜି ଅଶ୍ରୁରେ ପ୍ରେମର ବିକାଶ ହୁଏ ।

ବସନ୍ତକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ନୀରବ ରହିଗଲା ପ୍ଲାବନ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଭାଷା ଯେମିତି ନାହିଁ ତାର । କିନ୍ତୁ କଣ କରିବ ? ଶେଷରେ ବନ୍ଧୁର ଅଶ୍ରୁଳ ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ି ନ ପାରି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ନିକଟକୁ ଆସିଲା ପ୍ଲାବନ । ଦୁଇଦିନ ତଳେ ଏଠିକି ଆସିଥିଲା ସେ । ଆଜି ପୁଣି ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ମନେ ହେଉଛି ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଅରଗଳ ଭିତରକୁ ନିଜକୁ ଠେଲି ଠେଲି ନେଇ ଯାଉଛି ।

ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ଲାବନ ଦେଖିଲା କବାଟ ଭିତର ପଟୁ ବନ୍ଦ ଅଛି । ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ଆଲୁଅ ଜଳୁନାହିଁ କି ଭିତରେ କୋଳାହଳ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଟିକିଏ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ସେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କବାଟର କଡ଼ା ଧରି ଜୋରରେ ଦିଥର ହଲେଇ

ଦେଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ଉତ୍ତର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ଦିଥର ଖୁବ୍ ଜୋରରେ କଡ଼ା ଖଡ଼ଖଡ଼ କରି ଦେଲା ପ୍ଳାବନ । ଦଶ ବାର ବର୍ଷର ପିଲାଟିଏ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଲା । ଜୋଛ୍‌ନାର ସାନ ଭାଇ । ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରି ପ୍ଳାବନ କହିଲା—

ଦେଇଙ୍କି ଟିକିଏ ଡାକି ଦିଅ ।

କହି ସାରି ଚୌକି ଖଣ୍ଡେ ଟାଣି ବସି ପଡିଲା ପ୍ଳାବନ । ଯେମିତି ବହୁ ଦୂରରୁ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ସେ ଆସିଛି । ପିଲାଟି ପ୍ଳାବନକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁ କହିଲା—

ଆପଣଙ୍କର କଣ କାମ ଅଛି କହନ୍ତୁ । ଦେଇ ଆସି ପାରିବ ନାହିଁ । ଅନେକ ଲୋକ ଫେରି ଗଲେଣି । ସେ ଉଠୁନାହିଁ ।

କାହିଁକି କଣ ଶୋଇଚନ୍ତି ?

ଶୋଇଛନ୍ତି ନିଦରେ । କଣ ହୋଇଚି ମୁଁ ଜାଣେନା···

ତମେ କହିବ ମୋର ଜରୁରୀ ଦରକାର···ନହେଲେ ଜଣେ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ······

କଥାତକ କହି ଦେଇ ବଡ଼ କାତର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ପ୍ଳାବନ । ତା ସ୍ୱର ଭିତରୁ କଣ ଜାଣି ପାରି ସାନଭାଇଟି ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ତା ପାଟିରୁ ବାହାରି ଗଲା—

ପ୍ଳାବନ ବାବୁ···

ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଚାହିଁଲା ପ୍ଳାବନ । ଅତି ମଳିନ ଦିଶୁଚି ଜୋଛ୍‌ନାର ଚେହେରା । ବେଶ ଭୂଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡିଚି । ଯେମିତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଖୁବ୍ କାନ୍ଦିଥିଲା ।

ପ୍ଳାବନର ଆଗକୁ ଚାଲି ଆସି ଜୋଛ୍‌ନା ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲା—

ଆଜି ପୁଣି କାହିଁକି ଆସିଛନ୍ତି ଆପଣ···

ସେଇଥିପାଇଁ ଆସିଛି ଛନା ଦେଈ ! ବିନୁର ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ନ ପାଇ ତମ ନିକଟକୁ ଦୌଡ଼ି ଆସିଛି । ବିନୁକୁ ବଞ୍ଚାଅ ତମେ···

ପ୍ଲାବନର ଶେଷ କଥା ଗୁଡ଼ିକରେ କ୍ରନ୍ଦନର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । କଥା ମଝିରେ ସେ ଜୋଛନାର ହାତ ଧରି ସାରିଛି । ତାର ହାତ ଛୁଆଁଡ଼ି ଦେଇ ଜୋଛନା କହିଲା—

ମଣିଷଟିଏ ହେଲେଇ ସ୍ଥାନ, କାଳ, ପାତ୍ର ଭୁଲି ଯାଉନ୍ତୁ ନାହିଁ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ···

ବହୁଦିନ ତଳର ପୁରୁଣା କଥା ଏ ପ୍ଲାବନର । ତାକୁ ମନ ଭିତରେ ସାଇତି ରଖି ପ୍ଲାବନକୁ ବିଦ୍ରୂପ କରିଛି ଜୋଛନା । ଅନ୍ୟ ଦିନ ହୋଇଥିଲେ ଜୋଛନାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଆନ୍ତା ପ୍ଲାବନ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ବିନୟ ପାଇଁ ନିର୍ବିବାଦରେ ଏ ଚରମ ଅପମାନ ସହି ଗଲା ପ୍ଲାବନ । କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ ଆଜି । ତାର ସମସ୍ତ ସମ୍ମାନର ବିନିମୟରେ ଯଦି ବିନୟ ବଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତା···

କଣ୍ଠରେ କାର୍ପଣ୍ୟ ଧରି ପ୍ଲାବନ କହିଲା—

ମତେ କ୍ଷମା କର ଛନା ଦେଈ ! ବିନୁ ପାଇଁ ମୋର ବହୁ ଭୁଲ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତମେ ଦୟା କରି ଥରେ ଚାଲ···

କିଛିକ୍ଷଣ ପ୍ଲାବନକୁ ନୀରବରେ ଚାହିଁ ମନେ ମନେ କଣ ଯେପରି ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ଜୋଛନା । ତାପରେ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସି କହିଲା—

ଆସନ୍ତୁ···

ନିଜର କାନକୁ ଯେମିତି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ପ୍ଲାବନ । ସେ ପୁଣି ଶୁଣିଲା ଜୋଛ୍ନାର ସ୍ୱର—

ଅସନ୍ତୁ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ...!

କଣ ଏମିତି ? ଲୁଗା ବଦଳିବନି ?

ନିଜର ଅଜାଣାରେ ପ୍ଲାବନର ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ବାହାରି ଗଲା ।

ଜୋଛ୍ନା ନୀରବ ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ କାଠ ଗୁଲ୍ପ ଗୁଲ୍ପ ଅଧୀର ଭାବରେ ଜୋଛ୍ନା କହିଲା—

କାହା ପାଇଁ ? ମଣିଷର ଜୀବନ କଣ ଏତେ ମୂଲ୍ୟହୀନ ପ୍ଲାବନ ବାବୁ......

ଜୋଛନାର ସ୍ୱରରେ ବେଦନାର ଝଙ୍କାର । ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ପ୍ଲାବନ ।

ଉପର ମହଲାରେ ବିନୟର ଶୋଇଲା ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ତଳର ସୋପାନ ଶ୍ରେଣୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ମଝି ପାହାଚରେ ପାଦ ଦେଲା ଜୋଛ୍ନା । ପାଦ ଦେଇ ଅନୁଭବ କଲା ଦେହ ତାର ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଥରୁଛି । ଟିକିଏ ଅସାବଧାନ ହେଲେ ସେ ହୁଏତ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ । ଯଥା-ସାଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଜୋଛ୍ନା ଆଗକୁ ପାଦ ପକେଇଲା । କ୍ରମେ ଆଖି ଆଗରେ ତାର ଫୁଟି ଉଠିଲା ଅତୀତର ମଧୁମୟ ଛବି । ସତେ କେତେ ରସମୟ ଥିଲା ସେ ଜୀବନ...କେତେ ସହୃଦୟତା ଥିଲା ସେଥି ଭିତରେ...ଆଜି ଯେବେ ତାହା ଫେରି ଆସନ୍ତା...

ଜୋଛ୍‌ନାର ଅଙ୍ଗରେ ଅଙ୍କୁର ଉଦ୍‌ଗମ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ଲାବନ ସମୁଦାୟ ପାହାଚ ଟପି ଯାଇ ଉପର ମହଲାର ବାରଣ୍ଡାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲାଣି । ବହୁ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିଛି ଜୋଛ୍‌ନା । ଲହରେ ଚଲାବାଟ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଛି । ଖାଁ ଖାଁ ଗୋଡ଼ଉଛି ତଳ ମହଲଟା । ନିର୍ଜନ ଅନ୍ଧକାର ଘେରି ରହିଛି । ଉପର ମହଲାର ଶୂନ୍ୟତା ଗର୍ଜୁଛି । ଅତୀତ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରେ କେତେ ତଫାତ୍ ସତେ···ଉପରୁ ପ୍ଲାବନ କହି ଉଠିଲା—

ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା ପୁଣି ମୋର ଛନା ଦେବୀ ! ଆଲୁଅଟା ଜାଳି ଦେଇ ପାରିନି । ଗୃକରମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପୁଣି କହିଲା—

କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛ କି ତମେମାନେ ? ଘରଟା ଅନ୍ଧାର ପଡ଼ିଛି ।

ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା ଜୋଛ୍‌ନା । ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଭାଷା ତାର ଯେପରି ହଜି ଯାଇଛି । ତାର ମନେ ହେଲା ଏ ସବୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ପାଇଁ ସେ ଯେମିତି ଏକା ଦାୟୀ ।

ଦାଣ୍ଡ କବାଟର କଡ଼ା ଠଣ ଠଣ ଶୁଭୁଛି । କିଏ ଆସିଲା ଏ ରାତିରେ ?

ତମେ ଭିତରକୁ ଯାଅ ଛନାଦେବୀ ! ବିନୁ ସେଇ ଘରେ ଶୋଇଛି । ତମେ ତା ପାଖକୁ ଯାଅ···

କହି କହି ତଳକୁ ଓହ୍ଲେଇଲା ପ୍ଲାବନ ।

କେତେଟା ମାତ୍ର ପାହାଚ ଡେଇଁ ଯାଇ ହଠାତ୍ ଜୋଛ୍‌ନା ପାଦ ଅଟକି ଗଲା । ଉପର ମହଲାର ପାଚେରି ନିକଟରେ ଗୋଟାଏ ଛାୟା ଦେଖି ଚମକି ଉଠିଲା ସେ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କିଏ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ? ବିନୁଭାଇ ? ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ

ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ବିନୁଭାଇ । ତଥାପି ସେ ତା ପାଇଁ ଉଠି ଆସିଲେ ! ବିନୁଭାଇ···ସେଦିନର ସେଇ ବିନୁଭାଇ······

ଜୋଛନାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ସେ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକି ଉଠନ୍ତା । ଚିତ୍କାର କରି କହି ଯାଆନ୍ତା, ବିନୁଭାଇ, ତମେ ମତେ କ୍ଷମା କରି ପାରିବ ? କ୍ଷମା କରି ମତେ ନିଜକୁ ଫେରେଇ ଦେଇ ପାରିବ ? କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭିତରୁ କିଏ ଯେପରି ଗଳା ଚିପି ଧରୁଚି । ମନର କଥା ଅକୁଳ ଓଠ ଦୁଇଟିର ଧକ୍କା ଖାଇ ଫେରିଗଲା । ଆଖି ଆଗରୁ ସେ ଛାୟା ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଦୂରେଇ ଯାଉଚି । ଯେମିତି ଅଭିମାନରେ ଫେରି ଯାଉଚି କିଏ । ଗୋଟାଏ ଦାରୁଣ ବିସ୍ମୟରେ ଅବାକ୍ ହେଇ ସେଇଠି ଠିଆ ହେଇ ରହିଲା ଜୋଛନା । ଫେରି ଯାଉନ୍ତୁ ବିନୁଭାଇ । ହଁ ସେ ଫେରି ଯାଉନ୍ତୁ । କଣ ପାଇଁ ତମେ ଆଜି ଅଜ ମୋର ଅପେକ୍ଷା କରିବ ବିନୁଭାଇ ! ତୁମର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଅନ୍ୟର ରୂପ ଆଖିରେ ମୋର ମାୟା ଲଗେଇଚି । ତାହା ପୁଣି ଅଜର ମଧୁମୟ ହେଇ ଉଠିଚି ତମର ବିଫଳତାରେ । ତମର ଛିନା ଆଜି ତମର ନୁହେଁ—ସେ ସଲିଲର ଭୋଗ୍ୟବସ୍ତୁ । ତମେ ଫେରିଯାଅ ବିନୁଭାଇ···

ଅଶ୍ରୁ ଭାରରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ଜୋଛନା । ତାର ଦୁଇଗଣ୍ଡ ଦେଇ ଅଶ୍ରୁ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଅଶ୍ରୁର ସୃଷ୍ଟି ଯେପରି ଆଜି ସଲିଲର ଛଳନା ପାଇଁ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ନିଜ ଜୀବନର ଶୋଚନୀୟ ପରିଣତି ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତାହା ଯେମିତି ବିଧୁର ହୃଦୟର ଏକ କରୁଣ କବିତା, ଅଶ୍ରୁ ଆକାରରେ ବହି ଯାଉଚି ।

ନିଜର ଏହି ଅସ୍ଥିର ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ବିହ୍ୱଳ ହେଇ ଜୋଛନା ଆସି ବିନୟର ଶୋଇଲା ଘର ଭିତରେ ପହଁଚିଲା ।

ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ଆସି ସେ ଯେମିତି ତାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ହରେଇ ବସିଲା । ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ସେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଜକୁ ଅତି ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ରକ୍ଷା କରି ନେଲା ସେ ।

ବିନୁ ଭାଇ......

ତା ପ୍ରାଣର ସମ୍ବୋଧନ । କିନ୍ତୁ କୁଣ୍ଠା ହୋଇ ତାହା ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଗରେ ବିନୟ ଶୋଇ ରହିଛି । ସାମନାକୁ ପଛକରି ଶୋଇ ରହିଛି ସେ । ବିଛଣା ଉପରେ ଅସ୍ଥି ସାର ଦେହଟି ତାର ଗୋଟିଏ ଶୁଖିଲା ଫୁଲ ହାରପରି ଦିଶୁଛି । ପୂର୍ବର ତନୁଶ୍ରୀ ତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଉଳି ଯାଇଛି । କେବଳ ରହିଛି କେଇଖଣ୍ଡ ହାଡ଼ । କିନ୍ତୁ ଜୋଛ୍ନାର ମନ ଭିତରୁ ଏବେ ବି ସେ ରୂପ ରେଖା ପୂରାପୂରି ଲିଭି ନାହିଁ । ସକାଳର ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ସେଠି କଣ୍ଠସ୍ଥାନ ଦେଖେଇ ପାରିନାହିଁ । ଯେମିତି ସେ ଏକ ଅଲଭ୍ୟ ଆଲେଖ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତାର ଆଖି ଆଗରେ ଏ ମୂର୍ତ୍ତି କି ଛବି ? ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଚଟାଣରେ ଚୂ କରି ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦିଅନ୍ତା । ନହେଲେ ଆଖି ଦୁଇଟା ଫୁଟି ଗଲେ ସେ ଯେପରି ନିଜକୁ ବଞ୍ଚେଇ ପାରନ୍ତା...

ଭାବି ଭାବି ଜୋଛ୍ନା ବିନୟର ବିଛଣା ପାଖକୁ ଆଗେଇ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଉପସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଭାସ ବିନୟ ପାଇନାହିଁ । ତାହାହିଁ ତାର ଶୋଇବା ଭଙ୍ଗୀରୁ ଜଣା ପଡୁଚି । ପାଦଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ବାରି ପାରିନାହିଁ । ସେହିପରି ମଜିନ ରହିଛି । ସତେ ଯେମିତି ଜୀବନ ବୀଣାର ଗୋଟିଏ ଛିନ୍ନତାର । ସେଥିରେ ଆଉ ଛନ୍ଦମୟ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଜାଗିବ ନାହିଁ...

ଜୋଛ୍ନାର ଆଖିରୁ ଘନ ଘନ ଅଶ୍ରୁ ପଡିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବିନୟର ନିକଟକୁ ଲାଗି ଆସି ସେ ଦେଖିଲା ଥୋପା ଥୋପା ରକ୍ତ

ବିଛଣା ଉପରେ ତାର ତାଳି ହେଇ ରହିଛି । ସେଇ ଲାଲ୍ ଝିକ୍ ଝିକ୍ ରକ୍ତ ଉପରେ ମାଡ଼ି ହେଇ ଯାଇଛି ବିନୟର ଅସହାୟ କରୁଣ ମୁହଁଟି । ତା ଉପରେ ଜୋଛନାର ଆଖି ପଡ଼ିବା କ୍ଷଣି ଗୋଟାଏ ଭୟ ମିଶା ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର କରି ସେ ବିନୟ ଉପରେ କଚାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପାଟିରୁ ତାର ବାହାରି ଆସିଲା—

ବିନୁଭାଇ......

ଅଶ୍ରୁର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଭିତରେ କ୍ରମେ ତାହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସିଲା । ତଳ ମହଲାରେ କୋଳାହଳ ଶୁଭୁଥିଲା । ଦୂରରୁ ଭାସି ଆସୁଥିଲା ଶୁଭ ବିବାହର ନହବତ ।

ଘୋଷଣା

ଦାଗ—ପ୍ରକାଶନୀର ଗୋଟିଏ ଅଭିନବ ଅବଦାନ । ପ୍ରକାଶନର ୪ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ଦାଗ ପାଇଁ ଆମେ ପାଠକ ମହଲରୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହିଦା ପାଉଥିଲେ ବି ଯୋଗାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲୁ । ଏବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣର ଛପା କାର୍ଯ୍ୟ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ କରା ଯାଉଛି । ଆଶା ଅଗଷ୍ଟ ପହିଲା ବେଳକୁ ପାଠକ ପାଠିକା ମାନଙ୍କୁ ଯୋଗେଇ ପାରିବୁ ।

ଦୁନିଆ ଗୋଲ—ପ୍ରକାଶନୀର ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକାଶନ ଓ
[illegible] ଧରଣର ବହି ଇତି ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନଥିଲା ବୋଲି
[illegible]ସମୀକ୍ଷକଙ୍କର ମତ । ବହିଟିର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ଶେଷ ହୋଇଛି ।
ବ[illegible] ଓ [illegible]ବଣ ପ୍ରେସ୍‌କୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତହିଁରେ କେତେକ ପର-
ପଢିଛନ୍ତି, ୨ୟ [illegible] କରାଯିବ । ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ
ବୋଲି ଆଶା କରୁଛୁ । [illegible] ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ଦେବ

ଘନେ ଘଡରେ—[illegible]
ଅଭିଯୋଗ ଆମେ ଶୁଣୁଛୁ । ବହିର ୬୧ ଓ ୬୨ [illegible]ଟାଏ
ଖାଲି ଥିବାରୁ ଅନେକ କହୁଛନ୍ତି—୨ଟି ପୃଷ୍ଠା ଭୁଲରେ ଛପା
ନ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ସତ ନୁହେଁ
ଆମେ [illegible] କୌତୁହଳୀ ପାଠକ ମାନଙ୍କ ମନରେ କୌ[illegible]
ହଗେ [illegible] ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଶେଷରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ
[illegible]ରୁ 'ବିଶ୍ରାମ' ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପୃଷ୍ଠା ଛାଡ଼